

Statsforvalteren i Innlandet

Rapport

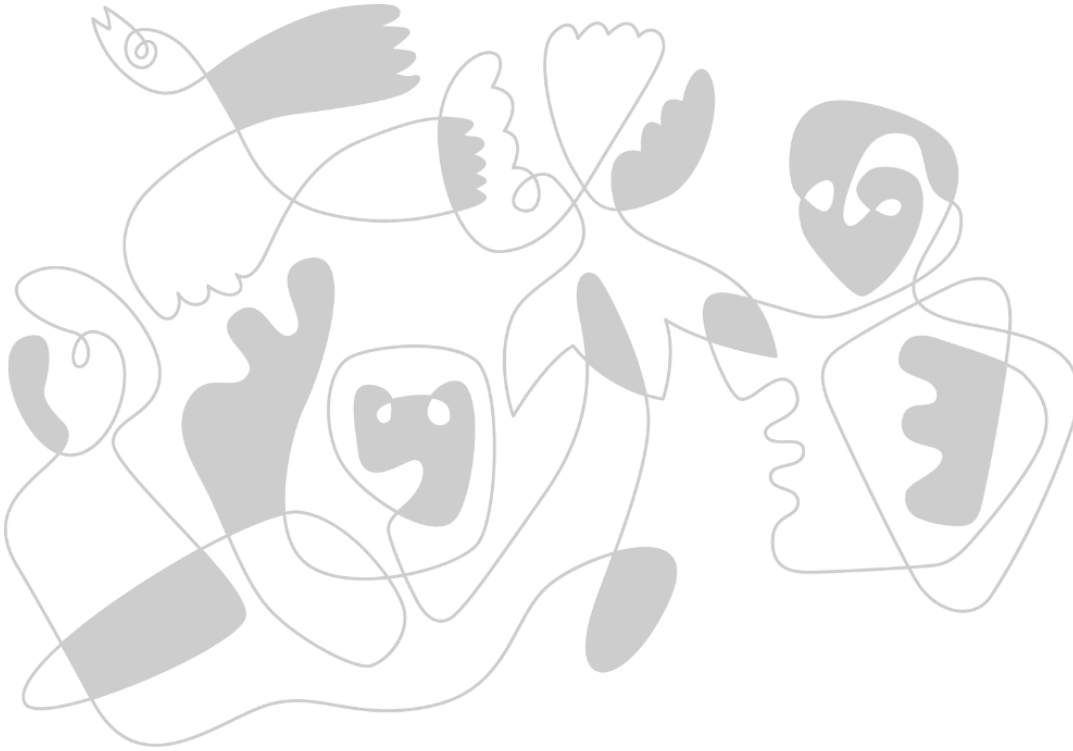
10|2022

FylkesROS Innlandet 2022-2026

Av Fossum, M, Dølgaard, S

Revidert januar 2023: analyse av scenario 1.4 UFV lagt inn.
Revidert april 2024: sidetall lagt til.

Statsforvalteren i Innlandet
Rapport nr. 10 | 2022

Forfatter(e): Fossum, M, Dølgaard, S.
Tittel: FylkesROS Innlandet 2022-2026.

ISBN: 978-82-8410-030-2

Forsidebildet: Shutterstock
Foto:

© 2022 Forfatterne

Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår 3.0 Norge»-lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Forord

I en tid preget av pandemi, krig i Europa, inflasjon, energikrise, klimaendringer, terror og mulig hungersnød, er vi alle påvirket og berørt. Dette er uønskede hendelser som hver for seg er så alvorlige og skjellsettende at de kan endre samfunn. Nå inntreffer de samtidig. Det er heller ikke slik at våre «vanlige» hendelser som flom, skogbrann og ulykker tar en pause i påvente av håndtering av globale hendelser. Innlandet må belage seg på at vi må håndtere mer komplekse og samtidige hendelser. Dette gjøres ikke av enkelte aktører alene. Vi kan kun klare dette når jo jobber sammen som et samfunn.

“United we stand, divided we fall.”

Sir Winston Churchill

Kommunikasjon i sammenheng med uønskede hendelser, er og blir et helt sentralt virkemiddel. For at vi som samfunn skal kunne stå samlet og arbeide for felles løsninger, er vi helt avhengig av korrekt og sikker informasjon. Denne informasjonen må også gis på riktig tidspunkt. Pandemien viste oss at Norges befolkning stilte solidarisk opp, med både avstand, munnbind og vaksine. Hva skjer neste gang det må innføres tiltak med store begrensninger, enten for enkeltindivider, grupper eller virksomheter? Kan liknende solidaritet forventes da? Hva skjer med oss som samfunn hvis vi under den neste krisen mister evnen til å bry oss om hverandre?

Selv om vi nå opplever stor usikkerhet i verden, så er det dessverre ikke første gang slike hendelser inntreffer. Generasjoner før oss har alle opplevd krig, sult, pandemi, inflasjon osv. Det sies at de som ikke lærer av historien, er dømt til å gjenta den. Det er vi, her og nå, som har alle muligheter og de beste forutsetninger i menneskets historie, til å fatte riktige beslutninger til beste for kommende generasjoner.

Da Hedmark og Oppland ble slått sammen til Innlandet i 2020, startet arbeidet med å skaffe en felles oversikt over risiko og sårbarhet i vårt nye fylke. Statsforvalteren har i nært samarbeid med regionale aktører utarbeidet FylkesROS.

En regional risiko og sårbarhetsanalyse, har som mål å forsøke å identifisere de største uønskede hendelsene som kan ramme oss, samt finne de tiltakene som best gjør oss i stand til å håndtere disse. Vårt perspektiv er de neste fire år, da skal det ifølge instruksjonen gjøres en ny revidering. FylkesROS vil aldri kunne ta for seg alt av uønskede hendelser, ei heller vil vi kunne gardere oss mot den neste «sorte svanen». Basert på vår felles kunnskap, samt analysering av scenarier ut ifra dagens situasjonsbilde, gjør vi alle vårt beste for å skape et robust Innlandet. For å oppnå denne robustheten, ser vi i denne FylkesROSen, at forsyningssikkerhet for mat og egenberedskap hos alle blir veldig viktig.

FylkesROS bidrar som et viktig kunnskapsgrunnlag til regional plan for samfunnssikkerhet i Innlandet. Denne planen er med å legge grunnlaget for hvordan vi skal styrke og ivareta samfunnssikkerheten i fylket i de neste tolv årene. På denne

måten gjør Innlandet noe unikt, ved å sikre regional politisk forståelse og forankring for det risikobildet som FylkesROS har tegnet opp.

Statsforvalteren i Innlandet vil takke alle som har bidratt til utarbeidelsen av FylkesROS. Det er betryggende å oppleve at vi har så mange dyktige beredskapsaktører i vårt fylke, som hver dag arbeider for at vi alle skal ha ett trygt og godt sted å bo.

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Knut Storberget'.

Knut Storberget
Statsforvalteren i Innlandet

Innhold

Forord	3
Om risikobildet	7
Sammendrag og konklusjon	8
1. Innledning.....	10
1.1 Mandat og forankring	11
1.2 Mål	11
1.3 Grunnlagsinformasjon	11
1.4 Begrepsforklaring.....	12
1.5 Organisering av arbeidet, metode og prosess.....	14
2. Beskrivelse av fylket.....	16
3. Kriterier for sannsynlighet og konsekvens	18
4. Innledende om klima og forankring.....	22
4.1 Klimaprofil Innlandet.....	23
4.2 Konsekvenser av klimaendringene for Innlandet.....	25
5. Identifisering av uønskede hendelser	27
6. Sammendrag av gjennomførte analyser	29
(1.1 SKR) Jordskred i bebygd område.....	29
(1.2 SNØ) Snøskred i alpinanlegg	32
(1.3 FLS) Flom i vassdrag	35
(1.4 UFV) Fjellskred i vann	37
(2.1 AMS) Alvorlig menneskesykdom.....	38
(2.2 ADS) Alvorlig dyresykdom.....	40
(2.3 APS) Alvorlig plantesykdom	42
(3.1 FOR) Forsyningssvikt	44
(3.2 VAN) Sårbarhet i vannforsyningen.....	46
(3.3 STR) Svikt i transportevne	48
(3.4 KF) Forsyningssvikt kraft	50
(3.5 EKOM) Brudd i telenett ved graving.....	52
(3.6 CYB) Løsepengevirus mot kommuner	54
(4.1 TER) Terror mot større arrangement.....	56
(4.2 TPL) Trussel om skoleskyting.....	59
(5.1 JBU) Jernbaneulykke	62

(6.1 SB) Skogbrann.....	64
(6.2 SUB) Storulykke i befolket område	67
(6.3 DAM) Dambrudd	70
(6.4 TUR) Fjerntliggende turistdestinasjon	73
(6.5 ATO) Atomulykke i utlandet.....	75
(8.1 MFL) Masseankomst av mennesker	78
7. Samfunnets kritiske funksjoner og grunnleggende beredskapsprinsipper.....	81
8. Beredskapsaktører i Innlandet.....	83
8.1 Nødetater med offentlige forsterkningsaktører	83
8.2 Andre offentlige aktører	84
8.3 Offentlige infrastruktureiere	86
8.4 Frivillige organisasjoner	88
8.5 Medieaktører	88
9. Risiko og sårbarhetsforhold utenfor Innlandets grenser	89
9.1 Produksjons- og forsyningskjeden for mat	89
10. Oppfølgingsplan.....	94
11. Litteraturliste - scenariogrunnlag	104
Vedlegg 1: Systembeskrivelser for EKOM-infrastruktur, kraft-infrastruktur, matforsyning, naturfarer, store ulykker, transportevne og vannforsyning.	111
Vedlegg 2: Aktøroversikt over deltagelse i prosjektet	118
Vedlegg 3: Sammenheng tema i F-ROS og IFK.....	119
Vedlegg 4: Oversikt over beredskapsaktører i Innlandet.....	120

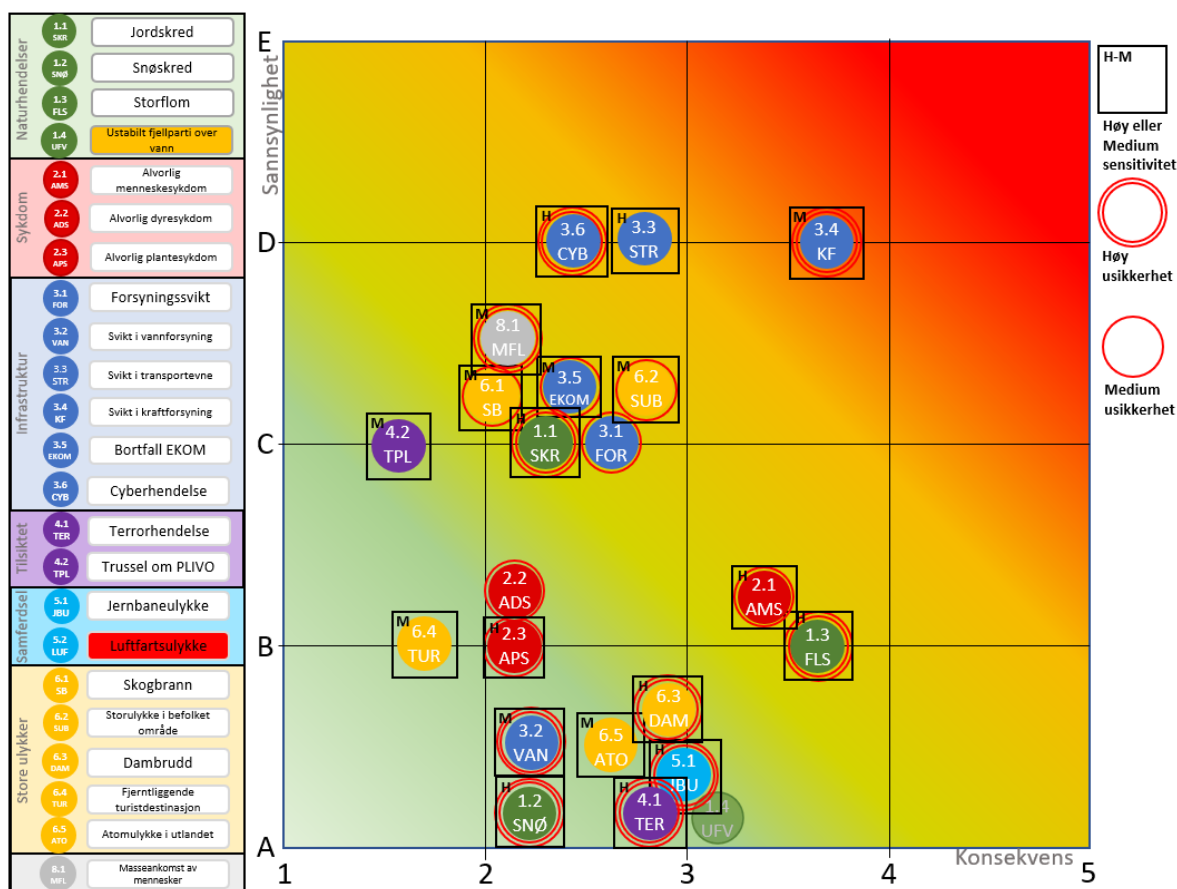
Om risikobildet

Figuren nedenfor viser det samlede risikobildet basert på våre analyserte scenarier. Gruppering i risikoområdene er visualisert ved bruk av benevning og fargekodingen. I dette kapittelet gjør vi en samlet oppsummering av funn og konklusjoner. Det er her vi forsøker å gi beslutningstakerne mulighet til å se scenarioene i sammenheng, slik at man kan gjøre videre prioriteringer for samfunnssikkerheten i Innlandet.

Analyser av scenarier er lagt til grunn for plassering i risikomatrisen. Dette har både fordeler og ulemper – fordelene er at man i større grad kan vurdere påvirkningen fra en hendelse på de fem samfunnsverdiene vi ønsker å beskytte, mens ulempen er at man bare ser på en hendelse innenfor hvert risikoområde (eks. jordskred i hyttefelt, og ikke kvikkleireskred i boligfelt). Alle scenarier er vurdert relevante av analyse-, styrings og referansegruppe før de nå presenteres i rapporten.

For dypere å forstå sammenheng, grunnlag for plasseringene osv., ber vi om at leseren setter seg inn i øvrige deler av dokumentet, men kanskje spesielt kapittel 7. *Risiko og sårbarhetsvurderingene* og kapittel 6. *Identifisering av uønskede hendelser*.

FylkesROS 2022-2026 erstatter FylkesROS Hedmark og FylkesROS Oppland. Endringer siden disse ble laget er omfattende og forklares i kapittel 4 og 6. FylkesROS er vedtatt av embetsledelsen hos Statsforvalteren i Innlandet 17.10.22, i tett samarbeid med fylkesberedskapsrådet.

Figur 1 Risikomatrix FylkesROS 2022-2026

Sammendrag og konklusjon

Scenarioet med høyest risiko er **3.4 Forsyningssvikt kraft**. Dette scenarioet tar for seg en kald vinter med knapphet på strøm og beslutning om rasjonering. Utvikling senere tid har vist at dette er et sannsynlig scenario, og i tråd med analysen bør forberedelser for dette scenarioet følges opp raskt. Svikt i kraftforsyningen vil påvirke hele samfunnet, og sette store krav til håndteringen for å dekke våre grunnleggende behov. Samfunnet er svært avhengig av stabil tilgang på strøm. Konsekvenskategoriene som trekker scenarioet opp i risikobildet er samfunnsstabilitet, materielle verdier og demokratiske verdier og styringsevne.

Like høyt i konsekvens, men lavere i sannsynlighet kommer **1.3 Flom i vassdrag**. Her merker vi oss at NVE har gjort nye beregninger for 200 og 1000 års-flom i Mjøsa, samt at Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag fra 2018 også gir et viktig grunnlag for forebyggende tiltak og beredskap. Dette har gitt oss bedre muligheter til å forstå konsekvensene av en storflom rundt Mjøsa og Gudbrandsdalslågen, og dermed treffe målrettede tiltak for å redusere risikoen. Erfaringen fra tidligere hendelser viser at, på tross av lav frekvens, har hendelsene stort skadepotensial og påvirkningene skadene har på samfunnet tar lang tid å rette opp.

Vi merker oss også at **3.6 Løsepengevirus mot kommuner**, løsepengevirus mot mange kommuner i Innlandet, har høy risiko. Hackerangrep skjer nærmest daglig, og det er det er umulig å si hvem som rammes nesten gang. Noen angrep gjør liten skade, andre kan ødelegge virksomheter. Analysen fremhever at risikoområdet fortsatt er nytt for mange sektorer, og kunnskap, kompetanse og kapasitet til forebygging og håndtering vil være avgjørende for hvordan samfunnet påvirkes av cyberhendelser.

For **risikoområdene** ser vi tydelig at det er infrastruktur-relaterte scenarioer som har høyest risiko. Vi har som sagt gjort oss svært avhengig av fungerende infrastruktur og scenarioene viser at vi er sårbare hvis en eller flere av disse svekkes, eller i verste fall svikter. Merk at **3.2 Sårbarhet i vannforsyningen** avviker fra de andre. Her har vi analysert ett område i Innlandet, ikke hele. Det er ikke dermed sagt, at dette er tilstanden til alle som leverer drikkevann i Innlandet. Samtidig ser vi at vannforsyning er et område der det allerede er gjort mange tiltak som gjør at konsekvensene ved bortfall både blir mindre og varer kortere enn man kanskje kunne frykte.

Noe overraskende ser vi at de «store» hendelsene har lav risiko. Her ligger hendelser som **1.2 Snøskred i alpinanlegg**, **4.1 Terror mot større arrangement** og **6.5 Atomulykke i utlandet** på tross av at «worst case» scenario er lagt til grunn. Viser risikobildet oss at vi i dag er bedre rustet til å håndtere disse, eller at vi har bedre forståelse for hvordan dette kan skje? Eller har vi som samfunn høyere «aksept» for flere og mere alvorlige hendelser? Risikobildet må ikke føre til at dette blir en sovepute. Alle eksisterende tiltak må kontinuerlig vedlikeholdes og eventuelt forsterkes. Risikobildet kan bistå oss i de tilfeller vi må gjøre prioriteringer av tiltak mellom fremtidige uønskede hendelser.

Andre analyser som for eksempel hva har høyest sårbarhet og samtidig høyest konsekvens? Hvilket scenario med høyest sannsynlighet har høyeste konsekvensgrad for liv og helse? Slike tilleggsanalyser kan gjøres i ettertid av beredskapsaktørene, når vi etter hvert tar tak i oppfølgingsplanen i FylkesROS.

Tiltakene som anbefales gjennomført har en egen plass i oppfølgingsplanen. Ikke alle scenarioene er representert i denne, basert på hvordan risikobildet ser ut. For sammendragets del, vil vi fremheve noen punkter tilknyttet tiltak:

Kommunikasjon er og blir det viktigste virkemiddelet i enhver situasjon vi kan havne i. Korrekt, troverdig og tidsriktig informasjon før under og etter uønskede hendelser må alltid være i fokus.

Svært mange av tiltakene innebærer en forventning om solidarisk etterlevelse. Dette kan være problematisk spesielt i hendelser som har åpenbare interessekonflikter.

Beslutningstakere må være varsomme med slike tiltak, spesielt i den tid vi nå står i, med økt usikkerhet og stigende inflasjon m.m.

Samfunnet må tåle mer og forberede seg på situasjoner der ressurser må prioriteres, eller hendelser som i mindre grad kan håndteres (eks. økte levekostnader).

Sist, men ikke minst, iverksatte tiltak må kontinuerlig vurderes. Hvis tiltaket ikke oppnår ønsket effekt, eller i verste fall virker mot sin hensikt, ja da må det endres eller avvikles.

1. Innledning

FylkesROS Innlandet 2022-2026 er den første FylkesROSen for vårt nye fylke. I tillegg til at vi har et større geografisk område, har vi også nye sammensetninger av regioner, samarbeidsforhold, beredskapsorganisering og kultur.

Med dette som bakteppe, globale forhold, samt de utviklingstrekkene vi ser i Innlandet jfr. kapittel 2, er hensikten med FylkesROS å forsøke å finne de uønskede hendelsene som kan ramme og utfordre oss i den kommende fireårsperioden.

FylkesROS skal sette aktørene i stand til å forebygge at uønskede hendelser skjer og at konsekvensene blir så minimale som mulig. Tiltakene må derfor iverksettes før de uønskede hendelsene oppstår.

Dette har vært et omfattende og krevende arbeid. Det er viktig å påpeke at arbeidet med FylkesROS har skjedd i en periode med håndtering av både pandemi, naturhendelser og krig i Europa. Alle beredskapsaktører har vært under sterkt press på grunn av dette, og tidsmessige prioriteringer er foretatt.

Samtidig har Statsforvalteren i Innlandet jobbet parallelt med Innlandet fylkeskommune i deres utarbeidelse av regional plan for samfunnssikkerhet for å sikre at samme kunnskap legges til grunn, og for å effektivisere ressursbruk. Regional plan for samfunnssikkerhet skal være fylkeskommunens bidrag til et tryggere samfunn.

Denne FylkesROSen har 10 kapitler pluss vedlegg. Den er bygget opp i tråd med DSB sin veileder, noe som bidrar til lik struktur og brukervennlighet for de aktører som arbeider med samme type produkter.

Vi ønsker med denne FylkesROSen å samle og dele den informasjonen vi beredskapsaktører har behov for i vårt virke.

1.1 Mandat og forankring

Statsforvalteren skal ha oversikt over risiko og sårbarhet ved å utarbeide en risiko- og sårbarhetsanalyse (FylkesROS) for fylket, i nært samarbeid med regionale aktører.

Statsforvalteren skal utarbeide FylkesROS i tråd med DSBs veileder. FylkesROS skal være en felles plattform for Statsforvalteren og regionale aktørers arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap. Dette følger av «Statsforvalteren samfunnssikkerhetsinstruks» og dennes kommentarutgave. I tillegg følger ansvaret for oppgaven i tildelingsbrev og embetsoppdrag gitt av DSB. På bakgrunn av dette har embetsledelsen hos Statsforvalteren i Innlandet gitt oppdraget til enheten for samfunnssikkerhet og beredskap.

1.2 Mål

Statsforvalteren har utarbeidet to mål for denne FylkesROSen:

- 1) Skaffe oversikt over risiko og sårbarhet ved å utarbeide en risiko- og sårbarhetsanalyse for fylket, i nært samarbeid med regionale aktører.

- Herunder utarbeide en oppfølgingsplan, som skal gjelde for 4 år, og oppdateres årlig

- 2) FylkesROS skal bidra til å styrke samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet regionalt og lokalt."

- Herunder være et brukervennlig produkt, som gir informasjon og veiledning om regionale beredskapsaktørers ansvar og utfordringer, danner grunnlag for øvelsestematikk, bidrar til oppdatering av beredskapsplanverk, kartlegger ressursbehovet i fylket med mer.

1.3 Grunnlagsinformasjon

Som bakgrunnsinformasjon og kunnskapsgrunnlag har vi naturlig nok benyttet gjeldende FylkesROS Hedmark og Oppland. I tillegg til dette kommer også AKS 2019 (Analyse av krisescenarioer, DSB), Metode og prosess ved utarbeidelse av AKS 2019, kommuneROS'er i Innlandet, kommunebilder, tilsynsrapporter, erfaringsrapporter, øvelseserfaringer, Innlandsstatistikk og sentrale aktørers ROS analyser.

Utover dette har noen aktører delt forskningsrapporter relevant for enkelt scenarioer eller risikoområder. All grunnlagsinformasjon er basert på åpne kilder.

Ut ifra tilgjengelig informasjon, har vi på enkelte områder hatt behov for å sammenfatte innhold fra flere kilder for å kunne gi mer presise beskrivelser av aktuelle systemer. Disse systembeskrivelsene er lagt til grunn for analysene, se vedlegg 1. DSB Samfunnets kritiske funksjoner 2016 er også benyttet som bakgrunnsinformasjon.

Kildehenvisning er anført der hvor det er aktuelt, samt i en litteraturliste for analyser.

1.4 Begrepsforklaring

Vi legger veilederens begrepsforståelse til grunn. Denne er i tråd med hva som ser ut til å komme i oppdatert veileder for helhetlig kommuneROS.

Følgende begreper benyttes:

<p><i>Samfunnssikkerhet</i> er «samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen, være et utslag av tekniske eller menneskelige feil eller bevisste handlinger».</p>	<p><i>Sårbarhet</i> er et uttrykk for de problemene et system vil få med å fungere når det utsettes for en uønsket hendelse, og de problemene systemet får med å gjenoppta sin funksjon etter at hendelsen har inntruffet. Sårbarheten til systemet kan påvirke både sannsynligheten for og konsekvensene av en hendelse.</p>
<p><i>Kritiske samfunnsfunksjoner</i> er de funksjonene som er nødvendige for å ivareta befolkningens og samfunnets grunnleggende behov og befolkningens trygghetsfølelse. Med grunnleggende behov mener vi mat, vann, varme, trygghet og lignende. Anlegg og systemer som er nødvendig for å opprettholde samfunnets kritiske funksjoner, omtales som kritisk infrastruktur.</p> <p>Kritiske samfunnsfunksjoner er nærmere beskrevet i rapporten <i>Samfunnets kritiske funksjoner</i>.</p>	<p><i>Sannsynlighet</i> er et uttrykk for hvor trolig vi mener det er at en bestemt hendelse vil inntreffe basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har.</p> <p><i>Konsekvenser</i> er effekten av en hendelse på et sett av samfunnsverdier. Konsekvenser gjøres målbare gjennom at det defineres konsekvenstyper og -kriterier</p> <p><i>Forebygging</i> er tiltak for å redusere muligheten for en uønsket hendelse, eller på forhånd redusere konsekvenser av en mulig hendelse.</p>
<p>I en <i>risiko- og sårbarhetsanalyse</i> (ROS-analyse) vurderer og beskriver vi hvor trolig det er at hendelser vil inntreffe – uttrykt gjennom sannsynlighet – og hvilke konsekvenser hendelsen kan få. En vurdering av risiko er alltid subjektiv og avhengig av kunnskapsgrunnlaget for analysen og de som analyserer. Usikkerhet ved analysen beskriver vi ved hjelp av styrken på kunnskapsgrunnlaget og resultatenes følsomhet for endringer i forutsetningene.</p> <p>Analysen skal også inneholde en evaluering av risiko og eventuelle forslag til tiltak for å redusere risikoen.</p>	<p><i>Beredskap</i> er planlagte og forberedte tiltak som gjør en aktør i stand til å håndtere uønskede hendelser slik at konsekvensene blir minst mulig og normaltstanden raskt kan gjenopprettes.</p> <p>Et <i>system</i> kan for eksempel være et fylke, den regionale kraftforsyningen, en kommune eller en bedrift, eller et enkeltstående datasystem. Innenfor et system kan det være delsystemer som kraftforsyningen, jernbanenettet osv.</p>
<p><i>Risiko</i> handler alltid om hva som kan skje i framtiden og dermed om usikkerhet. Usikkerheten knytter seg til om hvorvidt en bestemt uønsket hendelse vil inntreffe, og om hvilke konsekvenser som vil følge av denne hendelsen. For å beskrive risiko bruker vi begreper som sannsynlighet, konsekvenser, sårbarhet og usikkerhet.</p>	<p><i>Samfunnsverdier</i> er et uttrykk for de verdiene vi ønsker å beskytte. Utgangspunktet for alle er befolkningens behov:</p> <ul style="list-style-type: none">• Liv og helse• Natur og miljø• Materielle (Økonomi)

Vi legger til grunn en forståelse av risiko som mulige uønskede hendelser med påfølgende konsekvenser for verdier. Det er usikkerhet knyttet til om hendelsen vil inntreffe og hva konsekvensene vil bli. Kort sagt er risiko mulighet for uønskede hendelser og tap, såkalt «ren risiko».

- Samfunnsstabilitet
- Demokratiske verdier og styringsevne

Uønsket hendelse benyttes i både instruks og lovt tekst. Begrepet er ikke gitt noen spesifikk definisjon. Vi legger til grunn at det er snakk om hendelser som kan medfører tap av verdi, og som vil være utfordrende å håndtere for normal drift.

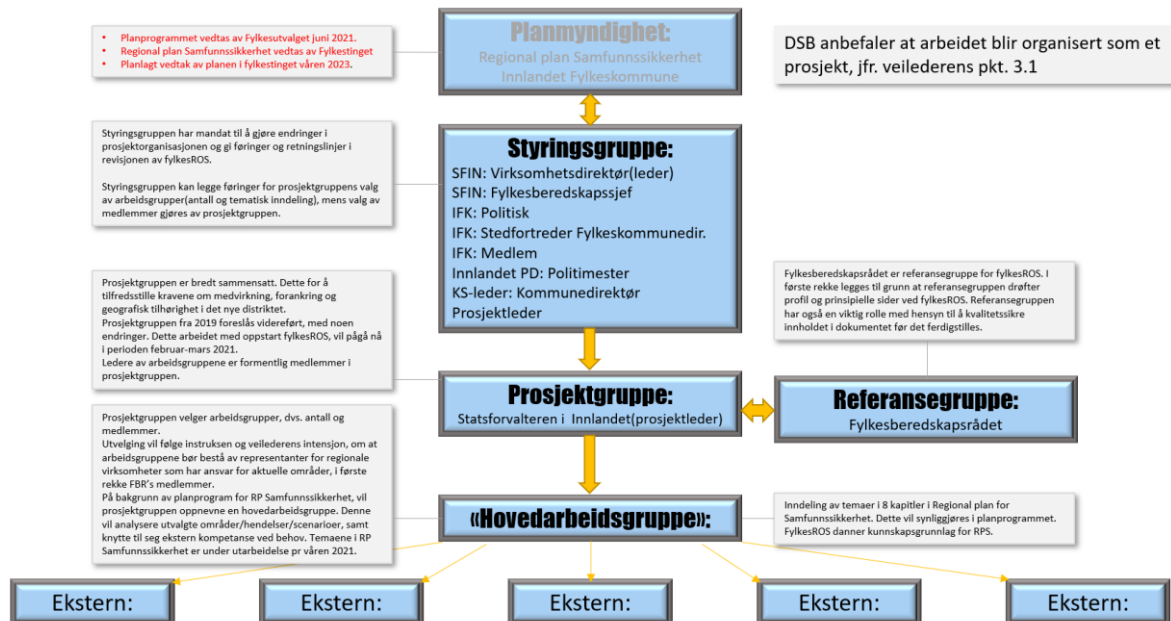
Krise er definert og benyttet på mange forskjellige måter. Det brukes ofte synonymt med hendelser som koronakrisen, naturhendelser, store ulykker, cyberhendelse osv. Krise sier noe om at situasjonen er alvorlig, og at nødvendige prioriteringer bør eller må gjøres.

Samfunnsikkerhetsmeldingen Meld. St.5 2020-2021 side 11, definerer krise som: «..en uønsket situasjon med høy grad av usikkerhet og potensielt uakseptable konsekvenser for de enkeltpersoner, organisasjoner eller stater som rammes.»

Figur 2 Begrepsoversikt

1.5 Organisering av arbeidet, metode og prosess

Utarbeidelsen av FylkesROS har vært organisert etter følgende modell:

Figur 3 Organisering FylkesROS 2022-2026

Merk at FylkesROS er et selvstendig produkt i regi av Statsforvalteren i Innlandet, men som organisasjonskartet viser, er dette gjort i tett samarbeid med Innlandet fylkeskommune som planmyndighet for regional plan for samfunnsikkerhet.

• SFIN:Virksomhetsdirektør(leder):	Anne Kathrine Fossum
• SFIN: Fylkesberedskapssjefen:	Asbjørn Lund
• Innlandet Fylkeskommune(politisk):	Olav Røssum
• Stedfortreder Fylkeskommunedirektør	Wibeke Børresen Gropen
• Innlandet Fylkeskommune	Aud Riseng
• Innlandet politidistrikt:	Arne Hammersmark
• KS(Kommunedirektørutvalget):	Ola Helstad
• Leder prosjektgruppe(sekretær):	Matti Fossum

Figur 4 Medlemmer i styringsgruppe

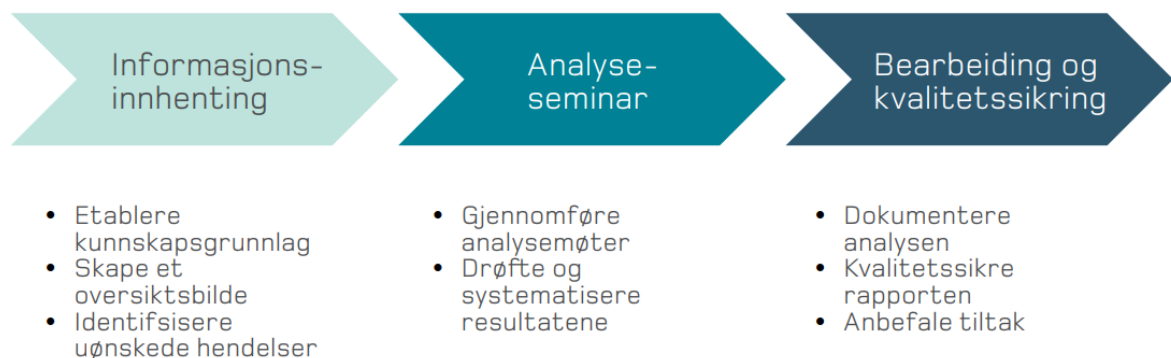
• SFIN:Prosjektleder	Matti Fossum
• SFIN: NK	Simen Dølgaard
• SFIN:	Bente Westrum
• Innlandet Fylkeskommune:	Endre Hjelseth
• Hedmarken brannvesen:	Torgeir Dybvig
• Innlandet politidistrikt:	Pål Erik Teigen
• HV-05:	Helge Martinsen
• Ringsaker kommune:	Astrid Finneid
• Dovre kommune:	Åge Tøndevoldshagen og Pål Andre Husom

Figur 5 Medlemmer i prosjektgruppe

Over 40 aktører ble invitert til å bli med på dette arbeidet i juli 2021. Aktørene ble bedt om å utnevne en kontaktperson, som skulle sørge for at en representant deltok i de scenarioene vi hadde identifisert som aktuelle for deres virksomhet. Kunnskap og erfaring med tematikken var ønsket fra vår side. Se oversikt over aktørene i vedlegg 2.

Fylkesberedskapsrådet i Innlandet har fungert som referansegruppe. Dette innebærer blant annet kvalitetssikring av innhold, involvering underveis og forankring av oppfølgingsplanen. Vi har fulgt DSB «Veileder for Fylkesmannens arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser (FylkesROS)» versjon 4, datert mars 2020.

Denne støtter seg på gjeldende bransjestandarder for risiko og sårbarhetsanalyser.

Figur 6 Faser i risikoanalyser (DSB veileder FylkesROS)

Analysene av scenarioene er gjort i samsvar med malen utarbeidet av DSB. Ved å følge denne malen dekkes kvalitetskravene oppsatt i veilederen, og sørger for ensartet vurdering av risiko og sårbarhet.

Vi gjennomførte et felles møte 17. november 2021 på Lillehammer. Dette var et fysisk møte med alle deltakerne i analysearbeidet. Dette gjorde vi for å kunne gi en felles forståelse av fremdriften og arbeidsprosessen i de kommende analysemøtene. Etter dette er samtlige analysemøter gjennomført digitalt via Microsoft Teams. I en turbulent tid, har muligheten til å gjennomføre digitale analysemøter, vært helt avgjørende. FylkesROS hadde ikke latt seg gjennomføre med bare fysiske møter innenfor vår tidsramme. 73% deltakelse er registrert i møtene og engasjementet har vært stort. Utover dette har deltakerne gitt innspill enten i forkant eller i etterkant av analysemøtene hvis de ikke hadde anledning til å delta.

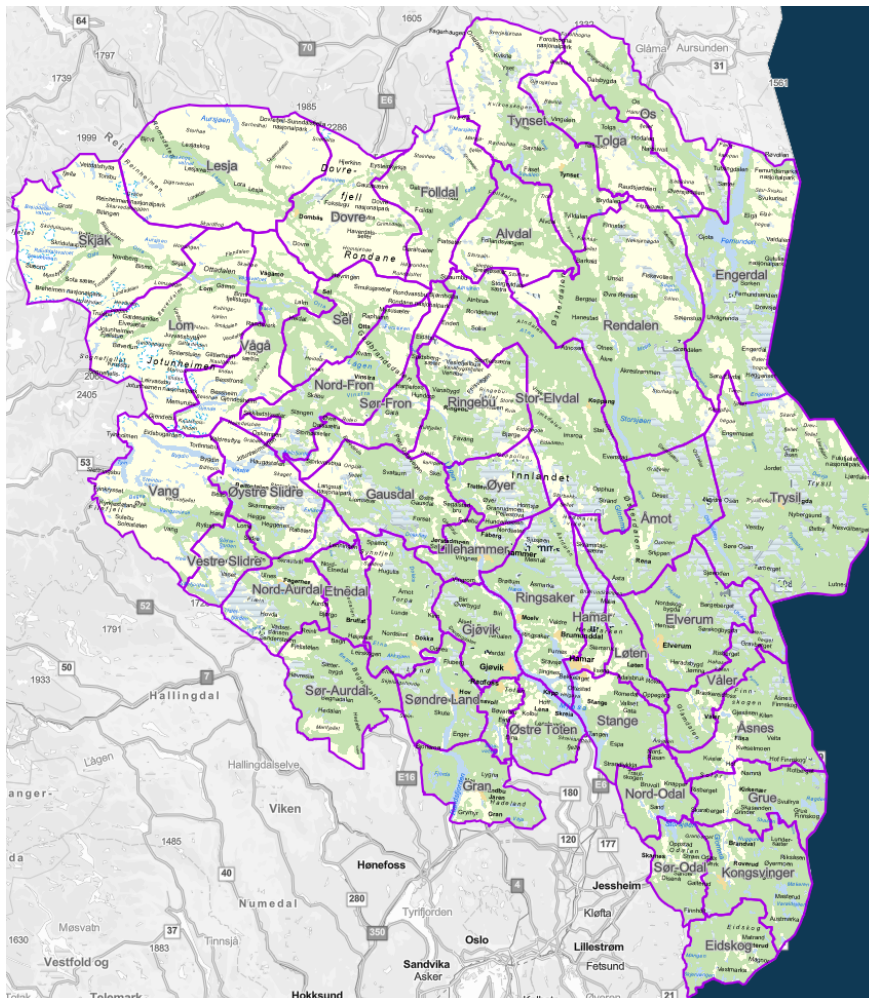
Eksempler på metoder som er benyttet: «brainstorming», gruppearbeid med «felles» enighet om resultat, sjekklister, spørreundersøkelse (sannsynlighet og konsekvens), referansegruppe og «Bow tie».

De viktigste tiltakene er sammenfattet i en egen oppfølgingsplan, jfr. instruksene. I tillegg er det listet opp mulige tiltak under hver analyse i kapittel 7.

2. Beskrivelse av fylket

I dette kapittelet beskrives de viktigste særtrekkene i vårt «nye» fylke. Dette gjøres for å kunne si noe om hvilke utfordringer vi har, hvilke verdier vi må beskytte, samt gi grunnlag for hva vi som felleskap bør prioritere i tiden fremover.

Ser man til FylkesROS Hedmark og FylkesROS Oppland, tegnes to litt ulike bilder, men det er også noen fellestrekk. Eksempler på dette er fjell, skog, elver og store dalførere.

Figur 7 Innlandet oppdelt i kommuner (Innlandsstatistikk)

Innlandet ble etablert 1. januar 2020 ved sammenslåing av de tidligere fylkene Hedmark og Oppland. Innlandet består av 46 kommuner. 371 253 innbyggere (SSB 15.03.22). Vi har landets høyeste fjell, lengste elv, største innsjø, mest skog, flest kilometer med fylkesveger og flest hytter. Vårt areal, 52 072 kvadratkilometer, dekker nesten 1/5 av fastlandsarealet i Norge. Dette er til sammenligning større enn Danmark. Om lag 2600 kvadratkilometer av dette arealet er vann. Ringsaker er den største kommunen målt i innbyggertall, 35 073 pr 15.03.22 (SSB). Nærmere 1/3 av befolkningen i Innlandet er bosatt i de fem største byene – Hamar, Gjøvik, Lillehammer, Elverum og Kongsvinger.

Innlandet grenser til Viken, Vestland, Møre- og Romsdal, Trøndelag og Dalarna og Värmland i Sverige.

Fylkesvåpenet gir en god beskrivelse av Innlandet:

- Fylkesvåpenet beskrives slik: På grønn bunn, tre linjer i sølv (hvitt) som peker opp og fram, forankret i Innlandets historie og framtid som knutepunkt.
- Fylkesvåpenet symboliserer vann, fjell, tretopper, røtter, blomst, hustak, knutepunkt, infrastruktur, hjerte, inkluderende, vekst, bane vei, framtid.

Innlandet fylkeskommune

Figur 8 Innlandet fylkeskommunes fylkesvåpen

Hjørnesteinene i næringslivet består av landbruk, industri og turisme. Innlandet er Norges største skogfylke med 40% avvirkning fra de norske skogene, mens landbruket står for 20% av landets totale jordbruksproduksjon. Vi har sterke merkevarer innen reiseliv som stadig trekker turister til regionen, både fra Norge og utlandet. Solide kompetansemiljøer og industri på for eksempel Raufoss og i Kongsvingerregionen, hvor noen av disse opererer på internasjonale markeder. Utdanningsinstitusjoner som Høgskolen i Innlandet og NTNU, som blant annet har utdanninger innen /samfunnssikkerhet/beredskap og IT-sikkerhet. I tillegg har Innlandet også noen av Norges største fagmiljøer innen bioøkonomi.

Når det gjelder sysselsetting, er det offentlig sektor som sysselsetter flest, ca. 35%. Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet er størst i det private næringslivet, med 16% som jobber i denne sektoren.

Utviklingstrekk som vektlegges i denne rapporten:

- Det blir flere eldre og færre yngre i Innlandet
- Det ventes at innbyggerne vil trekke mot Mjøsbyene og lokale regionsentra
- Økt avhengighet av infrastruktur som veg, jernbane, strøm, EKOM og vann/avløp.
- Sesongmessige variasjoner i innbyggertall, eksemplifisert ved over 85 000 fritidsboliger. Dette innebærer at det i perioder kan være dobbelt så mange mennesker i fylket som vanligvis
- Klimaendringer som kan gi oss høyere temperaturer, mer nedbør, endret vannføring og sterkere vind

Historisk sett er Innlandet utsatt for uønskede hendelser som har sammenheng med topografien som flom, skogbrann, skred og ekstremvær. Slike hendelser får store konsekvenser for infrastrukturen, som vi blir mer og mer avhengig av at fungerer godt. Finans Norges Klimarapport 2022, viser til at skader etter ekstremnedbør står for rundt halvparten av erstatningene etter alle vær- og naturskader de siste 10 år (landsbasis).

For mer inngående kunnskap om vurdert status i hver enkelt kommune, viser vi til [Kommunebilder 2021 | Statsforvalteren i Innlandet](#). Her benyttes om lag 50 indikatorer

for hver av de 46 kommunene. For mer informasjon vises det blant annet til [Innlandsstatistikk](#) og «Innlandet- kart fortalt», samt nettsidene til Innlandet fylkeskommune, [Fakta om Innlandet - Innlandet fylkeskommune](#).

3. Kriterier for sannsynlighet og konsekvens

Tabellen nedenfor viser en gjennomgang av kriteriene som er lagt til grunn for analysene i denne rapporten. Kategorier tar utgangspunkt i FylkesROS fra Hedmark (2017) og Oppland (2017), samt gjeldende veiledere og metodebeskrivelser (AKS2019 mfl.).

Det er en forståelse om at risiko er et anslag på kombinasjonen av sannsynlighet og konsekvens, samt en vurdering av usikkerhet i forhold til disse anslagene. Anslag viser at dette ikke er eksakt tallfesting av risiko, men en måte å sette ulike risikoer i et system som gjør at de kan prioriteres og organiseres. Usikkerhet representerer området handlingen kan forekomme innenfor.

SANNSYNLIGHET

Sannsynlighet, forstått som frekvensen av en uønsket hendelse, utdypes videre med en deskriptiv forklaring. Angivelsen er en subjektiv oppfatning, og ikke et estimat for sann verdi. Brukes for å hjelpe til å anslå frekvens på en hendelse, og har derfor veldig store kategori-intervaller.

Når man vurderer sannsynlighet, kan det være fordelaktig å skille på følgende:

Tilsiktede hendelser: hvor trolig vil verdien angripes og hvor trolig er angrepet vellykket?

Utilsiktede hendelser: hvilke forutsetninger må være til stede, og hvor ofte er disse til stede for analyseobjektet?

Det kan knyttes sannsynlighet til ulike utfall av samme hendelse, men det må komme frem om effekten av sannsynlighetsreduserende barrierer inngår i vurderingen.

Inndeling som følger:

Kategori	Forklaring	Sannsynlighet
Svært lav	Svært sjelden hendelse – kan forekomme i ett hundreårsperspektiv	<10%/10år
Lav	Sjelden hendelse – kan forekomme ila. 50 års perspektiv	10-20%/10år
Middels	Hendelse som forekommer – kan forekomme i et 15-års perspektiv	20-75%/10år
Høy	Hendelse som forekommer regelmessig – forventet å forekomme ila. 5 årsperiode	75-200%/10år
Svært høy	Hendelse som forekommer ofte – forventet å forekomme flere ganger ila. 5 årsperiode	>200%/10år

Figur 9 Sannsynlighetskategorier

Konsekvens

Konsekvens er forstått som **omfang** av hendelsen på definerte kriterier tidligere i dokumentet. Vi benytter samfunnsverdiene opplistet i veilederen. Konsekvenser kan både være konkrete (liv, skadde og materielle verdier), eller mer abstrakte (tillit eller styringsevne).

Kategori	Liv og helse	Natur og miljø	Materielle verdier	Samfunnsstabilitet	Demokratiske verdier og styringsevne
1 - svært lav	Ingen dødsfall Få skadde eller syke (0,25)	Små eller ingen skade (0,12)	Under 50 mill. NOK (0,25)	Liten eller ingen påvirkning (0,25)	Liten eller ingen påvirkning (0,12)
2 - lav	Få dødsfall noen skadde eller syke (0,5)	Mindre skader (0,25)	Under 100 mill. NOK (0,5)	Liten påvirkning (0,5)	Liten påvirkning (0,25)
3 - middels	Noen dødsfall (<25) mange skadde eller syke (<100) (0,7)	Skader som vil leges/ tilbakeføres (0,4)	Under 500 mill. NOK (0,7)	Påvirket, noen områder kan være ustabile (0,7)	Påvirket, noen områder kan være ustabile (0,4)
4 - høy	Mange dødsfall (> 25) Veldig mange skadde eller syke (>100) (1,0)	Skader som ikke kan repareres/ tilbakeføres (0,5)	Under 1 mrd. NOK (1,0)	Sterkt påvirket, flere områder kan være ustabile (1,0)	Sterkt påvirket, flere områder kan være ustabile (0,5)
5 - meget høy	Mange dødsfall (25+) Veldig mange skadde eller syke (100+) (1,2)	Store skader som ikke kan tilbakeføres, endringer i naturlige formasjoner (0,7)	Over 1 mrd. NOK (1,2)	Ustabil eller total kollaps (1,2)	Ustabil eller uten styringsevne over funksjoner (0,7)

Figur 10 konsekvenskategorier

I parenteser: vektning av konsekvens på samfunnsverdier.

Usikkerhet

Vurdering av styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget for alle deler av risikovurderingen. Man bør legge følgende punkt til grunn for vurderingene:

- grad av forståelse for hendelsen
- relevansen av kunnskap, erfaringer og forskning på området
- omfanget av datagrunnlag og om relevant fagkunnskap er involvert i analysen

Usikkerhet forklares deskriptivt, og gir beslutningstagere grunnlag for å vurdere om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for analysens gyldighet. Ved høy usikkerhet bør man vurdere om man har behov for ytterligere kunnskap, om man kan akseptere risikoen eller om man skal iverksette tiltak som tar høyde for usikkerheten.

Sensitivitet

En deskriptiv vurdering av om mindre justeringer i forutsetningene for en hendelse gir store utfall i omfanget av hendelsen, eller om forutsetningene for hendelsen endrer seg over tid. Konkluderes til lav, middels eller høy.

Samfunnsverdier

Under følger beskrivelser av samfunnsverdier lagt til grunn for konsekvensbilde ved en uønsket hendelse (kilde DSB Metode og prosess AKS2019):

Liv og helse:

Dødsfall er de som dør som følge av den uønskede hendelsen, eller direkte følgekonskvenser av denne.

Med skadde mener vi alle skader som krever behandling på sykehus og/eller kan gi varig nedsatt funksjonsdyktighet

Med syke mener vi alle sykdommer utløst av hendelsen som krever behandling på sykehus og/eller medfører varig nedsatt funksjonsdyktighet.

Natur og miljø:

Naturmiljø omfatter naturen som livsmiljø for planter og dyr. Dens egenverdi. Rekreasjonsverdi inngår ikke.

Kulturminner er fysiske spor etter menneskelig virksomhet f.eks. knyttet til historiske hendelser, tro og tradisjon.

Materielle:

Materielle verdier forstås som skader på eiendom, bygninger, infrastruktur, inventar, maskiner, utstyr, skog, dyrket mark og utmark. Angir tap på grunnlag av reparasjonskostnader eller erstatningsverdi. Omfatter også ekstraordinære kostnader for samfunnet knyttet til opprydding og sykehusbehandling.

Samfunnsstabilitet: deles i «Sosiale og psykologiske reaksjoner» og «Påkjenninger i dagliglivet».

Sosiale og psykologiske reaksjoner kan oppstå når en hendelse, eller håndteringen av den, setter sterke følelser i sving og påfører deler av befolkningen påkjenninger som usikkerhet, frykt, sinne, avmakt og mistillit til myndighetene. Eksempel på slike hendelser er terrorangrep, pandemi, alvorlige transport- eller brannulykker m.m. Nedenfor er det listet opp seks ulike kjennetegn ved en hendelse (indikatorer) som kan utløse sosiale og psykologiske påkjenninger for innbyggerne:

Om hendelsen er ukjent - Mindre kunnskap antas å skape større frykt/uro

Om sårbare grupper rammes spesielt - Opplevs urettferdig og krenkende. Desto større grad, jo sterkere følelsesmessige reaksjoner

Om hendelsen er tilsiktet - tenderer til å skape mer frykt og uro. Desto tydeligere det er at hendelsen er gjort med vilje, jo mer frykt og sinne antas den å føre til

Manglende mulighet til å unnsnippe - grad av avmaktsfølelse skaper større grad av redsel/usikkerhet

Forventningsbrudd - om at myndighetene burde ha forebygget, eller håndtert bedre m.m.

Manglende mulighet til å håndtere hendelsen - Samfunnet mangler effektive virkemidler til å håndtere hendelsen (eks: pandemi og vaksine, atomulykke m.m.)

Påkjenninger i dagliglivet gir uttrykk for de konsekvenser bortfall av kritiske samfunnsfunksjoner vil kunne medføre. Dette gjelder bortfall av livsnødvendige varer og tjenester (mat, drikkevann, varme, medisiner osv.) og naturlige velferdsgoder som strøm, telefon, helsetjenester, transporttjenester, nød- og redningstjenester, mat, medisiner, drivstoff mm. Ustabilitet og uforutsigbarhet i kritiske samfunnsfunksjoner vil virke destabiliserende på samfunnet. Vurderes ut fra antall dager og antall personer som er berørt.

Demokratiske verdier og styringsevne:

Med dette mener vi virkninger av en hendelse på viktige nasjonale institusjoners konkrete funksjonsevne, men også om en hendelse er et angrep på grunnleggende verdier og rettigheter (rettssikkerhet, likeverd, ytringsfrihet og personlig sikkerhet og integritet).

4. Innledende om klima og forankring

Klimaet i Innlandet er i endring. Stadig oftere opplever vi uønskede hendelser knyttet til naturhendelser som flom (urban og tradisjonell), skred/ras, sterk vind og liknende.

Det er liten tvil om at klimaendringer påvirker vårt samfunn. Dette må vi ta hensyn til i all form for planlegging relatert til samfunnssikkerhet og beredskap, og kapittelet er således skrevet for å gi en sammenfattet oversikt fra de rapporter og beskrivelser som er tilgjengelige for oss.

Lowverk, forskrifter, planretningslinjer og veileder for FylkesROS setter føringer, både for FylkesROS og regional plan for samfunnssikkerhet, til å ta hensyn til klimaendringene. Jfr. Plan og bygningsloven §3-1, 1. ledd litra g) og h), skal planer etter denne loven ta klimahensyn, tilpasse seg forventede klimaendringer, samt fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur.

Videre følger det av «Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning 2018»¹ pkt. 1 «Formål: Kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning)».

Klimatilpasning handler om å ta hensyn til dagens og fremtidens klima. Klimatilpasning skal bidra til at Innlandet blir bedre rustet til å møte klimaendringene, gjennom å sikre at kommuner og fylkeskommuner unngår eller begrenser risiko, sårbarhet og ulemper, og drar nytte av eventuelle fordeler som følge av endringer i klimaet.

«Det påpekes at Nord-Europa sannsynligvis er den delen av verden der de negative truslene er minst og mulighetene for positive effekter størst.»

IPCC AR-5 rapporten 2014

Klimatilpasning er et sektorovergripende hensyn som krever samordning og samarbeid på tvers av sektorer, og mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige organer. Klimatilpasningen kan være både forebyggende og skadebegrensende. Eventuelle tiltak bør være naturbaserte og innenfor FN's bærekrafts mål.

Klimaendringer er systematiske endringer i klimavariabler som temperatur og nedbør, og som medfører endring i effekt-parametere som avrenning, flom, skred og tørke. FNs klimapanel (IPCC) forstår klimaendringer som endring i observert klima over tid, uavhengig av årsaker og forklaringer. IPCCs definisjon gjør det således mindre relevant å

problematisere hvor mye av endringene som skyldes «naturlige» og hvor mye som skyldes menneskelig påvirkning.

Klimaendringene vil påvirke natur og samfunn både på kort og lang sikt. Samfunnets fremtidige sårbarhet for klimaendringer avhenger både av hvordan klimaet endrer seg og hvordan samfunnet endrer seg. Så langt går dette i negativ retning. Digitaliseringen av samfunnet har skapt nye avhengigheter, og derav sårbarheter, som lett påvirkes av klimaendringene.

Det fremheves at det i kommuneplanenes samfunns- og handlingsdel, samt andre relevante planer, bør kommunene basert på lokale forhold, vurdere hvordan endringer i klima kan påvirke blant annet samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur, natur- og kulturmiljø, befolkningens helse, samt forutsetninger for berørte næringer, og hvordan dette skal følges opp.

Statsforvalteren i Innlandet vil derfor både gi råd, veilede, samt føre tilsyn med at kommunene etterlever lovpålagte krav knyttet til klimatilpasning.

Arbeidet med de foregående FylkesROS 'ene i Hedmark og Oppland forut for 2017, hadde tilgang på omtrent det samme grunnlagsmaterialet som vi har i dag. Det er dermed ikke kommet ny og oppdatert dokumentasjon. FylkesROS legger derfor til grunn at rapporten «Klima i Norge 2100», oppdatert i 2015, fortsatt er gjeldende. Der hvor det foreligger ny statistikk, vil dette supplere nåværende klimaprofil for Innlandet. Bidragsyttere til slik oppdatert informasjon, vil være de aktørene som deltar i utarbeidelsen av FylkesROS. Merk at regional plan for klima, energi og miljø (KEM) er under utarbeidelse parallelt med regional plan for samfunnssikkerhet. Deler av dets innhold har vært tilgjengelig for oss, og kunnskapen denne planen sammenfatter bør vektlegges i fremtidige utgaver av FylkesROS.

4.1 Klimaprofil Innlandet

Klimaprofilen til Innlandet er hentet i fra klimatilpasning.no², som er utarbeidet av Miljødirektoratet. Denne er fortsatt inndelt i Hedmark og Oppland, og sammenstillingen av disse to er dermed dannet av forfatteren, og blitt til «Klimaprofil Innlandet».

Beregningene i denne, gjelder endringer i fra perioden 1971-2000(dagens klima) og til perioden 2071-2100(slutten av århundret). En klimaprofil sier noe om dagens klima, forventede klimaendringer og klimautfordringer.

Årstemperaturen til år 2100: Denne beregnes å øke med 4,5 grader Celsius, og med størst økning vinterstid og minst for sommeren. Vekstsesongen vil øke med 1-2 måneder.

- Vinter: ca. 5,0 °C
- Vår: ca. 4,5 °C
- Sommer: ca. 3,5 °C
- Høst: ca. 4,5 °C

Årsnedbøren: Denne beregnes å øke med 15-20%, med størst økning om vinteren og våren. Episoder med kraftig nedbør vil øke vesentlig både i intensitet og i hyppighet. Nedbørmengden for døgn med kraftig nedbør forventes å øke med 20 %. For kortvarige nedbørepisoder er det indikasjoner på større økning enn for døgnnedbør. Inntil videre anbefales derfor et klimapåslag på 40 % på regnskyll med varighet under 3 timer. Som en konsekvens av endringene i kraftig nedbør, kan utfordringene med overvann bli større enn i dag. Det er derfor viktig å integrere dette hensynet i planleggingen av overvannshåndtering.

- Vinter: +30 %
- Vår: +30 %
- Sommer: +10 %
- Høst: +15 %

Vind: Beregninger for vind viser små endringer, men her er usikkerheten stor. Merk at vi i november 2021 opplevde et uvanlig fenomen i Innlandet relatert til vind.

Snømengdene: Det beregnes en betydelig reduksjon i snømengder og antall dager med snødekke, men det vil fortsatt være enkelte år med betydelig snøfall selv i lavlandsområder. For Hedmark sin del kan snø-sesongen bli opptil 1-4 måneder kortere. I høyereliggende fjellområder vil en kunne få økende snømengder inn mot midten av århundret. Etter dette vil økt temperatur føre til mindre snømengder også i disse områdene.

Vannføring: Gjennomsnittlig årlig vannføring vil øke, fordi nedbøren øker. Høyere temperatur vil påvirke vannføringen gjennom året fordi den påvirker både snøakkumulasjonen, snøsmeltning og fordampning. Endringene i vannføring i en bestemt sesong kan derfor bli store. Reduserte snømengder vil gi mindre snøsmelteflommer, mens mer nedbør som regn vil føre til at regnflommene blir større. Snøsmelteflommene vil komme tidligere på året, og bli mindre mot slutten av århundret. Økt forekomst av lokal, intens nedbør øker sannsynligheten for flom i tettbygde strøk og i små, bratte vassdrag som reagerer raskt på regn. Mindre bekker og elver kan finne nye flomveier.

Anbefalt klimapåslag på flomvannføring er 0 % i hovedløpet til Glomma, Mjøsa og andre store elver. For mindre elver anbefales det minst 20 % klimapåslag. Dersom flomfarekart ikke finnes for et område, gjelder anbefalingene som står i NVEs Retningslinje 2-2011⁴ for dagens klima, også for fremtiden. Det vil i de fleste tilfeller være tilstrekkelig å sette av soner på minimum 20 meter på hver side av bekker og 50-100 meter på hver side av elver for å dekke områder med mulig flomfare.

Tørke: Til tross for mer nedbør, kan høyere temperaturer og økt fordampning føre til lengre perioder med liten vannføring i elvene om sommeren, og lengre perioder med lav grunnvannstand og større markvannsunderskudd. Dette medfører økt sannsynlighet for tørke og skogbrann mot slutten av århundret, og kan også gi et økt behov for jordbruksvanning og utfordringer for settefiskanlegg.

Isgang: Klimaendringene gir kortere isleggings sesong og tidligere isgang. Is ganger vil kunne skje i andre vassdrag og høyere opp i vassdragene enn i dag.

Skredfare: Dette er sterkt knyttet til lokale terrengforhold, men været er viktig utløsningsfaktor for skred. I bratt terreng kan klimautviklingen gi økt hyppighet av skred som er knyttet til regnskyll / flom og snøfall. Dette gjelder først og fremst jordskred, flomskred, og sørpeskred. Økt erosjon som følge av kraftig nedbør og økt flom i elver og bekker kan utløse flere kvikkleireskred, men dette gjelder kun små områder lengst sør og sørvest i Hedmark. Faren for tørrsnøskred kan bli redusert, mens det kan bli økt fare for våtsnøskred og sørpeskred i skredutsatte områder. Hyppigere episoder med kraftig nedbør vil kunne øke hyppigheten av små steinspranghendelser.

Figur 11 konsekvenser av klimaendringer for Innlandet (klimaservice)

4.2 Konsekvenser av klimaendringene for Innlandet

Klimaendringene vil få konsekvenser for flere samfunnsområder. Infrastruktur og bygg representerer store materielle verdier, og samfunnet er avhengig av at infrastrukturen fungerer. Mye av infrastrukturen er utsatt for vær og vind og vil være sterkt utsatt i et endret klima. Sårbarhet varierer mellom sektorer. Mangel på vedlikehold og utbedring er likevel en stor felles utfordring som blir forsterket av klimaendringene. Samtidig er ulik infrastruktur innbyrdes avhengig, noe som medvirker til å øke samlet sårbarhet. Klimaendringer vil også ha næringskonsekvenser.

Følgende figur belyser helheten (endret figur fra fylkesROS Hedmark 2018-21):

Figur 12 Prosess klimaendringer

I analysene til de valgte scenarioene, vil det fremgå hvordan klimaendringene påvirker disse. Konsekvensene klimaendringene får for våre 14 kritiske samfunnsfunksjoner bør også vurderes. En utdypende beskrivelse finnes også på www.klimatilpasning.no.

Klimaendringene vil endre forutsetningene og rammene for mange av kommunens oppgaver, som for eksempel hvor det bygges, hvilke helsetjenester befolkningen vil behøve, hvilke bedrifter og næringsliv kommunen bør legge til rette for og forvaltning av naturen. God og helhetlig planlegging, som tar hensyn til dagens og fremtidens klimaendringer, står helt sentralt på veien mot et klimatilpasset samfunn. Det blir viktig å fokusere på valg som reduserer de negative konsekvensene av klimaendringer for Innlandssamfunnet. Følgende bør derfor være hovedprioriteringer⁵ i klimatilpasningsarbeidet for å redusere sårbarheten for klimaendringene (Hentet fra NVEs Klimatilpasningsstrategi 2015-2019):

- Tiltak/beslutninger som har kort levetid vurderes ut fra dagens klima. For tiltak/beslutninger med lang levetid, vurderes det om de må bygges for å tåle klimaendringen som forventes i løpet av levetiden, eller om de utformes ut fra dagens klima, men klargjort for forsterkinger/endringer
- Tiltakene/beslutningene bør være klimarobuste, dvs. de bør fungere etter hensikten selv om klimautviklingen blir noe annerledes enn forutsett
- Klimatilpasninger som også bidrar til måloppnåelse på flere samfunnsområder er vinn-vinn tilpasninger og bør prioriteres høyt
- Klimatilpasninger som er kostnadseffektive og som fungerer like godt eller bedre med forventede klimaendringer, bør få høy prioritet
- Kostnadskrevende tilpasningstiltak der virkningen reduseres av forventede klimaendringer bør prioriteres lavt

5. Identifisering av uønskede hendelser

Veilederen gir en del føringer for hvordan man skal identifisere de uønskede hendelsene som kan være aktuelle å analysere for vårt fylke. Det er mange kilder som kan og bør legges til grunn.

Vi har valgt å legge vekt på relevant innhold i de to gjeldende fylkesROS'ene fra Hedmark og Oppland. En utfordring her var at fylkesROS Hedmark inneholdt 77 og Oppland 25 uønskede hendelser. Dette sammenholdt med et bredt spekter av hendelser analysert i kommunenes ROS'er, gjorde oss nødt til å foreta en del avgrensninger.

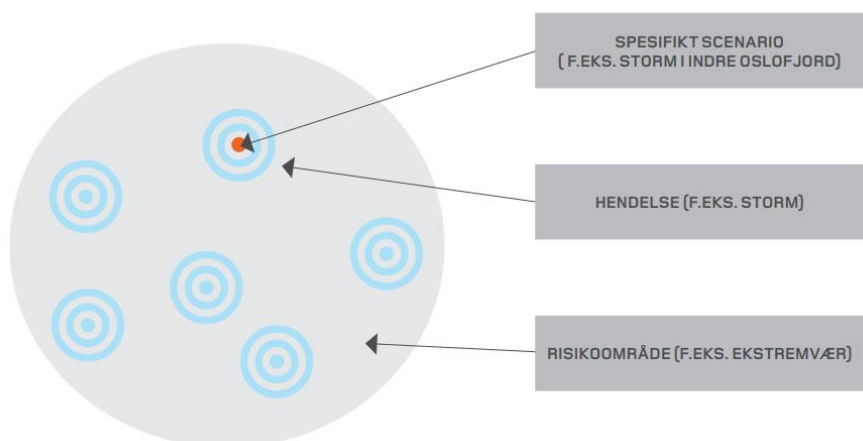
AKS 2019 var også til inspirasjon i denne delen av prosessen. I tillegg så vi på utviklingstrekkene og viktige globale hendelser som vi antok kunne få betydning også for oss i tiden fremover.

Listen over uønskede hendelser ble utarbeidet av prosjektgruppen. Forslag og innspill fra Fylkesberedskapsrådet som referansegruppe, ble innarbeidet. Deretter ble scenarioene vedtatt av styringsgruppen. Både utvelgelse og innhold i scenarioene har også skjedd i samarbeid med regional plan for samfunnssikkerhet sin prosjektgruppe. Dette for å sikre oss om at vi skaffer kunnskap og innhold til den planen også.

Vi har lagt vekt på DSB sin sjekkliste på 11 punkter for identifisering av de uønskede hendelsene:

- Det er behov for økt kunnskap om risiko knyttet til hendelsen
- Risikoen antas å være relativt høy
- De har potensial for å gi store konsekvenser for befolkningen
- De berører flere sektorer/ansvarsområder og krever samordning
- De utfordrer den normale beredskapen i kommunene og fylket
- Det er stor usikkerhet knyttet til årsaker, forløp og konsekvenser av hendelsen
- Det er bekymring i befolkningen for hendelser av denne typen
- Hendelsen kan true kritiske samfunnsfunksjoner
- Hendelseskjeden er kompleks med mange avhengigheter
- Effekten av eksisterende barrierer er usikker
- Behov for en oppdatert risikovurdering pga. endrete forutsetninger

Denne sjekklisten er til god hjelp for «grovt» å kunne analysere seg frem til et best mulig utvalg.

Figur 13 Risikoområde, hendelser og scenarier (DSB veilder fylkesROS)

Figuren ovenfor viser sammenhengen mellom risikoområde, hendelse og scenario. Etter anbefaling fra veilederen, er vår fylkesROS en analyse av scenarier.

Oversikten over de valgte scenarioene, hvilket risikoområde de tilhører, og sammenhengen med regional plan for samfunnssikkerhet finnes i vedlegg 3.

Eksempler på scenarier som ble utelukket er:

Trafikkulykker: Det er dessverre mange alvorlige trafikkulykker i Innlandet. Enkeltvis håndteres disse av nødetatene m.fl. Samlet, er det systemer og planer for å forebygge at de skal skje. Kunnskapen på området er også oversiktlig. Vi mener derfor at denne tematikken er godt ivaretatt av andre. En regional ROS må gjøre sin vurdering om vei og bane som kritisk infrastruktur. Vi valgte derfor å se på tematikken «Svikt i transportevne».

Radikalisering: Vi vurderte en stund om dette skulle analyseres som eget scenario. Radikalisering kan i ytterste konsekvens føre til handlinger som PLIVO og terror. I vår fylkesROS har vi valgt å se på Terror ved arrangement, og trussel om PLIVO. Å forebygge at noen ender opp med å utøve ekstrem vold, tilligger nok andre å gå i dybden av. Eksempelvis kan regional plan for det inkluderende Innland kanskje se på utenforskap m.m. Vi fokuserer derfor på samfunnets evne til å håndtere slike ekstreme hendelser.

6. Sammendrag av gjennomførte analyser

Under følger sammendrag av analyseskjemaer for de ulike hendelsene analysert. Skjemaer er utfylt sammen med arbeidsgrupper på hvert tema. Deltagere i arbeidsgrupper kommer ikke frem av oversikten.

(1.1 SKR) Jordskred i bebygd område

Risikoområde: Naturfare

SPESIFIKT SCENARIO

September/oktober i midtre Gudbrandsdal. Mye nedbør og lav temperatur gjennom sensommeren, og det er observert flere jord- og flomskred.

Jordskred utløses i overkant av utbyggingsområde og tar med seg 10 fritidsboliger, 2 brakkebygg, 2 tilkomstveier, 2 gravemaskiner og et ukjent antall personer.

Nødetater varsles av en person i område. Omfang av hendelse først kjent når ambulanshelikopter ankommer.

Beskrivelse: Jordskred i hyttefelt utløst av utbygging

KOMMENTAR:

Dette er et fiktivt scenario plassert i tilknytning til eksisterende fritids- og alpinområde, men fjellskred kan forekomme der geologiske og topografiske forhold for skred er til stede.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til

«**Middels**». Dette begrunnes med at flere områder i Innlandet har geografiske forutsetninger for slik skred, men at vi har lite erfaring med større jordskred. Klimaendringer vil føre til hyppigere og større jordskred. Det vurderes også at press for utbygging og utvikling av nye områder kan gå på bekostning av områdets sikkerhet.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene - «Lav»:

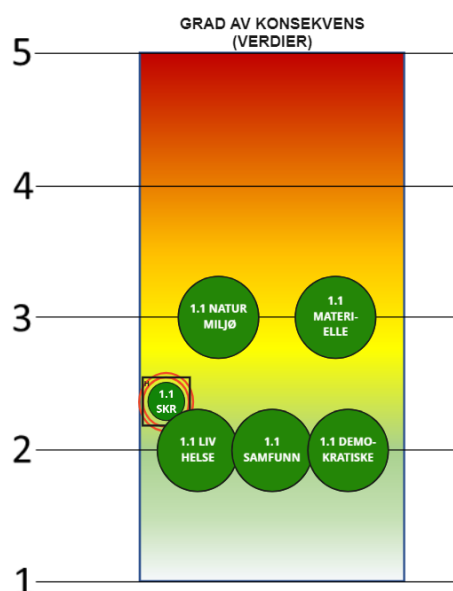
Samlet konsekvens er vektet 2,35, og samfunnsverdiene «Materielle verdier» og «Natur og miljø» som vurderes høyest (3) i dette scenarioet. Hendelsen kan føre til tap av liv og skade på mennesker, men vil føre til materielle skader og utrygghet i befolkningen som påvirker tillit til forvaltning og myndigheter. Omfanget av hendelsen vil påvirkes av klimaendringer.

Liv og helse: Jordskred har energi til å gjøre stor skade, og konsekvenser vil derfor avhenge av hva som er i skredets

bane. I fritidsområder vil det oppholde seg færre personer enn i et boligområde, men besøksmåling i

fritidsområder viser en stadig økning i bruk.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Lav»

Natur og miljø: Jordskred er en del av naturlige prosesser, men vil etterlate skredarr i naturmiljøet. Vannveier kan finne nye løp og skredtungen kan føre til blokkeringer av vannveier, noe som kan føre til sekundærutfordringer.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Middels».

Materielle verdier: Infrastruktur, bygninger og annet løsøre i skredområde vil skades eller ødelegges. Skade på infrastruktur som strøm eller EKOM kan få konsekvenser for områder utenfor skadestedet. Opprydning vil føre til store kostnader. Skader på materiell som følge av opprydning kan forekomme.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Middels»

Samfunnsstabilitet: Hendelsen har potensiale til å skape usikkerhet om innbyggers trygghet i andre områder utsatt for jordskred.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «lav»

Demokratiske verdier og styringsevne: Tillit til lokale og regionale aktørers evne til å avdekke og beskytte befolkningen kan bli påvirket, men erfaring viser at økt kunnskap avbøter usikkerheten.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med befolkningsvarsling lokalt, samt rettet kommunikasjon dersom EKOM- eller strømutfall påvirker brukere utenfor området. Det kan bli aktuelt med evakuering på på skadestedet, men også dersom skredet skaper sekundærutfordringer for områder rundt. Risikoen lar seg i noen grad styre som følge av sikringstiltak. Vurderingene kan overføres til andre skredhendelser.

Usikkerhet: Spesifikt scenarie vurderes å ha høy usikkerhet. Dette begrunnes med at scenariet krever hendelser i sekvens. Konsekvenser av hendelsen påvirkes også av antall personer innenfor skredområde, vær-situasjon over en lengre periode og kompetanse rundt naturfare og ny utbygging. Sensitiviteten vurderes å være høy grunnet påvirkning fra skredbanens plassering og tidspunkt for hendelse. Skred som ikke rammer infrastruktur vil gi mindre konsekvenser.

Sårbarhet: Naturfarer er kjent for samfunnet. Klimaendringer kan påvirke dette. Hendelsen kan også påvirke tillit til forvaltning, samt skape usikkerhet i befolkningen. Hendelsen kan i stor grad påvirke kritisk infrastruktur og funksjoner som medfører sekundærutfordringer. *Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.*

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Sikre felles kunnskapsgrunnlag og tiltaksforslag knyttet til jordskred med mål om å gi planmyndigheter bedre plangrunnlag, inkl. forskning om hvordan ulike aktiviteter påvirker risiko for naturfarer.

- Gjennomføre kompetanseheving og samarbeidsprosjekter, samt vurdere effektive støtteressurser til forvaltningen
- Vurdere om gjeldende lovverk i større grad bør presisere ansvar og forventninger til tiltak, samt støtte kommunal saksbehandling i møte med andre press faktorer og målsetninger.
- Sikre varslingsrutiner for bekymringsmeldinger til relevante myndigheter om naturfarer, inkludert et system for kartlegging av innrapporterte bekymringer.

Konsekvensreducerende tiltak

- Vurdere bedre overvåknings- og varslingssystem av uønskede hendelser, samt varslingssystem ved økt risiko som følge av regn eller annet vær.

MER INFORMASJON

Se jordskredsinformasjon hos NVE - <https://www.nve.no/naturfare/laer-om-naturfare/om-skred/jordskred/> og Røde Kors - <https://www.rodekors.no/contentassets/803e39b6886f4c76a949be374af06499/rode-kors-2021---norsk-klimatilpasning-og-beredskap.pdf>.

(1.2 SNØ) Snøskred i alpinanlegg

Risikoområde: Naturfare

SPESIFIKT SCENARIO

Januar til mars i område nord for Lillehammer. Etter lengre periode med kaldt vær, mye snø og vind endrer værtype seg til høytrykk og fint vær. Skitrekkeene åpner etter lengre periode uten drift og det er fulle bookinglister på hotell. Det observeres mindre og mellomstore skred, og det varsles økt skredfare.

En gruppe utløser flakskred ovenfor preparert område. Skredet skyter langs fjellsiden, og skredbanen går over traseer, heisstrek, restaurant og kafeer før det begraver tilkomstvei og toglinje og tar strømlinjer gjennom området.

Nødetater sender samtlige ressurser til området etter varsling fra personer i området. Brudd på strøm- og kommunikasjonslinjer fører til at større områder mister disse tjenestene, og det er redusert redundans i nasjonalnettet. Skredet skader jernbanelinje, og fører til langvarig stopp i transport på bane gjennom området.

Beskrivelse: Snøskred over skianlegg og infrastruktur

KOMMENTAR:

Dette er et fiktivt scenario plassert i eksisterende skianlegg, men snøskred kan utløses i hele Innlandet der topografi er til stede.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til svært lav.

Det er større sannsynlighet for skred i alpinanlegg enn ellers, men det er ikke registrert snøskred av et slikt omfang. Klimaendringer vil øke sannsynlighet for snøskred.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene - *lav*:

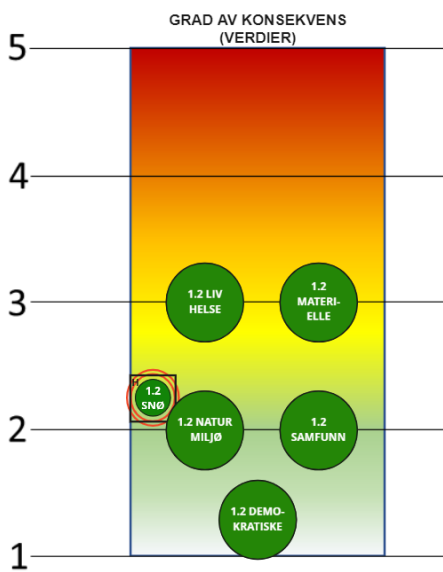
Samlet konsekvens er vektet til 2,27. Det er samfunnsverdiene «Liv og helse» og «Materielle verdier» som vurderes høyest (3). Dette begrunnes med at skredet vil være blant de mest alvorlige registrert i Norge. Hendelsen fører til tap av liv, materielle skader og kan påvirke tillit til forvaltning og myndigheter. Omfanget av hendelsen vil påvirkes av klimaendringer.

Liv og helse: Snøskred oppfører seg som flytende masse når det er i bevegelse. Dette skader og begraver de som er i skredbanen. Sannsynlighet for å finne overlevende synker over tid, og rask respons er avgjørende for utfallet. Støtteverktøy øker sannsynlighet for å bli funnet.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «middels»

Natur og miljø: Snøskred er en naturlig prosess som ødelegger vegetasjon innenfor

skredbanen. Dette medfører i liten grad langtidsskader på naturmiljø, men kan skade kulturmiljø innenfor skredbanen.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: Infrastruktur, bygninger og annet løsøre i skredområde vil skades eller ødelegges. Skade på infrastruktur som strøm eller EKOM kan få konsekvenser for områder utenfor skadestedet. Opprydning vil føre til store kostnader. Skader på materiell som følge av opprydning kan forekomme.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Hendelsen har potensiale til å påvirke infrastruktur og transport, samt skape en usikkerhet om egen sikkerhet for deler av befolkningen. Lokalsamfunn og personer med tilknytning til området vil i større grad påvirkes enn regionalt.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «lav»

Demokratiske verdier og styringsevne: lite aktuelt i dette scenariet.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med befolkningsvarsling lokalt, samt rettet kommunikasjon dersom EKOM- eller strømutfall påvirker brukere utenfor området. Det vil være behov for evakuering av pårørte og andre besøkende til EPS. Risikoen lar seg i noen grad styre av sannsynlighets-/konsekvensreducerende tiltak som stengte traseer eller områder. Vurderingene kan overføres til andre skredhendelser.

Usikkerhet: *Spesifikt scenario vurderes å ha høy usikkerhet.* Dette begrunnes med at scenariet krever en rekke hendelser i sekvens. Konsekvenser av hendelsen påvirkes også av faktorer som antall personer innenfor skredområde, vær-situasjon over en lengre periode og kompetanse rundt snøskred. Sensitiviteten vurderes å være høy som følge av påvirkning skredbanens plassering og tidspunkt for hendelse har.

Sårbarhet: Naturfarer er kjent for samfunnet. Klimaendringer kan påvirke dette. Hendelsen kan i stor grad påvirke kritisk infrastruktur og funksjoner som medfører sekundærutfordringer.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

Synliggjøre og fremheve virksomhetsansvar for å sikre at overvåkning, vurderinger og tiltak også gjøres lokalt på lokasjoner med mange brukere og fare for snøskred.

Videre varsling og kommunikasjon med befolkningen lokalt ved varsel om snøskredfare

Konsekvensreducerende tiltak

Vurdere om det skal lages oversikt over relevante områder der skadepotensialet ved snøskred er stort.

Sikre relevante ressurser og tilstrekkelig kapasitet tilgjengelig i perioder med høy skredfare og høye besøkstall

Kunnskaps- og kompetanseheving for nye brukere av snøskredutsatte områder.

Vurdere bedre overvåknings- og varslingsystem av uønskede hendelser, samt varslingsystem ved økt risiko som følge av vær.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se skredinformasjon hos NVE - <https://www.nve.no/naturfare/laer-om-naturfare/om-skred/>.

For mer informasjon om varsling av snøskredfare se beredskap mot snøskred hos Varsom - <https://www.varsom.no/snoskred/om-snoskred/beredskap/> .

(1.3 FLS) Flom i vassdrag

Risikoområde: Naturfare

Beskrivelse: Skadeflom i Gudbrandsdalen og storflom i Mjøsa

SPESIFIKT SCENARIO

Juni 202x, Gudbrandsdalen til Mjøsas utløp. Etter en vår med kaldt vær, endrer værtypen til vått og varmt. Det er mye snø lagret i høyfjellet og dalførene fortsatt. Vegetasjonen har ikke sprunget og det er tele mange steder. Vannet følger vannveiene. Dette fører til rask vannføring i side- og hovedvassdragene i området.

Mjøsa vokser som følge av vanntilførselen, og går over breddene. Vannstigningen kulminerer på 200-års flom.

Det meldes om betydelige skader fra alle vassdrag som følge av masseutgraving i elver og vanninntrenging.

KOMMENTAR:

Lignende flomhendelser i vassdraget har forekommet, men er relevant for andre vassdrag i fylket.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til lav. Dette begrunnes med at dette historisk er en sjelden hendelse, men må sees i sammenheng med prognoser for klimaendring som kan medføre med nedbør.

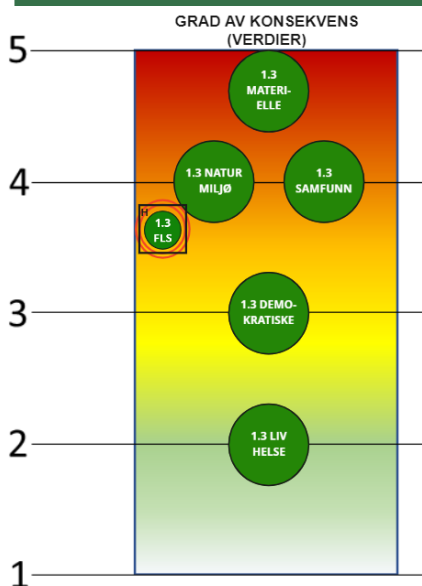
KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene - høy: Samlet konsekvens er vektet til 3,6. Det er samfunnsverdien «Materielle verdier» som vurderes høyest (5) i dette scenarioet. Det er lite fare for liv og helse, men stor påvirkning på natur og miljø, materielle verdier og samfunnstabilitet.

Liv og helse: Hendelsen vil være varslet på forhånd, og samfunnet er kjent med farer knyttet til hendelsen. Noen sårbare grupper kan få dårligere oppfølging av kommunale helsetjenester, men disse kan også mest trolig flyttes om situasjonen krever dette. Grunnforhold og demografisk bosetning i området gjør at man ikke kan forvente noen stor konsekvens for liv og helse.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Natur og miljø: Flom er en del av naturlige prosesser, men har potensiale til å gjøre store skader på naturmiljø og kulturmiljø. Matjord kan vaskes bort, og skader på avlinger kan forventes. Det forventes store skader langs sidevassdrag, og større vassdrag kan permanent endres.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «høy».

Materielle verdier: Infrastruktur, bygninger og annet løst langs elver og vassdrag vil skades eller ødelegges. Skade på infrastruktur som strøm eller EKOM kan få konsekvenser for områder utenfor skadestedet. Opprydning vil føre til store kostnader. Skader på materiell som følge av opprydning kan forekomme. Erfaringsmessig vil kostnadene være veldig høye.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «meget høy»

Samfunnsstabilitet: Hendelsen har potensiale til å påvirke infrastruktur og transport i et stort område, samt skape en endret situasjon med nye vannveier og skader på infrastruktur for befolkningen lokalt.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «høy»

Demokratiske verdier og styringsevne: Erfaring fra andre naturhendelser viser at håndteringen av hendelsen påvirker i stor grad hvordan befolkningens tillit til forvaltningens håndtering generelt oppfattes.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «middels»

Tilleggsvurderinger

Det er nødvendig med befolkningsvarsling regionalt, samt rettet kommunikasjon dersom EKOM- eller strømutfall påvirker brukere utenfor området. Det vil være behov for evakuering av beboere som bor innenfor skadeområde. Risikoen lar seg i noen grad styre av sannsynlighets-/konsekvensreduserende tiltak som evakuering. Vurderingene kan overføres til andre flomhendelser.

Usikkerhet: *Spesifikt scenario vurderes å ha høy usikkerhet.* Dette begrunnes med at scenariet krever en rekke hendelser i sekvens. Konsekvenser av hendelsen påvirkes også av faktorer som vær-situasjon over en lengre periode og effekt av varsling/evakuering. Sensitiviteten vurderes å være høy som følge av behovet for spesiell vær-situasjon over tid.

Sårbarhet: Naturfarer er kjent for samfunnet, men omfanget av en så stor hendelse vil utfordre samfunnets evne til å fungere. Klimaendringer vil påvirke dette. Hendelsen kan i stor grad påvirke kritisk infrastruktur og funksjoner som medfører sekundærutfordringer.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

Mulige tiltak

Konsekvensreduserende tiltak

- Overordnet vil det være enklere å gjøre tiltak i sidevassdrag enn hovedvassdrag, med preventive tiltak som å ikke bygge i faresoner mest rasjonelle tiltak.
- Vurdere etablering av nasjonalt/regionalt utstyrlager for flomvern.
- Øving av regionale etater og kommuner på scenarioet, samt forsterke - kommunens arbeid med støtteressurser og andre beredskapsressurser.
- Sikre at samfunnskritiske tjenester som EKOM- og strøm tåler påkjennningene en flom medfører.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se flominformasjon hos NVE - <https://www.nve.no/naturfare/laer-om-naturfare/flom/>.

(1.4 UFV) Fjellskred i vann

Risikoområde: naturfare | Beskrivelse: Flodbølge som følge av fjellskred

Analyse og presentasjon av sammendrag utsettes til rapport og grunnlagsdokumenter er ferdigstilt på høyrisikoobjekt Skutshorn i Vang kommune.

(2.1 AMS) Alvorlig menneskesykdom

Risikoområde: Sykdomsbilde

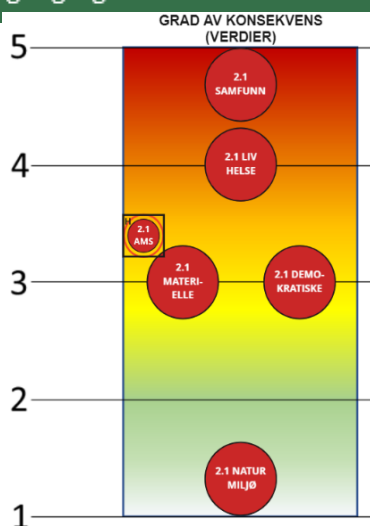
| Beskrivelse: Regionalt utbrudd av smittsom sykdom

SPESIFIKT SCENARIO

2023, Gran, Gjøvik, Sør-Aurdal, Nordre land og Lillehammer. En ny virussykdom (PX-1 – en form for blødningsfeber) er oppdaget i Øst-Afrika. PX-1 rammer barn og unge hardest. Den smitter gjennom kroppsvæske og gir feber og utslett. Komplikasjoner er blødning og organsvikt. Det finnes ingen vaksine eller spesifikk behandling.

En reisegruppe fra Innlandet kommer tilbake fra Kenya. Flere av deltakerne, hovedsakelig middelaldrende og eldre, opplever mild sykdom med frysninger, kløe og blemmer etter hjemkomst.

Flere personer utenfor reisefølget blir syke, og 5 ungdommer er innlagt på sykehus. Det blir gjennomført en rekke tiltak for å begrense spredning i samråd med FHI, inkl. hjemme-undervisning, isolasjonsplicht, karantene, innstilling av arrangementer og avstands-anbefalinger. Det rapporteres om press på lokale helsetjenester, og apotekene melder mangel på desinfeksjon- og engangshansker.

KOMMENTAR:

Dette er et fiktivt scenario som kan forekomme i hele Innlandet.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til lav. Dette begrunnes med at det er flere kjente områder med allmennfarlige sykdommer globalt. Økt reiseaktivitet og mobilitet gir raskere smitteveier, og en generelt smittenaiv befolkning kan føre til raskere smitte i regioner nasjonalt. Det antas at smitte krever relativt tett kontakt med personer med sykdomstegn, noe som gjør at smitterisiko er lav.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: Samlet konsekvens er vektet til 3,42. Det er samfunnsverdien «Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (5) i dette scenarioet. Dette begrunnes i hovedsak med stor påvirkning på liv og helse og samfunnsstabilitet. Samfunnet vil bli ulikt påvirket av hendelsen, med store geo- og demografiske forskjeller.

Liv og helse: Blødningsfeber har høy dødelighet. Utbredelsen av smitte er styrende for konsekvensene, og i dette scenarioet vil smitten gå lite merket fra eldre personer til andre befolkningsgrupper.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «høy»

Natur og miljø: Index smittes utenfor kongeriket, men det kan være bli tiltak rettet mot husdyr dersom det påvises smitte mellom mennesker og dyr.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: Direkte kostnader som følge av behandling, tiltak for å begrense smitte i institusjon o.l og tapt arbeidsfortjeneste som følge av sykdom kan forventes. Indirekte kostnader som følge av smittevernstiltak lokalt og regionalt forventes å bli høyere enn direkte kostnader.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Tiltakene vil påvirke personer omfattet av tiltakene i stor grad. Barn og unge vil rammes i større grad enn voksne. Samfunnets reaksjon på usikkerheten sykdommen medfører forventes å gi store konsekvenser.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «svært høy»

Demokratiske verdier og styringsevne: Tiltak kan oppleves urettferdige og kan legge grunnlag for mistillit til håndteringen. Erfaring fra Covid-19 pandemien viser at tiltakenes effekt er avhengig av oppslutningen i befolkningen, og at nasjonale aktører må ta hensyn til grunnleggende rettigheter i befolkningen.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «middels»

Tilleggsvurderinger

Det er nødvendig med befolkningsvarsling regionalt, samt rettet kommunikasjon lokalt. Det vil ikke være behov for evakuering. Risikoen lar seg i noen grad styre av smittevernstiltak, men det er knyttet usikkerhet til effekt over tid. Vurderingene kan overføres til andre alvorlige sykdommer og andre geografiske områder.

Usikkerhet: *Spesifikt scenarie vurderes å ha høy usikkerhet*, men det er sannsynlig at en alvorlig sykdom vil ramme samfunnet vårt. Scenariet er detaljert og legger en rekke avgrensinger som øker usikkerheten.

Sårbarhet: Pandemier og alvorlige sykdommer er kjent for samfunnet etter de siste års håndtering. Lover og ansvarsfordeling legger godt grunnlag for å unngå unødig eskalering. Samtidig kan tiltakene medføre langsiktige konsekvenser for samfunnet.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav til middels.

MULIGE TILTAK

Konsekvensreducerende tiltak

- Vurdere lagre for smittevernutstyr og CBRNe kapasiteter, inkludert utstyr for helsehjelp og kapasitetsbehov i spesialisthelsetjenesten.
- Sikre at planverk er oppdatert i tråd med kunnskap fra covid-19 pandemi, inkludert mulighet for lokal isolasjon av utbrudd. Viktig at en slik plan også legger føringer for prioritering av ressurser ved knapphet.
- Etablere nasjonale kommunikasjonsplaner for informasjonsdeling med befolkningen.
- Vurdere etablering av nasjonalt/regionalt utstyrlager for flomvern.

MER INFORMASJON

For mer informasjon om smittevernarbeidet – se informasjon hos FHI -

<https://www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen/temakapitler/smittevernarbeidet-i-norge/?term=&h=1>

(2.2 ADS) Alvorlig dyresykdom

Risikoområde: Sykdomsbilde | Beskrivelse: Afrikansk svinepest i besetning i Sør-Østerdal

SPESIFIKT SCENARIO

Juni 2023, Sør-Østerdal. Mattilsynet varsles via veterinær om mistenkelige symptomer (feber med blødning, misfarging av hud) på enkeltindivider i besetning. Undersøkelser viser at besetningen mottok individer fra mindre svinebesetning nærmere svenskegrense for to uker siden. Nærmere undersøkelser finner 10 døde dyr (1/3 av besetningen), og flere individer har symptomer.

Laboratorieprøver påviser afrikansk svinepest i besetningene, og begge avlives. Det er iverksatt isolasjon og kontrollsoner rundt besetningene.

Det meldes om funn av døde villsvin i området etter søk i området rundt den mindre besetningen. Områdeklassifisering vurderes nå til Del III. Smitten antas å komme fra villsvin, og tiltak for å få kontroll med disse forventes å være på plass ila. Vinteren.

KOMMENTAR:

Scenariet kan forekomme i alle områder med grisehold, og det finnes ingen vaksiner mot sykdommen. Det er ikke meldt om sykdommen i Sverige, men det mistenkes at smitten har flyttet seg nordover de siste årene via villsvin.

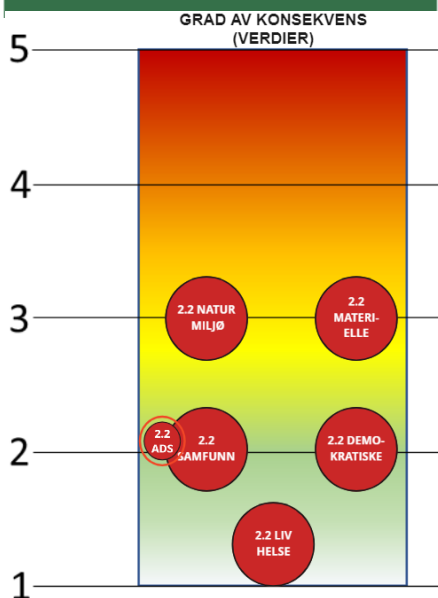
SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til lav. Dette begrunnes med at det er stor usikkerhet til utbredelsen av sykdommen nasjonalt og innenfor våre grenseområder, og at det ennå ikke er vurdert å være store nok populasjon av villsvin til å opprettholde smitte over tid for å kunne smitte inn i besetninger.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – lav: Samlet konsekvens er vektet til 2,1. Det er samfunnsverdiene «Natur og miljø» og «Materielle verdier» som vurderes høyest (3) i dette scenarioet. Dette begrunnes med at tiltakene som kan iverksettes oppleves som store, og gi konsekvenser for lokalbefolkningen foruten næringen. Eksportomdømme kan påvirkes.

Liv og helse: Smitter ikke mennesker, men tiltakene for å begrense smitte mellom besetninger kan gi noen begrensninger for samfunnet som kan gi psykososiale effekter. Forventer liten konsekvens.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært lav»

Natur og miljø: Villsvin er svartelistet, og sykdom vil ha liten effekt på naturmiljø. Samtidig vil tiltakene påvirke naturlige habitat og områder for andre arter. Det vil bli fysiske avsperringer og begrensninger på bruk av områder. Dette forventes å kunne gi effekt for eksisterende natur- og kulturmiljø.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «middels».

Materielle verdier: Direkte kostnader knyttet til tiltakene som følger av sykdommen, både nedslakting og avgrensningstiltak. Kan også påvirke eksportmarked på svineprodukter som følge av svekket omdømme.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Kan gi effekter lokalt grunnet begrensninger på bruk av områder. Kan medføre splittelser rundt oppfatning av tiltak og konsekvenser.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «lav»

Demokratiske verdier og styringsevne: Kan påvirke oppfattelse av sårbarhet i matforsyning.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med befolkningsinformasjon regionalt, samt rettet kommunikasjon lokalt. Det vil ikke være behov for evakuering. Risikoen lar seg i noen grad styre gjennom utskyting av villsvin, men det er knyttet usikkerhet til om dette er gjennomførbart over tid. Vurderingene kan overføres til andre alvorlige dyresykdommer og andre geografiske områder.

Usikkerhet: Spesifikt scenarie vurderes å ha lav usikkerhet som følge av ASP er en kjent dyresykdom, og det er et godt kunnskapsgrunnlag fra utbrudd i andre land. Tiltakene er også kjent. Samfunnets og markedets reaksjon er ukjent.

Sårbarhet: Reaksjoner i innen- og utenlandsmarked påvirke næringens evne til å gjenoppta drift. Det er knyttet stor usikkerhet til hvordan reaksjonen vil være.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Vurdere effekt og konsekvens ved bruk av viltgjerde for å hindre villsvin inn i områder
- Tiltak for å begrense utbredelse av villsvin – skuddpremie, kunstig lys, fellefangst, fellingslag, begrense foring

Konsekvensreduserende tiltak

- Inngjerding av utegris ved utbrudd i villsvinbestand (avgrensning)

MER INFORMASJON

For mer informasjon om afrikansk svinepest, se veterinærinstituttet sin informasjon her - <https://www.vetinst.no/sykdom-og-agens/afrikansk-svinepest>

(2.3 APS) Alvorlig plantesykdom

Risikoområde: Sykdomsbilde

| Beskrivelse: Hvit potetcystenematode (PCN) over stort område

SPEKIFIKT SCENARIO

Høsten 2023 oppdages symptomer på hvit potetcystenematode (PCN) i potetavlinger i Glåmdalen. PCN angriper røtter og kan forårsake opptil 80% avlingstap. Det er krav om sterke tiltak dersom Mat-tilsynet påviser sykdommen.

Flere potetavlinger får påvist PCN etter systematisk testing. Arbeid med urensset utstyr i området har spredd sykdommen over flere potetavlinger.

Området produserer både mat- og settepoter, og tiltakene som kreves for å slå tilbake utbruddet av PCN påvirker områdets evne til å produsere poteter mange år frem i tid. Utbruddet påvirker tilgangen til mat- og settepotet nasjonalt, og fører til kortvarig importtiltak.

KOMMENTAR:

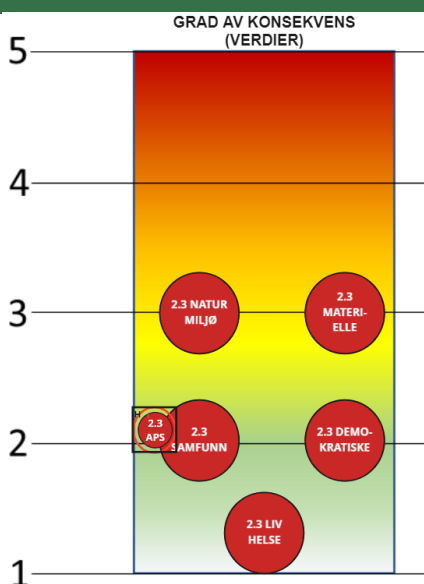
Scenariet kan forekomme i alle områder med potetavlinger, men det krever en høy konsentrasjon PCN før man ser symptomer på plantene. Sykdommen er sjelden i Norge, og det gjennomføres testing for sykdommen. Det finnes tiltak for å begrense smitten, men ved påvisning anbefales 7 års isolasjon av berørt område.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til lav. Dette begrunnes med at det ikke er kjent smitte i Innlandet. Det tar lang tid fra smitte introduseres til den kan påvises i prøver, og enda lengre tid før symptomer kan sees på planten.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene -lav: Samlet konsekvens er vektet til 2,1. Det er samfunnsverdiene «Natur og miljø» og «Materielle verdier» som vurderes høyest (3) i dette scenarioet. Sykdommen og tiltakene som blir innført vil føre til konsekvenser, men omfanget av konsekvensene er noe mer usikkert.

Liv og helse: Kan forvente psykososiale reaksjoner hos direkte berørte parter, men svært lav konsekvens for Innlandssamfunnet.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært lav»

Natur og miljø: Tiltak vil gi konsekvenser for naturmiljø lokalt som følge av endret bruk av områder. Sykdommen vil også kunne spre seg til andre planter i søtvier-familien.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «middels».

Materielle verdier: Direkte økonomiske tap for næringen innenfor smitteområdet vil være stor, samt økte kostnader for samfunnet som følge av mindre råvarer tilgjengelig.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Hendelsen vil raskt påvirke markedets tilgang til potet på kort og mellomlang sikt, noe som kan oppleves som ubehagelig for samfunnet. Dette vil samtidig ikke være avgjørende for tilgangen til næring.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «lav»

Demokratiske verdier og styringsevne: Kan påvirke oppfattelse av sårbarhet i matforsyning.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med informasjon til produsenter og næringskjede ved utbrudd. Det kan også bli nødvendig med kommunikasjon til befolkningen for å redusere usikkerhet og eventuelle sekundærutfordringer fra befolkningsreaksjon. Det er ingen behov for evakuering, men hendelsen kan bare delvis styres. Erfaring kan overføres til håndtering av andre plantesykdommer og utbrudd i andre geografiske områder.

Usikkerhet: Resistente potetsorter utvikles fortløpende, men det finnes ennå ikke en resistent potetsort mot PCN. Dette gir middels usikkerhet. Sykdommen og tiltakene er kjent. Samfunnets og markedets reaksjon er ukjent.

Sårbarhet: Området er sårbart for plantesykdommer. Å bli kvitt sykdom og rette opp omdømme kan ta tid. Som følge av settepotetproduksjon antas sårbarhet å være høy.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Forsterke bruken av Nasjonal Bransjestandard for PCN i potetproduksjon. Dette innebærer kartfesting av jordprøver og dokumentasjon av sortene som dyrkes på skiftene.

MER INFORMASJON

For mer informasjon om hvit potetcystenematode, se mattilsynet sin informasjon her - https://www.mattilsynet.no/planter_og_dyrking/planteskadejorere/insekter_midder_og_nematoder/Potetcystenematoder_PCN/

(3.1 FOR) Forsyningssvikt

Risikoområde: KIKS

| Beskrivelse: svikt tilgang mat- og dyrefôr

SPESIFIKT SCENARIO

2023, høst, internasjonalt. Svikt i soya- og kornavlinger i sørøst-asia gir internasjonal mangel på en rekke import-produkter. Dårlig innhøsting i Europa fører til ytterligere økt pris. Det er også innført eksportrestriksjoner i flere produksjonsland som følge av en generell prisøkning på matvarer og innsatsfaktorer, samt et spent verdensmarked.

2023-24, Innlandet. Etter raskt økende fôr- og matpriser innføres fordelingssystem av råvarer i Norge. Melke- og dyreproduksjon prioriteres, men mat-, serverings- og bryggeribransjen nedprioriteres

KOMMENTAR:

Scenariet er skrevet før Russlands angrep på Ukraina, men analysene er gjennomført med dette som bakteppe. Under konsekvenskategorien «liv og helse» er ikke svekket ernæring analysert.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til middels.

Samfunnet har ikke erfaring med svikt i dette omfanget. Sannsynligheten påvirkes av klima-endringer, tilgang til innsatsfaktorer, endringer i sikkerhets- og geopolitisk situasjon, noe som øker sannsynligheten innenfor analyseperioden.

KONSEKVENSVURDERINGER

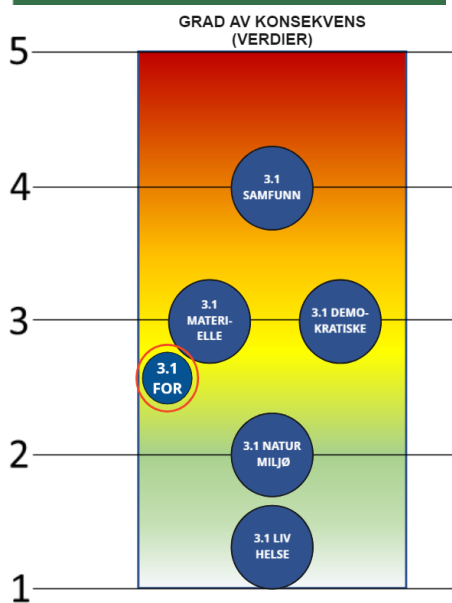
Samlet vurdering av konsekvensene -middels: Samlet konsekvens er vektet til 2,6. Det er samfunnsverdien «Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (4) i dette scenarioet. Hendelsen fører til økte levekostnader, samt usikkerhet i befolkningen som kan påvirke styringsevne.

Liv og helse: Scenariet kan føre til økte priser og enkelte mangelvarer, men det vurderes at det er lite sannsynlig dette vil gi store konsekvenser for liv og helse i samfunnet. Det er forventet å fortsatt få dekket kalori- og næringsbehov.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært lav»

Natur og miljø: Endrede kvalitetskrav på import kan føre til innføring av uønskede skadedyr, og endret marked kan føre til begrenset tilgang på sprøytemidler og næringsstoffer eller maskinelt utstyr. Kan gjøre at områder som har stått brakk blir tatt i bruk igjen.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: Økte kostander for innsatsfaktorer og råvarer vil føre til direkte konsekvenser innen mat- og næringsmiddelsbransjen. Indirekte økonomiske konsekvenser grunnet redusert produktivitet og endringer i drift som følge av manglende tilgang på innsatsfaktorer.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Innenlands-produksjon er effektivisert og spesialisert over lang tid, og vil trenge tid på å tilpasse seg den nye situasjonen. Økte levekostnader og usikkerhet som oppstår vil påvirke befolkningen i stor grad. Samfunnet har lite eller ingen erfaring med hendelsen.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «høy»

Demokratiske verdier og styringsevne: Hendelsen kan føre til usikkerhet rundt myndighetenes evne til å håndtere hendelsen. Manglende preventive tiltak og informasjon kan forsterke denne konsekvensen.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «middels»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med kommunikasjon til befolkningen for å redusere usikkerhet og eventuelle sekundærfordringer fra befolkningsreaksjon. Det er ingen behov for evakuering, men hendelsen kan bare delvis styres. Erfaring kan overføres til forsyningssvikt på andre innsatsfaktorer.

Usikkerhet: Scenariet avhenger av svikt i flere avlinger over flere vekstsesonger globalt. Usikkerheten påvirkes av klimaendringer. Som følge av økt kunnskap og erfaring med klimaendringer, samt siste års ustabilitet i globalt marked settes **usikkerhet til middels**.

Sårbarhet: Import og produksjon av matvarer er utsatt for sterke markedskrefter. Effektiviserings- og rasjonaliseringstiltak har økt sårbarheten til systemet. Det er komplekse forsyningskjeder med mange aktører. Konsekvenser kan forventes å vare lenge, også etter at de utløsende hendelsene ikke lengre er tilstede.

Samlet vurderer vi sårberhaten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Øke selvforsyningsgrad nasjonalt, og tilpasse jordbruk til klimaendringer og mindre avhengighet av importerte innsatsfaktorer.

Konsekvensreducerende tiltak

- Vurdere å opprette beredskapslagre for utvalgte produkter
- Sikre at det finnes planverk for prioritering av ressurser og omlegging av eksisterende produksjon
- Støtte arbeidet med å øke samfunnets evne til å motstå uønskede hendelser, inkludert endret tilgang til matvarer og økte levekostnader.

MER INFORMASJON

For mer informasjon om norsk matforsyning, se DSBs risiko- og sårbarhetsanalyse på temaet - <https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/risiko--og-sarbarhetsanalyse-av-norsk-matforsyning/>

(3.2 VAN) Sårbarhet i vannforsyningen

Risikoområde: KIKS | Beskrivelse: Svikt vannforsyning pga. hendelse

SPESIFIKT SCENARIO

Vinter, 2023, Hedmarken. To sammenfallende men utilsiktede hendelser slår ut vannbehandlingsanlegg på Hedmarken. Rundt 55.000 personer er tilknyttet vannverkene, inkl. institusjoner og sykehus. Planverk for nød vann må iverksettes.

Frivillige og profesjonelle aktører anmodes om å støtte kommunen med vannfordeling og -ombæring til sårbare grupper og institusjoner

Etter et døgn er fysiske skader på nettet og nettet trykkes med urent vann for å tilby avløps- og vanningsvann. Abonnementer varsles om dette.

Legevakt varsler at de opplever en rask økning i personer som tar kontakt fordi vannet de har drukket lukter/smaker rart.

Etter tre dager øker forbruket av nød vann betraktelig, og det rapporteres om tomme

KOMMENTAR:

Nød vann er rent vann som hentes fra andre vannbehandlingsanlegg i poser eller tanker og distribueres via vannposter eller direkte utkjøring. Vannet er avhengig av overtrykk for å unngå urene stoffer i drikkevannet, og når trykket senkes må nettet renses.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til svært lav.

Samfunnet opplever hendelser knyttet til drikkevann, men dette er svært sjeldent. Systemet er redundant, og flere barrierer må svikte samtidig.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene -lav: Samlet konsekvens er vektet til 2,24. Det er samfunnsverdien «Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (4) i dette scenarioet. Hendelsen gir stor påvirkning på samfunnsstabiliteten, og kan påvirke liv og helse og har store materielle kostnader.

Liv og helse: Nød vann avhjelper konsekvenser på liv og helse på kort sikt, men kan øke noe dersom utfallet strekker seg over tid. Forurenset vann på nettet vil føre til sykdom og mulig dødsfall. Redusert eller manglende tilgang til slukkevann øker sårbarhet.

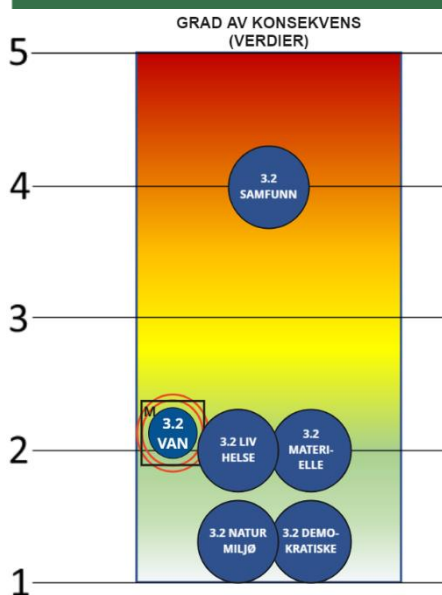
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav».

Natur og miljø: manuelle rutiner kan føre til overløp fra avløpsanlegg, men dette avbøtes. Rensing av nett og gjenoppretting forventes ikke å føre til skade på natur eller kulturmiljø.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: bedrifter avhengig av vann vil ha direkte økonomiske tap. Opprydning og utbedring i nettet fører til ekstrakostnader. Indirekte kostnader kan komme grunnet sykefravær eller at man ikke kan gjennomføre jobben som følge av tap av vann.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: samfunnet har lite erfaring med tap av drikkevann over større områder. Bortfall over lengre tid kan føre til usikkerhet og forventnings-brudd. Det er forventet store påkjenninger i dagliglivet. Skoler og barnehager kan bli stengt.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «høy»

Demokratiske verdier og styringsevne: vurderes å bli lite påvirket.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med varsling til befolkningen, samt målrettet kommunikasjon om tiltakene som settes i verk. Det er ingen behov for evakuering, men hendelsen kan bare delvis styres. Erfaring kan overføres til andre hendelser som fører til bortfall av drikkevann.

Usikkerhet: hendelser av et slikt omfang har ikke forekommet i vår region, men hendelsene på Askøy, Bergen og på Røros viser potensialet i risikoområdet. Som følge av at scenariet legger en rekke svikt til grunn, settes usikkerhet til høy.

Sårbarhet: en rekke barrierer er brutt i scenariet, og man må sette opp alternative distribusjonssystemer. Erfaringer fra dette er at det er svært krevende, spesielt over tid. Det er fare for manglende etterlevelse av tiltak, noe som kan resultere i ytterligere konsekvenser. Andre systemer som brannslukking og kjøleanlegg vil i stor grad påvirkes av scenariet.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Konsekvensreducerende tiltak

- Vurdere regionalt system for nødvann basert på samarbeid.

MER INFORMASJON

For mer informasjon om norsk vannforsyning, se mattilsynet sine informasjonssider på https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/beredskap_for_drikkevann/

(3.3 STR) Svikt i transport-evne

Risikoområde: KIKS | Beskrivelse: vårflom stenger vei og bane

SPESIFIKT SCENARIO

Vår 202x, Østlandet. Etter en snøtung vinter er det varslet uvanlig rask snøsmelting og mye nedbør. MET varsler flomfare, og det gjøres tiltak for å begrense skade.

Gudbrandsdalen og Østerdalen flommer over og transportårene inkludert jernbanen øst-vest og nord-sør skades.

Flomtoppen varer i 7 dager, og når vannet trekker seg tilbake er skadene på infrastruktur så omfattende at ressurser må prioriteres for gjenoppbygging. Europaveier, riksveg og bane prioriteres, og har tilnærmet normal kapasitet etter 1 mnd. Øvrig veinett har ikke normalkapasitet før 6. mnd.

KOMMENTAR:

Sammenfallende flom i Gudbrandsdalen og Østerdalen er sjeldne, men kan forekomme.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Dette forklares med at Innlandet er utsatt for en rekke større flommer, og rask snøsmelting sammen med nedbør er utløsende årsak. Klimaframskrivninger tilsier at sannsynligheten for større og mer intense nedbørsperioder øker, som også skaper tilleggsutfordringer med overvann. Det er også større krav og forventninger til fremkommelighet i samfunnet som påvirker sårbarhet knyttet til infrastruktur.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene -middels: Samlet konsekvens er vektet til 2,85. Det er samfunnsverdien «Materielle» som vurderes høyest (4) i dette scenarioet. Lignende hendelser har forekommet og konsekvensene er kjente. Det er forventet at klimaendringer forsterker negativ effekt konsekvenser.

Liv og helse: erfaring tilsier at det er få dødsfall knyttet til flomhendelser, men redusert fremkommelighet kan påvirke nødhjelp. Samfunnsutviklingen har ført til at stadig flere er avhengige av hjelp fra kommunale tjenester i hjemmet, og flere sårbare personer kan påvirkes av tap av ekom- og transportveier.

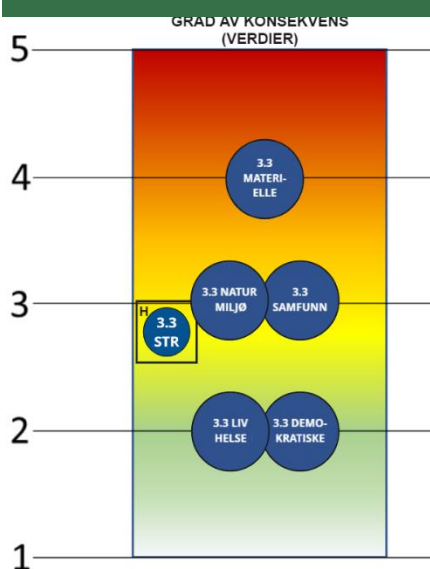
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Natur og miljø: skader på vannveier og forurensning som følge av vannskader er forventet. Direkte naturskader som følge av skade på vei- eller bane er mindre kjent, men forurensning til resipient er forventet. Opprydningsarbeid og midlertidige veiløsninger kan føre til at forurenset masse havner i vannveier.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «middels».

Materielle verdier: skader på infrastruktur fra flom gir store kostnader for samfunnet. Brudd i transportårer gir indirekte økonomiske konsekvenser.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «høy»

Samfunnsstabilitet: hendelsen er kjent, men prioriteringer i gjenoppbyggingsfasen kan oppleves urettferdige. Manglende tilgang til mat, medisiner og strøm/ekom kan påvirke samfunnets evne til å klare seg lokalt. Det er forventet at befolkningen i mindre samfunn er mer hardfør enn i større byer.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: hendelsen påvirker nasjonal transport-evne, og kan gi utfordringer med omgruppering av ressurser.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med varsling til befolkningen, samt målrettet kommunikasjon om tiltakene som settes i verk. Det er behov for evakuering, men hendelsen kan bare delvis styres. Erfaring kan overføres både til andre naturhendelser og til andre geografiske lokasjoner.

Usikkerhet: scenariet legger to sammenfallende hendelser til grunn, men begge er kjent for samfunnet og har forekommet før. Datagrunnlag og erfaring er kjent, men det er gjort utbedringer siden forrige skadeflom. Vi vet ennå ikke effekten av tiltakene. Usikkerhet vurderes derfor til lav på dette scenariet.

Sårbarhet: hendelsen fører til store skader på eksisterende infrastruktur, og erfaring tilsier at gjenoppbygging vil ta lang tid. De samme ressursene benyttes til gjenoppbygging av både vei og bane, noe som krever at ressursene prioriteres. Lokal gjenoppbygging forventes å gå raskere enn tilbakeføring av veinettet. Dette gir langvarige konsekvenser for transit fremfor lokal tilkomst. Krav i lowverk kan forlenge gjenoppbyggingsfasen.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Klimaendring og sikringsbehov legges til grunn for planlegging og utbygging av infrastruktur
- Eksisterende infrastruktur kartlegges, vurderes og prioriteres for sikringstiltak

Konsekvensreduserende tiltak

- Vurdere regionale planer med alternative omkjøringsruter ved frafall av infrastruktur
- Opprette system for felles oversikt og tilgang til ressurser, samt definerte oppmøtesteder ved hendelser

MER INFORMASJON

For mer informasjon om vårflom og smelteflom, se NVE sine temasider på

<https://varsom.no/flom-og-jordskred/om-flom-og-jordskred/varflom/>

(3.4 KF) Forsyningssvikt kraft

Risikoområde: KIKS | Beskrivelse: langvarig strømrasjonering

SPESIFIKT SCENARIO

Nasjonal og internasjonal utfordring vinter 202x. Etter to sesonger med lite nedbør er fyllingsgraden lav i vannmagasiner. Nedbygging av kull og kjernekraft er igangsatt. Tilgangen til gass i Europa er lav av flere årsaker. Strømprisene har vært høye over en lengre periode.

Svikt i import av energi fra Europa sammen med lav produksjon i Norge fører til strømrasjonering.

Innlandet august til mai, 2022/23. Etter en varm sommer kommer høytrykk og kaldt vær inn over Innlandet. Rasjonering av strøm er innført for å unngå tømning av vannmagasin. Områder vurderes ut fra tjenester basert på innrapporterte prioriteringslister.

Kvoterasjonering har ikke fungert i henhold til intensjon, så sonevis roterende utkobling er iverksatt der hver sone kobles ut i minst 8 timer. Det er utfordringer med tilgang til vann og EKOM som følge av rasjoneringene.

Ved-lagre er allerede lave som følge av høye strømpriser over tid, og langvarig kulde og mangel på alternative oppvarmingskilder medfører nå tap av menneskeliv.

KOMMENTAR:

Scenariet er skrevet før vinteren 2022, men er avstemt med situasjons-utviklingen gjennom vinter, vår og sommer 2022.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Dette forklares med at de siste årene har press på produksjon, distribusjon og eksport av strøm økt. Det er forventet ytterligere forverring fremover, og klimaendringer øker sannsynlighet for scenariet som følge av større variasjoner i værsystemer over tid. Geopolitiske spenninger der energi benyttes som maktmiddel gjør situasjonen uforutsigbar. Bransjen viser selv til at vi i løpet av 2026 har kraftunderskudd i Norge.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene -høy: Samlet konsekvens er vektet til 3,65. Det er samfunnsverdiene «Materielle» og «Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (5) i dette scenarioet. Det er etablert rutiner og planer som skal støtte samfunnet under en slik hendelse og hendelsene er til en viss grad styrt, men konsekvensene på materielle verdier og samfunnsstabilitet blir store.

Liv og helse: det er lite erfaring med større regionale utkoblinger over lengre tid. Erfaring fra lengre utkoblinger i andre land tilsier at uforventede dødsfall kan forekomme, spesielt hos sårbare grupper. Sårbarhet økes ved at man mister lyskilder, sikker mat- og drikkeforsyning og tilgang til hjelpetjenester. Økt bruk av andre energikilder øker sannsynlighet for brann eller gasslekkasjer.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Natur og miljø: Utkobling av overvåkings- og styringssystemer til VA-system kan føre til at urensset kloakk ender i resipient. Overstyring av miljøkrav i strøm-produksjon kan også forventes å forekomme.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav»

Materielle verdier: produksjon av varer og tjenester vil stoppe ved utkobling av strøm. Produksjonssvikt vil påvirke de fleste aspekter av samfunnet. Økte levekostnader vil også påvirke samfunnet.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «svært høy»

Samfunnsstabilitet: oppbyggingen av scenarioet vil påføre usikkerhet og økte levekostnader. Rasjonering av strøm endrer forutsetningene samfunnet har operert under, noe som vil føre til svært mye usikkerhet. Som følge av tiltakene gjennom pandemien og stigende inflasjon kan man forvente at dette samlet vil føre til svært stor påvirkning på konsekvensen.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «svært høy»

Demokratiske verdier og styringsevne: befolkningens tillit til forvaltningen vil påvirkes sterkt av hendelsen. Lite kjente lover eller mekanismer kan komme overaskende på befolkningen.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «høy»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med varsling til befolkningen, samt målrettet kommunikasjon om tiltakene som settes i verk. Evnen til å varsle kan påvirkes av hendelsen. Det kan bli behov for evakuering av sårbare grupper i befolkningen. Hendelsen kan i liten grad styres, men tiltakene vil være besluttet. Erfaring kan overføres både til andre forsyningssviktsområder og til andre geografiske lokasjoner.

Usikkerhet: hendelsen er ukjent i dagens digitale samfunn. Hendelsen påvirker et svært komplekst samfunn, noe som øker usikkerheten i stor grad. Usikkerheten vurderes derfor til høy.

Sårbarhet: Sonevis roterende utkobling vil føre til uforutsette utfall eller tap av tjenester innen kraftproduksjon, EKOM, vareproduksjon og industri. Digital overvåking og drift av systemer som følge av effektiviseringstiltak er forventet å bli påvirket av hendelsen. Tiltak for å begrense energibruk kan også føre til endret adferd i samfunnet, noe som kan påvirke tjenestetilbud og forbruksmønstre. Raskt bedring av situasjonen er usannsynlig.

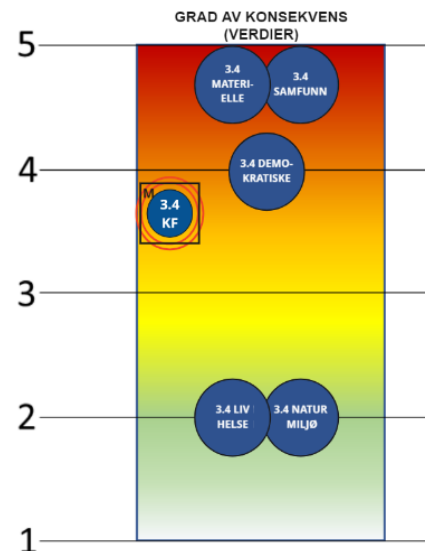
Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Se oppfølgingsplanen.

MER INFORMASJON

For mer informasjon om norsk strømproduksjon og energisystem, se NVE sine sider <https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/hvor-kommer-strommen-fra/>

(3.5 EKOM) Brudd i telenett ved graving

Risikoområde: KIKS | Beskrivelse: Bortfall av EKOM

SPESIFIKT SCENARIO

Sørlige del av Innlandet, september 202x. Telenor melder kabelbrudd sør i fylket som følge av gravearbeid. Bruddet medfører tap av bredbånd og fasttelefon for noen kunder, samt redundans øst for Mjøsa. Feilsøking pågår, og det er forventet noe rettetid.

Dagen etter brytes gjenværende fiberkabel på vestsiden av Mjøsa under vedlikeholdsarbeid. Utfallet rammet begge sider av Mjøsa i over 48 timer, og fiber/bredbånd, telefoni inkl. datatjenester, Nødnett og fasttelefoni er utilgjengelig i hele perioden.

KOMMENTAR:

Det finnes flere hovedlinjer for EKOM gjennom Innlandet som sammen skaper et redundant system. For større utfall må to eller flere kabler falle ut.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til middels. Dette forklares med lite erfaring med større utfall. Samtidig er samfunnet mer avhengig av EKOM-systemer, noe som også påvirker sannsynligheten for en slik hendelse.

KONSEKVENSVURDERINGER

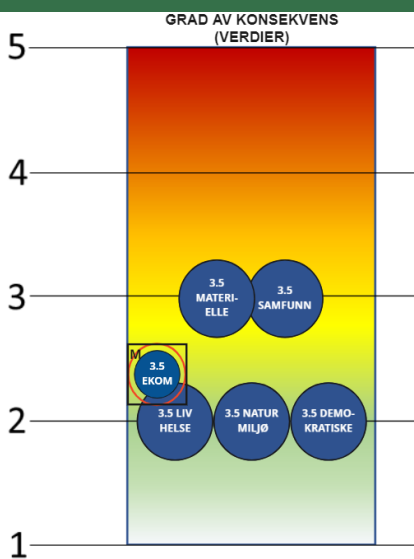
Samlet vurdering av konsekvensene –lav: Samlet konsekvens er vektet til 2,4. Det er samfunnsverdiene «Materielle verdier» og «Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (3) i dette scenarioet. Samfunnet har erfaring og kjennskap med hendelsen, men vil oppleve mye usikkerhet rundt tilgang til kritiske samfunnsfunksjoner.

Liv og helse: normale varslingsveier for trygghetsalarmer, nødnetter og 11x-sentraler blir borte. Dette reduserer muligheten utrykningsressurser har til å både bli varslet om behov for hjelp, samt koordinering av disse ressursene med andre. Det vil også påvirke trafikkovervåking og -kontroll. Styringsanlegg for strøm og VA-anlegg vil også påvirkes.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Natur og miljø: Utfall av styringssystem kan føre til forurensning til resipient. Feilretting på dette vil mest trolig nedprioriteres i håndteringsfasen.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: vareproduksjon inkl. matproduksjon, kjøp/salg og tjenesteproduksjon vil påvirkes i stor grad. Flere verdikjeder vil direkte berøres, noe som påvirker produksjon utenfor utfallsområdet. Normal handel er forventet å være utilgjengelig i hele utfallsperioden.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: hendelsen vil føre til økt sårbarhet og store påvirkninger på befolkningens hverdag. Det vil oppleves som et forventningsbrudd, og gi stor usikkerhet innenfor det påvirkede området. Kritiske samfunnsfunksjoner vil påvirkes i stor grad,

noe som ytterligere forsterker befolkningens usikkerhet. Dette gjelder bare innenfor området som er berørt.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: dersom det sammenfaller med demokratiske prosesser eller det er mistanke om at hendelsen er målrettet.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med varslings til befolkningen, samt målrettet kommunikasjon om situasjonen. Evnen til å varsle kan påvirkes av hendelsen. Hendelsen er veldig sensitiv for tidsaspektet, men kan i noen grad styres. Unntaket er datakommunikasjon der det finnes få alternativer. Erfaring kan overføres til strømsystem og andre like områder.

Usikkerhet: hendelsen er godt kjent i dagens digitale samfunn. Samtidig påvirker hendelsen mange aktører og et komplekst samfunn, noe som påvirker usikkerheten. Usikkerheten vurderes derfor til middels.

Sårbarhet: feilretting av hendelsen er kjent og vurderes som en kritisk feil med prioritet. Lokalisering av skadested kan føre til forlenget rettetid. Tid vil påvirke omfang av konsekvenser i stor grad, og kan påvirke samfunnets evne til å gjenoppta sin funksjon.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Forsterket EKOM-system og økt redundans, inkl. forsterkede ekom-punkter lokalt og et system for verifisering av redundans
- Avklare risikoaksept i samfunnet for å begrense differanse forventninger og tilbud.

Konsekvensreduserende tiltak

- Helhetlig kommunikasjonsplan for Innlandet som gir et alternativt samarbeid- og samhandlingssystem ved bortfall av primære kommunikasjonskanaler.
- Videreutvikle alternative kommunikasjonssystemer, samt vurdere sekundærnett.
- Sikre at kritiske samfunnsfunksjoner har manuelle rutiner og planer for håndtering av ansvarsområde ved ekom-utfall. Disse må samordnes for å sikre at ressursene møter hverandre.
- Økt robusthet gjennom målrettede krav ved innføring eller innkjøp av nye tjenester eller prodilter.

MER INFORMASJON

For mer informasjon om norsk EKOM-system, se NKOM sine sider på

<https://www.nkom.no/sikkerhet-og-beredskap/risiko-og-sarbarhetsvurderinger-ekomros/hvem-kan-bruke-ekomros-og-hvordan>

(3.6 CYB) Løsepengevirus mot kommuner

Risikoområde: Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjon | Beskrivelse: cyberangrep

SPESIFIKT SCENARIO

Høst 2023, kommuner i Gjøvik- og Fjellregionen. Flere kommuner melder at de er utestengt fra IKT-systemer som følge av ransomware angrep. Alle systemer antas å være kompromitert, og man kan ikke dele data mellom kritiske samfunnsfunksjoner.

Det er ikke kjent om alle er angrepet av samme aktør, og det er ukjent hvem angriperen er.

Det tar 6 uker for å komme tilbake i forsvarlig drift. Det er svært omfattende arbeid å rekonstruere og gjenopprette data. Etter 12 uker anser man at angrepet er slått tilbake, og systemer er tilbake til tidligere kapasitet.

Bistand fra ekstern kompetanse, arbeidstid, nye systemer og hardware har ført til store uforutsette kostnader.

KOMMENTAR:

Løsepengevirus (engelsk: ransomware) er en variant av skadevare som benyttes av en angriper med et bestemt formål å hindre virksomheten i å bruke sitt eget IT-system. Virksomheten presses til å betale angriperen for å komme seg ut av situasjonen. Det gjøres ved å enten låse/kryptere filer eller maskiner og trusler om å publisere sensitive dokumenter og annen data hvis ikke virksomheten betaler.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Digitalisering av samfunnet fører til økt sårbarhet hos flere aktører. Man finner stadig nye svakheter som kan utnyttes for å sette en aktør ut av spill, eller for økonomiske vinning. Erfaring viser at kommuner er mål for cyber-angrep og forvalter informasjon som gjør de attraktive mål for utpressings-angrep. Det er forventet at trusselen øker fremover. **Sannsynligheten vurderes derfor til høy.**

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene -lav: Samlet konsekvens er vektet til 2,45. Det er samfunnsverdien «Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (4) i dette scenarioet. Kommuner er mål for utpressingsangrep. Status for sikkerhetsarbeidet er ulikt i kommuner, men flere kommuner har samarbeidsavtaler som øker kapasiteten.

Liv og helse: flere oppgaver vil bli direkte berørt, og man er avhengig av å etablere manuelle rutiner. Konsekvenser for forventet å bli små da dette vil bli prioritert i håndteringen.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært lav»

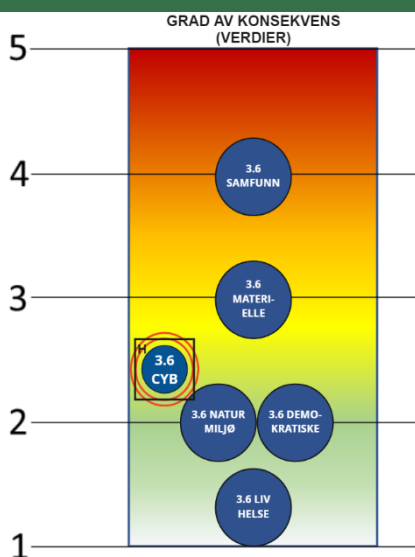
Natur og miljø: utfall av styringssystemer kan føre til forurensning til resipient. Feilretting på dette vil mest trolig nedprioriteres i håndteringsfasen.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: erfaring viser at kostnader er direkte knyttet til omfang og varighet av cyberangrep, og kan

forventes under 500 MNOK.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: kommuner forvalter personsensitiv informasjon.

Tjenesteproduksjonen vil i stor grad påvirkes, noe som kan skape usikkerhet for befolkningen. Varighet av tjenesteutfall påvirker konsekvensbilde sterkt.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «høy»

Demokratiske verdier og styringsevne: lokaldemokrati vil påvirkes kortvarig, men det vil ikke påvirke nasjonale eller regionale myndigheter. Kommunenes omdømme kan påvirkes, og skape grunnlag for mistillit.

Konsekvens for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med varsling til nasjonale aktører og regionale støttefunksjoner. Befolkningen må også informeres, samt målrettet kommunikasjon til sårbare grupper. Evnen til å varsle kan påvirkes av hendelsen. Hendelsen er veldig sensitiv for tidsaspektet og hvilke tjenester som påvirkes. Tiltak og kapasitet vil i stor grad påvirke evnen til å motstå hendelsen. Erfaring kan overføres til annen kritisk infrastruktur og andre geografiske og demografisk like områder.

Usikkerhet: på tross av at omfang av angrep har økt den siste tiden, er fortsatt risikoen relativt ukjent for samfunnet. Dette gjør at ulike aktører har ulik grad av modenhet. Rask utvikling gjør at dette er et dynamisk og raskt endrende risikområde. Samlet gir dette høy usikkerhet.

Sårbarhet: hendelsen vil i stor grad påvirke tjenesteproduksjon, men det konsekvensene avhenger av effekten manuelle rutiner og planer har i håndteringsfasen.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Risiko- og sårbarhetsanalyse som grunnlag for tekniske tiltak i organisasjonen
- Øke modenhet på IKT-system i Innlandet gjennom økt kunnskap og kompetanse hos alle aktører
- Sikre at aktører operer i tråd med råd og veiledning fra nasjonale myndigheter innen IKT-sikkerhet

Konsekvensreduserende tiltak

- Tekniske tiltak som sikrer redundans ved angrep
- Beredskapsplaner for å sikre manuelle rutiner ved cyberangrep som slår ut system

MER INFORMASJON

For mer informasjon om sikkerhets- og beredskapsplikter for aktører, se NKOM sine sider på <https://www.nkom.no/sikkerhet-og-beredskap/tilbyders-sikkerhets-og-beredskapsplikter>

(4.1 TER) Terror mot større arrangement

Risikoområde: Tilsiktede hendelse | Beskrivelse: angrep på fred- og ytringsarrangement

SPESIFIKT SCENARIO

Helg i september 202x avholdes et større arrangement for fred og ytringsfrihet i en by i Innlandet. Arrangementet har fått stor oppmerksomhet i forkant på grunn av den globale situasjonen, og tiltrekker seg mange sentrale personer og politikere (nasjonalt og internasjonalt). Det er forventet at arrangementet vil bli besøkt av ca. 10 000-15 000. Dekkes av nasjonale og internasjonale medier.

Under en konsert lørdag kveld oppstår det to eksplosjoner med påfølgende skyting i VIP området. Eskalerende hendelse som resulterer i 6 omkomne og 25 skadede.

Hendelsen defineres etter hvert som terror, og den preger samfunnet og mediebildet i lang tid fremover.

KOMMENTAR:

Dette er et fiktivt scenario uten spesifikk geografisk plassering.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

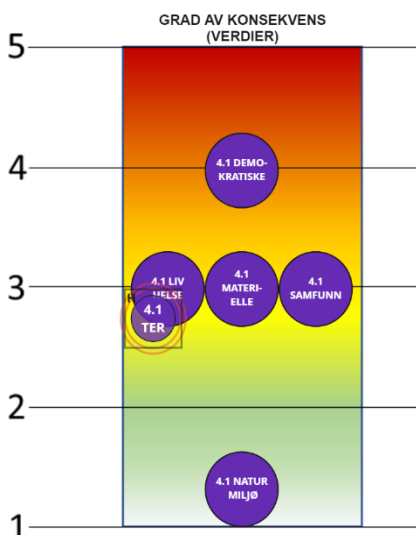
Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «svært lav» - En svært sjelden hendelse som kan forekomme i ett hundreårsperspektiv. Merk at sannsynlighetsvurdering for tilsiktede hendelser tradisjonelt avviker i fra klassisk frekvensbasert vurdering. Faktorer som evne, vilje, kapasitet, mulighet, «riktig» mål osv. har betydning.

PST Trusselvurdering 2022 vurderer det som «mulig» at både høyreekstremister og ekstreme islamister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i Norge. Trussel mot myndighetspersoner anses som lite sannsynlig. Vårt scenario betinger at flere faktorer opptrer i sammenheng, som at det gjennomføres et slikt arrangement med fokus på grunnleggende rettigheter, at det besøkes av mange mennesker, viktige personer deltar og at det får mye omtale. Samlet sett påvirker dette sannsynligheten for at et slikt arrangement kan fremstå som et «opportunt» mål for terrorister.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene - middels:

Samlet konsekvens er vektet til 2,72. Det er samfunnsverdien «Demokratiske verdier og styringsevne» som scorer høyest (4) i dette scenarioet.

Hendelsen fører til tap av liv og skade på mennesker. Den rammer oss som samfunn, da dette er et angrep på grunnleggende verdier. Dette vil kunne føre til uro og bekymring i befolkningen.

Liv og helse: På dette området har scenarioet sensitivitet, i den form at det er tilfeldig hvordan effekten av våpnene rammer mennesker. Ser man til omfanget i andre terrorhendelser i vestlige land, plasserer scenarioet seg lavt, kanskje opptil middelsjiktet.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «middels»

Natur og miljø: Scenarioet har ingen betydning for denne konsekvenskategorien.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav»

Materielle: Direkte tap i form av dødsfall, behandling av skadde og fysiske skader i området. Indirekte tap i form av traumer, oppfølging pårørende, samfunnets etterfølgende tiltak og liknende.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Påkjenninger i dagliglivet vil være forbigående. Funksjoner vi er avhengige av i hverdagen vil fortsette å fungere. Hendelsen vil derimot skape frykt og uro i befolkningen. Kanskje også sinne og avmakt. Noe av dette kan rette seg mot myndigheter og vurderinger som er gjort i forkant av arrangementet. Sosiale og psykologiske reaksjoner kjennetegnes her ved at det er liten mulighet til å unnsnippe hendelsen.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: Krenkelser av felles kulturelle og demokratiske verdier, individuelle rettigheter og personlig sikkerhet. Det helt grunnleggende ved vårt samfunn blir angrepet.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «høy»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med befolkningsvarsling nasjonalt, samt rettet kommunikasjon mot spesielt utsatte grupper. Det er behov for evakuering i aktuelt område, samt rask vurdering av andre pågående og nært forestående arrangement. Sikkerhetstiltak rundt sentrale myndighetspersoner og institusjoner iverksettes. Risikoen lar seg i noen grad styre på regionalt nivå, men er i utgangspunktet et nasjonalt anliggende. Vurderingene kan for Innlandets del overføres til andre alvorlige hendelser som PLIVO.

Usikkerhet: Kunnskap om terrorhendelser er økende. Datagrunnlag og fagkunnskap har vært tilgjengelig for analysen. Hvordan det vil ramme Innlandet er usikkert. Vi vurderer usikkerheten i dette scenarioet til å være middels. Sensitiviteten påvirkes av hvor mange som er tilstede, hva slags type våpen og effekten av disse, hvor mange som antas drept og skadet osv, og vurderes å være høy.

Sårbarhet: Åpenheten i det norske samfunnet kan gjøre oss sårbare. Som land er vi aktive forkjempere for menneskerettigheter, demokrati og vestlige verdier. Dette er verdier som ikke deles av alle, og potensielt gjør dette oss til legitimt mål for terrorister. Å ha en stående beredskap for å håndtere terrorhendelser er trolig ikke effektivt, og vi ser at terrorhendelser fortsatt forekommer i sammenlignbare land med større fokus på dette. Systemet vil kunne håndtere hendelsen, men det vil ta tid å normalisere.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE tiltak

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Tettere tverretattlig samarbeid. Bygge nettverk for diskusjoner, deling av erfaring, kompetanse og kunnskap.
- Satsing på forebyggende arbeid, slik at utenforskap og forskjeller i samfunnet minimeres. Skape trygge og solide samfunn som tar vare på alle.

Konsekvensreducerende tiltak

- Kontinuerlig samle kunnskap fra sammenlignbare hendelser i verden. Iverksette nye evaluerte tiltak basert på dette.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se [nasjonal-trusselvurdering-2022-pa-norsk.pdf \(pst.no\)](#) og

(4.2 TPL) Trussel om skoleskyting

Risikoområde: Tilsiktede hendelser

| Beskrivelse: trussel om skyting på skole

SPESIFIKT SCENARIO

Hendelsen skjer ved en videregående skole med ca. 1000 elever i en by i Innlandet, ca. 30 000 innbyggere.

En helsesykepleier mottar informasjon fra to jenter om at en 17 år gammel gutt har med seg et skytevåpen på skolen. Gutten skal ha truet en av de andre elevene.

Rektor varsles, krisestab settes og politiet blir tilkalt. Øvrige varsler går til Fylkeskommunen, kommunen og Statsforvalteren.

Lokalt politi ankommer etter om lag 15 minutter, og orienteres om situasjonen og eleven. Videre arbeid avdekker at han ikke er på skolen.

Gutten blir funnet av en annen politipatrulje på bopel. Det er ikke snakk om besittelse av våpen på skolen, men han har lagt ut en video på sosiale medier, hvor han avfyrrer et våpen.

Bilder av bevæpnet politi på skolen kommer raskt ut på sosiale medier og i pressen. Store overskrifter om «Pågående væpnet aksjon på skole X» skaper frykt og massiv kontakt fra bekymrede foreldre.

Samfunnsstabilitet: Reaksjoner som sinne og bekymring vil forekomme i befolkningen, mest lokalt. Svekket tillit til at barn og unge er trygge på våre skoler er det vi vurderer som tungtveiende i denne kategorien. Jfr. DSB sitt scenario fra Nordland 2015, er

KOMMENTAR:

Dette er et fiktivt scenario uten geografisk plassering. Vårt scenario utspiller seg ikke til en aktiv PLIVO, men en trussel og hvordan det vil håndteres i Innlandet.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet vurderes «Middels». Merk at sannsynlighetsvurdering for tilsiktede hendelser tradisjonelt avviker i fra klassisk frekvensbasert vurdering. Det er «enklere» å true enn å gjennomføre handlingen. Dette øker sannsynligheten.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – svært lav: Samlet konsekvens er vektet til 1,57. Det er samfunnsverdien «Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (3) i dette scenarioet. Hendelsen fører ikke til tap av liv eller skade på mennesker. Trusler om alvorlig voldsutøvelse vil kunne føre til noe uro og bekymring lokalt, men også regionalt ved alvorlige trusler og evt. smitteeffekt.

Liv og helse: Håndtering av en trussel om skoleskyting, vil normalt sett ikke medføre tap av liv eller skader.

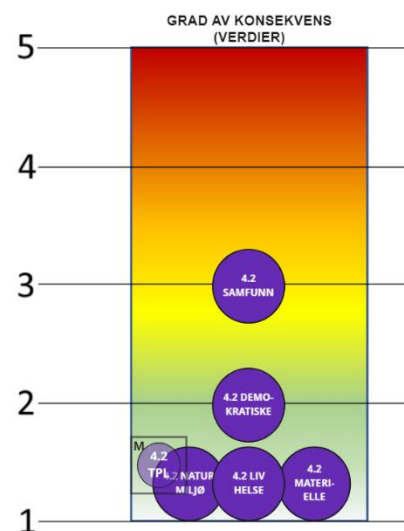
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Svært lav»

Natur og miljø: Scenarioet har ingen betydning for denne konsekvenskategorien.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Svært lav»

Materielle: Ingen direkte tap på grunn av skader, men mulig indirekte tap grunnet oppfølging av evt. traumer eller sykemeldinger.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Svært lav».

frykten for smitteeffekt noe å ta hensyn til. Hvordan slike saker blir håndtert, og hvordan de blir fremstilt i media er også av betydning. Reaksjonene er trolig raskt forbigående.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: Trusler mot barn vil nok oppleves både som en krenkelse av personlig sikkerhet og felles verdier i samfunnet. Dette kan forsterkes ved hyppighet, smitteeffekt og fokus i media. Hendelser så langt tilsier ikke at trusler som dette får store konsekvenser regionalt.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det kan være nødvendig med befolkningsvarsling lokalt og ved skolen hvis man frykter at truslene vil bli PLIVO. Det kan også være behov for evakuering i noen områder.

Risikoen lar seg i liten grad styre på regionalt nivå, og er i utgangspunktet lokalt både i form av dialog, samarbeid og forebygging. Å hindre trusler er vanskelig å styre.

Vurderingene kan overføres til arbeidsplasser og andre steder.

Usikkerhet: Mulighetene til å true, og å fange opp trusler er god. Mange kan berøres samtidig, og motivasjonen for å true er bred. Vi vurderer usikkerheten i scenarioet til lav. Sensitiviteten påvirkes av hvor mange som oppfatter trusselen og hvordan man responderer på denne. Det samme gjelder hvordan hendelsen omtales i media. Samlet vurderes sensitiviteten til dette scenarioet å være middels.

Sårbarhet: I likhet med scenario 4.1, gjør åpenheten i det norske samfunnet oss mer sårbare. Vi må akseptere at en slik åpenhet gir muligheter til å spre hat og trusler. Det blir derfor viktig å kunne fange opp signalene og sette dem i sammenheng. «Mange bekker små», hvis de ses i sammenheng, kan si noe om motivasjon, og eventuelt hvem som står bak. Utfordringen er om vi som samfunn har god nok evne til å fange opp disse signalene. Systemet vil kunne håndtere hendelsen, men det vil være behov for å fokusere på forebygging. En slik trussel vil ikke påvirke de kritiske samfunnsfunksjonene.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Tettere tverretattlig samarbeid. Bygge nettverk for diskusjoner, deling av erfaring, kompetanse og kunnskap. Herunder fange opp summen av flere situasjoner og sette de i sammenheng.
- Satsing på forebyggende arbeid, slik at utenforskap og forskjeller i samfunnet minimeres. Skape trygge og solide samfunn som tar vare på alle.
- Øke kunnskapen blant ansatte og elever om mobbing, radikaliserings og adferdsendring. Samtidig skape trygge rammer for varsling om bekymringsfulle forhold.
- Synlig tilstedeværelse av politi.

Konsekvensreducerende tiltak

- Styrke beredskapsplanverk for denne type hendelse. Gjennomgang av varslingslister og vurdering av varslingsbehov.
- Fysiske forhold ved skoler må være slik at de ivaretar tiltak som varsling, evakuering m.m.
- Øve scenarioet og PLIVO.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se [nasjonal-trusselvurdering-2022-pa-norsk.pdf \(pst.no\)](https://pst.no/nasjonalt/naeringsmiddeltrygghet/risikovurdering-2022)

(5.1 JBU) Jernbaneulykke

Risikoområde: Samferdsel | Beskrivelse: persontog sporer av i område med tunell og bru

SPESIFIKT SCENARIO

En vinterdag kl 1600, med minus 5 grader og islagt vann på Mjøsa. På strekningen Oslo-Lillehammer (Intercity Dovrebanen), skjer det en avsporing ved utgangen av Hestnestunellen på overgangen mot brua. Det er fare for at deler av togsettet kan falle utenfor brua og i Mjøsa. Det er om lag 500 passasjerer om bord, og toget hadde høyeste tillatte hastighet ved ulykkestidspunktet.

Passasjerer og ansatte selv evakuerer på begge sider av brua. Det er mennesker «over alt». Det opplyses om svært mange skadde og døde som befinner seg inne i togsettet.

Hendelsen blir i akuttfasen vurdert som «katastrofe».

KOMMENTAR:

Den aktuelle strekningen hvor scenarioet finner sted er ikke utbygd pr i dag. Den vil være ferdig utbygd i 2027, og tegninger samt kunnskap fra aktørene ligger til grunn.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «Svært lav» - Svært sjelden hendelse som kan forekomme i ett hundreårsperspektiv. Det er få tilfeller historisk i Norge. Scenarioet er spesifikt beskrevet og flere faktorer må falle på plass for at ulykken skal inntreffe, noe som trekker sannsynligheten ned.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: Samlet konsekvens er vektet til 2,94. Det er samfunnsverdien «liv og helse» og «materielle verdier» som vurderes høyest (4) i scenariet. Hendelsen fører til tap av liv og skade på mennesker. Omfattende materielle skader og i et «nytt» geografisk område for nødetatene å håndtere.

Liv og helse: Avsporing av tog i høy hastighet i et område som medføre at deler av togsettet faller i vann. Det forventes at en slik ulykke fører til tap av menneskeliv og store personskader.

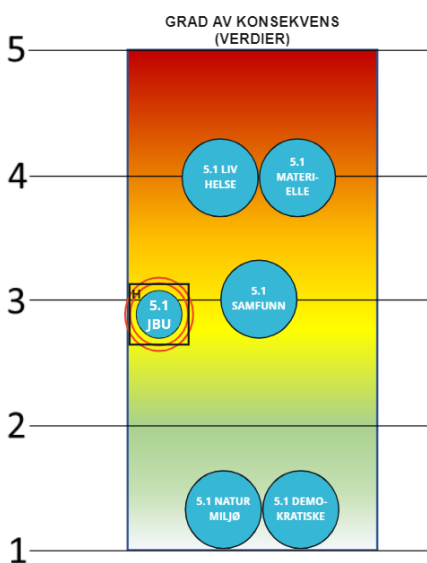
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Høy»

Natur og miljø: Scenarioet har ingen betydning for denne konsekvenskategorien.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Svært lav»

Materielle: Direkte tap på grunn av skader på togsett og infrastruktur, samt gjenoppbygging. Dette vil i seg selv være en betydelig sum. De mer indirekte samfunnskostnadene vil være for eksempel dødsfall, sykehusbehandling, rehabilitering, svekket tillit, tap av inntekter osv.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Høy»

Samfunnsstabilitet: Dette er en svært alvorlig hendelse som vil påvirke sentrale deler av regionen. Både lokalbefolkning og tilreisende er berørt, trolig i lang tid etter en slik hendelse. Samferdsel er viktig for vår region, og svært mange mennesker får her større påkjenninger i dagliglivet etter en slik ulykke. Sosiale og psykologiske reaksjoner vil være frykt, redsel, sinne og maktesløshet.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: Det er usikkert om denne kategorien påvirkes, og styres av omstendigheter rundt og omdømmeutfordringer for beslutningstakere.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det kan være nødvendig med befolkningsvarsling lokalt i aktuelt område. Ellers håndterer nødetatene varsling av pårørende og berørte. Det vil være behov for evakuering fra ulykkesstedet og til egnet EPS. Risikoen lar seg i liten grad styre på regionalt nivå, og er i utgangspunktet de ansvarlige aktørene sitt anliggende. Deres styrbarhet vurderes til å være høy. Vurderingene kan for Innlandets del overføres til andre former for ulykker og geografisk områder.

Usikkerhet: Strekingen er ikke utbygd og kunnskapen baserer seg således på annen liknende infrastruktur, samt de tegninger og planer som er relevante. Kunnskap vil tilkomme etter hvert. Vi vurderer usikkerheten i dette scenarioet til å være høy. Sensitiviteten påvirkes av at scenarioet er spesifikt, og små endringer i forutsetningen gir store endringer i konsekvensbildet. Sensitiviteten vurderes å være høy.

Sårbarhet: Beredskapsaktører og objekteier har systemer og struktur for å håndtere og normalisere slike ulykker. Det er redundans i systemet ved å benytte alternative akser, for å opprettholde både person og godstransport. Det vil være viktig at alle aktører gjør seg kjent med nye og potensielle hendelser når det kommer ny infrastruktur til regionen. Kritiske samfunnsfunksjoner som påvirkes av dette scenarioet er redningstjenesten, helse og omsorg, transport og styring/kriseledelse. Hendelsen vil være forbigående og systemene er dimensjonert for store ulykker.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Konsekvensreducerende tiltak

- At det gjøres analyser/simulering av adkomst i området for nødetater. Resultatene gjøres kjent og tiltak legges inn i beredskapsplanverk.
- At scenarioet øves reelt før igangsetting av drift.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se jernbanedirektoratet sin informasjonsside om sikkerhet innenfor sektoren på

<https://www.jernbanedirektoratet.no/no/jernbanesektoren/sikkerhet/>

(6.1 SB) Skogbrann

Risikoområde: Store ulykker

| Beskrivelse: skogbrann som truer samfunnsverdier

SPESIFIKT SCENARIO

Tørr og varm periode i Innlandet i begynnelsen av juli 202x. Det meldes om en større skogbrann i Trysil, samt 2 på svensk side, med vindretning fra øst 3-5 m/s. Brannen sprer seg vestover. Værvarselet bekrefter samme værtype i de neste syv dager.

Brannene lar seg vanskelig stanse og på dag 2 truer skogbrannen i Trysil bebyggelse i utkantområder.

På svensk side truer skogbrannene flyplassen.

Det blir nødvendig å prioritere ressurser slik situasjonen har utviklet seg. Dette trekker på store ressurser i hele fylket. Kriseledelse settes i mange organisasjoner, og dialog/samordning blir vesentlig.

Sperring av vegnett og evakuering av områder kartlegges og iverksettes.

Beskyttelse av Trysil sentrum får høy prioritet.

På dag 6 har mann oppnådd kontroll på brannene. 2 brannmenn omkommer i innsats. Det oppstår store materielle ødeleggelser.

KOMMENTAR:

Dette scenarioet «bygger» på DSB sitt scenario i AKS 2019 og hendelse i 2018. Analysen er utført med et regionalt perspektiv.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «Middels». Sannsynligheten for skogbrann i Innlandet vurderes å være høy. Endrede klimatiske forhold gjør at «sesongen» blir lengre. Skogbranner med dødsfall er sjelden i Norge, men det kan være svært risikofylt å bekjempe disse. Scenarioet vektlegger også noen samtidige avhengigheter som trekker sannsynligheten ned.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – lav: Samlet konsekvens er vektet til 2,07. Det er samfunnsverdien «Materielle» som vurderes høyest (3). Hendelsen fører til tap av liv og materielle skader.

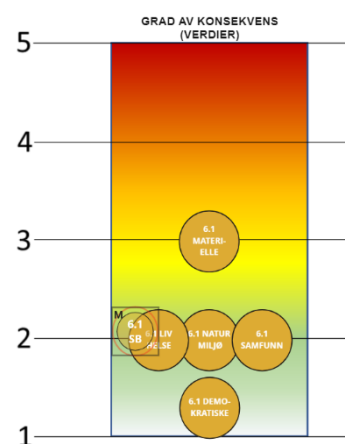
Liv og helse: I løpet av siste 5 år har vi kunnskap om 2 dødsfall i forbindelse med innsats i skogbrann. Det er å anse som sjelden, men sett i sammenheng med klimaendringer må vi nok belage oss på større og mer utfordrende hendelser slik de opplever i andre land.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Lav»

Natur og miljø: Skogbranner er en del av en naturlig prosess og fører med seg eksempelvis forynging og bedret jordsmonn. Enkelte arter kan bli borte fra området en tid, men systemet vil lege seg selv.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Lav»

Materielle: Skogbranner av en viss størrelse kan ha store økonomiske konsekvenser for en skogeier, spesielt produktiv skog. Videre kan det også ramme en hel næringskjede fra skogeier til de som benytter virke i produksjon. Bebyggelse tett på skogsområder er utsatt.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Middels»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil nok prege lokalsamfunnet hardest. Uro, og sinne, samt frykt for tilsiktet hendelse kan være noe som trekker opp de sosiale og psykologiske reaksjonene. Påkjenninger i dagliglivet rammes her først og fremst av redusert fremkommelighet i noen dager.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Lav»

Demokratiske verdier og styringsevne: Denne kategorien påvirkes trolig ikke. Det kommer an på omstendigheter rundt eksisterende beredskap og eventuelt omdømme for beslutningstakere.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Svært lav»

Tilleggsvurderinger

Det vil være helt nødvendig med befolkningsvarsling lokalt og nasjonalt. Også bilateral varsling med Sverige. Ellers håndterer nødetatene varsling av pårørende og nærmest berørte. Det vil være behov for evakuering og sperring av veger/områder. EPS må opprettes. Risikoen lar seg i liten grad styre på regionalt nivå. I utgangspunktet er eiere av skog og beredskapsaktører de som kan forebygge og dimensjonere beredskapen best. Regionalt nivå vil først kunne styre noe av risikoen når det må tas større prioriteringsbeslutninger på grunn av stort omfang eller manglende ressurser. Vurderingene kan for Innlandets del overføres til noen andre former naturhendelser og geografisk områder.

Usikkerhet: Kunnskap og statistikk over skogbarnner er tilfredsstillende. Usikkerheten gjør seg mest gjeldende i forhold til klimaendringer og kunnskapen om hva disse kan føre til i Innlandet. Inntil vi har mer faktisk erfaring med dette, vil vi vurdere usikkerheten i dette scenarioet til å være middels. Sensitiviteten påvirkes noe av spesifikk beskrivelse som plassering, varighet og dødsfall. Små endringer i forutsetningen vil gi endring i konsekvensbildet. Sensitiviteten vurderes å være middels.

Sårbarhet: Systemet for å håndtere store ulykker er omfattende, men har god kapasitet. Samhandling kan bli et tema, og erfaringer fra andre hendelser viser oss at kapasiteten er god.

Kritiske samfunnsfunksjoner som påvirkes av dette scenarioet er redningstjenesten, lov og orden, transport og styring/kriseledelse, og helse/omsorg. Hendelsen vil være forbigående og systemene er dimensjonert for store ulykker.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak:

- Varsom.no med varsling og vurdering av konsekvenspotensialet i varselet – bedre prognoser.

Konsekvensreducerende tiltak

- Helhetlig og grunnleggende kartgrunnlag.
- Dronekapasitet som støtte for situasjonsvurdering og beslutningstaking sanntid.
- Økt kompetanse om «motbrann» som tiltak? Sverige har erfaring.
- Under utvikling digitalt system for å skape felles situasjonsforståelse i brannvesenet.
- Opprettholde god kapasitet med helikopterstøtte.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se [beredskapsanalyse_skogbrann_web.pdf \(dsb.no\)](#).

(6.2 SUB) Storulykke i befolket område

Risikoområde: Store ulykker | Beskrivelse: eksplosjon i bedrift med utslipp av helseskadelig røyk

SPESIFIKT SCENARIO

Fredag mai. Det oppstår brann i fabrikk-området «Nedre bildelområde» ved Raufoss Industripark. Flere bedrifter er samlokalisert i en stort sett sammenhengende bygningsmasse. Området inneholder noen kjemikalier og propan.

VTBR starter slukningsarbeid i samarbeid med egeninnsats på stedet. Vindretning er mot Raufoss sentrum. Mistanke om giftig røyk og helsefarlige stoffer.

Et sveiseapparat eksploderer i fabrikklokalene. 5 personer omkommer og flere er skadet. Ca. 30 personer er i akuttfasen meldt savnet. Det er opplysninger om flere sveiseapparater i lokalet og sikkerhetsradius settes til 300m. Trolig må flere enn 1000 mennesker evakueres.

Brannen lar seg slukke innen de første 24 timene. I området som ble evakuert er det bensinstasjoner, boliger, fylkesvei, jernbane, kjøpesenter m.m. Kommunene setter kriseledelse.

KOMMENTAR:

Raufoss Industripark lot oss analysere et scenario for deres område. Dette er et stort og omfattende område som bringer næring og sysselsetting til regionen. For beredskapsaktører er det viktig å analysere om utvikling av næring og dimensjonering av beredskap er i harmoni. Spesielt når virksomheter er plassert i befolkede områder.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «Middels». Hendelser som kan forekomme i ett femtenårsperspektiv. Det anføres fra deltakerne at det har vært noen «mindre» hendelser siste 10 år, uten nedstengning eller store materielle skader.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: Samlet konsekvens er vektet til 2,72. Det er samfunnsverdien «Materielle» som vurderes høyest (4) i dette scenarioet. Hendelsen fører til tap av liv og store materielle skader.

Liv og helse: Det er ikke mange liknende industriulykker i nyere tid i Norge, men det er 2 til 9 arbeidsulykker årlig som ender med dødsfall i industrien på landsbasis.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Lav»

Natur og miljø: Nærliggende natur kan bli påvirket av dette scenarioet i en periode i ettertid. Hunselva kan bli berørt av for eksempel avrenning pga. slukking. Det forventes at miljøet i denne elva vil kunne gjenopprettes/tilbakeføres innen 5 år.

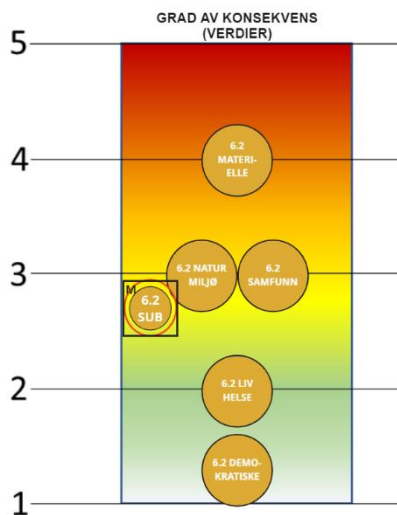
Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Middels»

Materielle: Direkte økonomiske tap i skadet/tapt infrastruktur, materiell osv. Kostnader tilknyttet dødsfall og skadet personell, tapt produksjon og reduserte inntekter er

indirekte tap. Utover dette kommer konsekvenser av nedstengning av andre virksomheter osv.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Høy»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil trolig prege lokalsamfunnet hardest. Sosiale og psykologiske reaksjoner vil være uro og fortvilelse. Frykt for tap av arbeidsplasser på

langsikt kan være noe som trekker opp denne kategorien. Påkjenninger i dagliglivet rammes her først og fremst av redusert fremkommelighet i noen dager. Alternativer for å få dekket daglige gjøremål finnes.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: Denne kategorien påvirkes trolig ikke. Det kommer også an på omstendigheter rundt eksisterende beredskap og eventuelt omdømme utfordringer for beslutningstakere.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det vil være helt nødvendig med befolkningsvarsling lokalt og nærliggende områder. Nødetatene håndterer varsling av pårørende og nærmest berørte. Det vil være behov for evakuering og sperring av veger/områder. EPS må opprettes og kriseledelse settes. Risikoen lar seg i liten grad styre på regionalt nivå. I utgangspunktet er eiere av infrastruktur og beredskapsaktører de som kan forebygge og dimensjonere beredskapen best, og her antas styrbarheten å være høy. Regionalt nivå vil først kunne styre noe av risikoen når det må tas større prioriteringsbeslutninger på grunn av stort omfang eller manglende ressurser. Vurderingene kan for Innlandets del overføres til noen andre former for ulykker og geografisk områder.

Usikkerhet: Kunnskap og statistikk tilsier at vi ikke har mange slike «store» industriulykker med dødlig utfall. Oversikt over «nestenulykker» har vi ikke tilgang på, noe som kunne ha gitt et noe med spesifikt grunnlag. Usikkerheten vurderes å være middels. Sensitiviteten påvirkes noe av spesifikk beskrivelse som plassering, varighet, vær og dødsfall. Små endringer i forutsetningen vil gi noe endring i konsekvensbildet. Sensitiviteten vurderes å være middels.

Sårbarhet: Systemet for å håndtere store ulykker er omfattende, men har god kapasitet og innarbeidede rutiner. Samhandling kan bli et tema, og erfaringer fra andre hendelser viser oss at kapasiteten er god. Kritiske samfunnsfunksjoner som påvirkes av dette scenarioet er redningstjenesten, lov og orden, transport og styring/kriseledelse, og helse/omsorg. Hendelsen vil være forbigående og systemene er dimensjonert for store ulykker.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak:

- Status og økt kunnskap om bygningsforhold i området. Delt mellom aktuelle aktører.

Konsekvensreducerende tiltak

- Plan for vannlevering, vakthold, evakuering, sperring, logistikk og forpleining.
- Avklare forsikringsselskapenes rolle, både før, under og etter en slik hendelse.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se [Memo \(vestre-toten.kommune.no\)](https://vestre-toten.kommune.no), områderegulering Raufoss Industripark og [Raufoss Industripark](#).

(6.3 DAM) Dambrudd

Risikoområde: Store ulykker

| Beskrivelse: dambrudd i kategori 4 dam

Natt til første lørdag i juni 2024 oppstår det et brudd i en betongdam ovenfor sentrum i et tettsted i Innlandet.

Hendelsen oppstår plutselig og varsles til politiet av et vitne.

Store vannmengder og masse føres nedover dalføret og ødelegger bebyggelse og annen infrastruktur. Veg, jernbane, strøm og EKOM er ute av drift lokalt.

Over 100 mennesker meldes savnet de første dagene. Noen av disse blir funnet omkommet i løpet av det første døgn. Hendelsen blir satt til Nivå 3 – katastrofe (redningstjenesten).

Store mengder ressurser blir mobilisert og sendt til området.

En slik hendelse antas å få lang varighet.

KOMMENTAR:

Det er 10 konsekvensklasser-4 dammer i Innlandet som ved eventuelle brudd vil kunne medføre at over 150 boenheter blir berørt. Scenarioet er fiktivt, og Vinkelfossen i Ringebu er benyttet som et eksempel å se til, nettopp fordi dam og infrastruktur befinner seg i samme område. Analysen besitter ikke spesifikke data om tilstand og uønskede hendelser ved dammer som kan ha betydning for sannsynlighets-vurderingen.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «Svært lav». Ingen kjente liknende hendelser med tap av menneskeliv i Norge i nyere tid. Merk at Innlandet har hatt en av Norges største demningsulykker, «Roppadammen» i 1976.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: Samlet konsekvens er vektet til 2,9. Det er samfunnsverdien «Liv og helse» som vurderes høyest (4) i dette scenarioet. Hendelsen fører til tap av liv og store materielle skader.

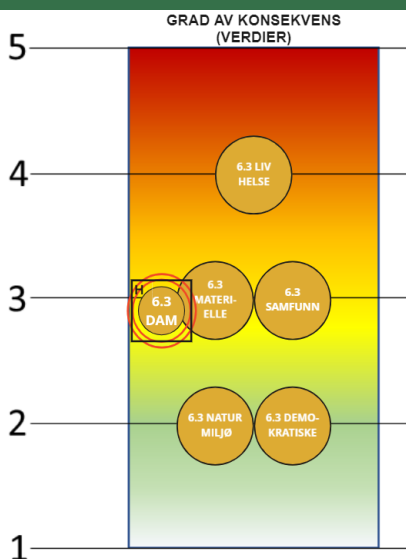
Liv og helse: Vann og masser i bevegelse har stort skadepotensial, spesielt om det skjer plutselig og på tidspunkter hvor ikke alle kan nås ved varsling. Avgjørende her vil være hvor mye vann og masse som føres nedover dalføret.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Høy»

Natur og miljø: Nærliggende natur kan bli påvirket av dette scenarioet, samt gi noe endring i formasjoner. Skader forårsaket av ras og flom leges som regel av naturen selv over tid.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Lav»

Materielle: Som for kategorien liv og helse, er det avgjørende hvor mye vann og masse som føres over bebyggelse. Summen i NOK blir fort høy hvis større infrastruktur rammes over lang tid. Det kreves simuleringer for å kunne gi et estimat her.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Middels»

Samfunnsstabilitet: Hendelsen vil prege lokalsamfunnet, fylket og også til dels landet. Sosiale og psykologiske reaksjoner vil være frykt og uro. Reaksjoner på både håndtering og eventuell forebygging vil også gjøre seg gjeldende. Påkjenninger i dagliglivet er redusert fremkommelighet i lang tid. Alternativer for å få dekket daglige gjøremål finnes, men blir gjort vesentlig mer utfordrende en god stund.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: Denne kategorien påvirkes ikke i stor grad, og kommer an på omstendigheter rundt eksisterende beredskap og eventuelt omdømme for beslutningstakere.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det vil være helt nødvendig med befolkningsvarsling. Det vil være behov for evakuering og sperring av veger/områder. EPS må opprettes og kriseledelse settes. Risikoen lar seg i liten grad styre på regionalt nivå. I utgangspunktet er eiere av infrastruktur og beredskapsaktører de som kan forebygge og dimensjonere beredskapen best, og her antas styrbarheten å være høy. Regionalt nivå vil først kunne styre noe av risikoen når det må tas større prioriteringsbeslutninger på grunn av stort omfang eller manglende ressurser. Vurderingene kan for overføres til andre naturhendelser/ulykker og geografisk områder.

Usikkerhet: Kunnskap og statistikk tilsier at vi ikke har hatt slike «store» damulykker med dødlig utfall. Oversikt over «nestenulykker» har vi ikke tilgang på, noe som kunne ha gitt et noe mer spesifikt grunnlag. I tillegg vil klimaendringer føre til økning i flommer i fremtiden jfr. NVE, men regulering og overvåkning gir lav usikkerhet. Sensitiviteten påvirkes av hvor konkret man har beskrevet scenarioet. I dette tilfellet er det lagt noen forutsetninger som varsling via vitne, skjer på natten og antall savnede. Endringer i disse vil gi utslag på konsekvensene. I tillegg vet vi ikke nok om skadepotensialet. Sensitiviteten vurderes å være høy.

Sårbarhet: Systemet for å håndtere store ulykker er omfattende, men har god kapasitet og innarbeidede rutiner. Ved å sette Nivå 3 «Katastrofe», tilgjengeliggjøres nasjonal bistand også. Tiden det tar før viktige ressurser er på plass, samt nødvendig kompetanse (USAR), er noe som tilsier at vi er sårbare for så ekstreme hendelser. Samhandling blir viktig, og nyere erfaring viser at ressursene finner hverandre. Kritiske samfunnsfunksjoner som påvirkes av dette scenarioet er redningstjenesten, lov og orden, transport, styring/kriseledelse, og helse/omsorg. Hendelsen vil være langvarig og systemene er dimensjonert for store ulykker.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Konsekvensreducerende tiltak

- Kompetanse og kapasiteter i Innlandet for både vannredning, dykkere og USAR (Urban search and rescue)
- Tett samarbeid med entreprenører.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se [NVE Rapport](#) (Klimaendringer og damsikkerhet Nr. 17/2021).

(6.4 TUR) Fjerntliggende turistdestinasjon

Risikoområde: Store ulykker

| Beskrivelse: brann ved overnattingssted

Natt til en søndag i juli 2023 oppstår det en alvorlig brann ved et fjerntliggende overnattingssted i Rondane. Brannen varsles fra turister på stedet.

Opplysninger fra stedet er fragmenterte og gir liten oversikt.

Store ressurser kalles ut, inklusive helikopter. Nærmeste nødetat/førsteinnsats ankommer etter 45 min. og slukking anses fånyttet. Innsatsen rettes mot å begrense spredning, samt å få oversikt.

Etter 6 timer kan politiet bekrefte at 30 mennesker kom seg ut. Over 10 turister av ulike nasjonaliteter er fortsatt savnet.

Totalt omkommer 5 mennesker i hendelsen.

KOMMENTAR:

Innlandet er et populært fylke for turister. Gitt at vi har et så stort geografisk område, vil det være umulig å ha «lik» stående beredskap over alt. Det vil også være utfordrende med sesongmessige variasjoner. Vi har mange slike «fjerntliggende områder», og vi ønsker med denne analysen å se hvordan offentlige og private beredskapsaktører sammen løser en slik hendelse. Vi inntar et mer «overordnet» håndteringsperspektiv, og inngående detaljer om lokasjonen er ikke medtatt. Rondvassbu tjente som eksempel for scenarioet.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «Lav». Sjelden hendelse, kan forekomme i ett femtiårs perspektiv. Det finnes relevante eksempler på hendelser i Norge, men ikke med så alvorlige konsekvenser som her beskrevet.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – lav: Samlet konsekvens er vektet til 1,74. Det er samfunnsverdiene «Liv og helse, Materielle og Samfunnsstabilitet» som vurderes høyest (2) i dette scenarioet. Hendelsen fører til tap av liv og materielle skader.

Liv og helse: Vi må kunne anta at liv vil gå tapt slik scenarioet er beskrevet. Type brann og utviklingen har mye å si for omfanget og antall døde/skadde. Antall gjester og hvordan de oppholder seg likeså.

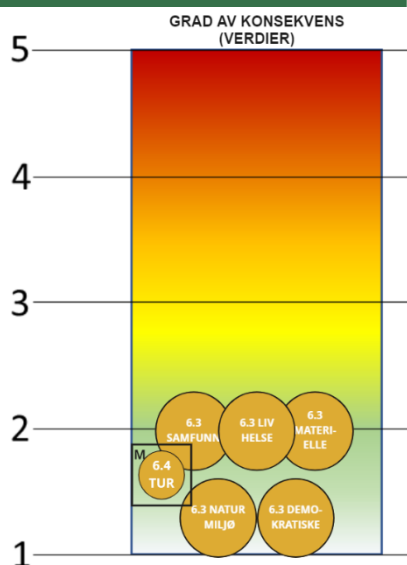
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Lav»

Natur og miljø: Lite trolig at naturen blir nevneverdig berørt i dette scenarioet.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Svært lav»

Materielle: Ødelagt bygningsmasse og tapt fortjeneste. Dødsfall og sykehusbehandling.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Lav»

Samfunnsstabilitet: Først og fremst berøres nok lokalsamfunnet hardest. Usikkerheten tidlig i hendelsen, lite informasjon, at det tar tid før hjelp osv. Brist i forventning om rask bistand er nok det som trekker opp. Scenarioet medfører ingen påkjenninger i dagliglivet for befolkningen i fylket.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Lav»

Demokratiske verdier og styringsevne: Denne kategorien påvirkes trolig ikke i stor grad.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det vil kanskje være nødvendig med befolkningsvarsling lokalt. Det vil være behov for evakuering til nærområdet. EPS må opprettes og kriseledelse settes. Risikoen lar seg i liten grad styre på regionalt nivå. I utgangspunktet er eiere av infrastruktur og beredskapsaktører de som kan forebygge og dimensjonere beredskapen best, og her antas styrbarheten å være høy. Regionalt nivå vil nok bare få en perifer rolle, og derav liten styrbarhet. Vurderingene kan for Innlandets del overføres til noen andre former for ulykker og geografisk områder.

Usikkerhet: Det er god kunnskap om kapasiteter, systemer og liknende hendelser. Usikkerheten vurderes derfor å være lav. Sensitiviteten påvirkes av hvor konkret man har beskrevet scenarioet. I dette tilfellet er det lagt noen forutsetninger som varsling via vitner, skjer på natten og antall involverte. Endringer i disse vil gi noe utslag på konsekvensene. Sensitiviteten vurderes å være middels.

Sårbarhet: Systemet for å håndtere slike ulykker har god kapasitet og innarbeidede rutiner. Samarbeidet mellom offentlige aktører og det frivillige fungerer særdeles godt. Kritiske samfunnsfunksjoner som er berørt av dette scenarioet er redningstjenesten, lov og orden og helse/omsorg. Det forventes at disse ikke får utfordringer med å løse dette scenarioet.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Konsekvensreducerende tiltak

- Kartlegging og utbedring av forhold for nødnett- og mobildekning. Finne back-up løsninger.
- Øve scenarioet og samtidig teste utstyr.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se DSBs veileder for systematisk sikkerhetsarbeid for bygningseiere på <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterie//systematisk-sikkerhetsarbeid-for-bygningseiere/>

(6.5 ATO) Atomulykke i utlandet

Risikoområde: Store ulykker | Beskrivelse: Atomulykke i utlandet med radioaktivt nedfall i Norge

SPESIFIKT SCENARIO

Oktober 202x, regnbyger i Innlandet med vind fra øst. Værsystemet vil vedvare 4-5 dager.

Varsles fra DSA om ulykke med store utslipp radioaktivitet i et nytt atomkraftverk i Hviterussland. Skal ha skjedd for 48 timer siden.

Det er stor sannsynlighet for radioaktiv forurensning i Norge på grunn av det varslede været fra øst.

Planverk iverksettes nasjonalt, regionalt og lokalt.

KOMMENTAR:

Dette scenarioet er skrevet sommeren 2021, og analysert etter invasjonen av Ukraina. Beholdt i sin opprinnelige form, da scenarioet har stor overføringsverdi, både geografisk og for sammenlignbare fasiliteter. Merk at DSA selv lister opp 6 dimensjonerende scenarier som kommuner og aktører anbefales å dimensjonere sitt planverk etter. Bruk av taktiske eller strategisk atomvåpen, eller direkte bombing av atomkraftverk i andre land, er ikke en del av dette scenarioet.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «Svært lav». Vi baserer oss her på tallgrunnlag fra både DSA og DSB sine eksisterende analyser av tilsvarende scenarier.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene - middels: Samlet konsekvens er vektet 2,57. Det er samfunnsverdien

«Materielle verdier» som vurderes høyest (4) i dette scenarioet. Rammer i utgangspunktet hele Innlandet, men vil påvirke ulikt.

Liv og helse: Erfaringer etter sammenlignbare hendelser viser at det er ingen som dør som direkte konsekvens av en slik hendelse. Risikoen for helseskader er svært lav, selv om man spiser store mengder mat med høye konsentrasjoner av radioaktivt cesium. Det vil oppstå et stort behov for måling av stråling i næringsmiddel, samt til avdekking av forurensede områder.

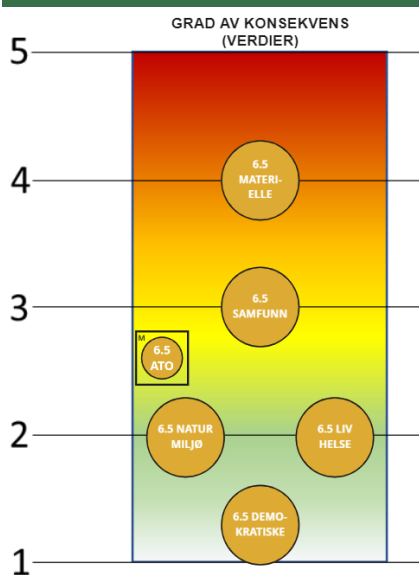
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Lav»

Natur og miljø: Dyr og planter lever ikke «lengre nok» til å ta skade av dette radioaktive nedfallet, slik ordet skade benyttes.

Hvis avlinger må destrueres, og besetninger må nedføres ligger dette under konsekvenskategorien «Materielle verdier». Det er tilfeldig hvor opphopning av radioaktivt nedfall vil forekomme, og således tilfeldig hva som eventuelt kan skades.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Lav»

Materielle: Avhenger av hvor radioaktivt nedfall samles, næringer som berøres, tiltak som innføres osv. Direkte tap kan oppstå der hvor avlinger må destrueres fordi tiltak ikke ble iverksatt eller hadde effekt. Denne kategorien er mer påvirket av indirekte

økonomiske tap, som utgifter til nedforing, tap av fortjeneste ved salg av mat, svekket tillit til mattrygghet osv. Summene er vanskelig å beregne, eksempelvis legger DSB til grunn 5-50 milliarder NOK for Norge etter en Sellafield hendelse.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Høy»

Samfunnsstabilitet: Påkjenninger i dagliglivet vil trolig ikke merkes i så stor grad, kun for et fåtall. Funksjoner vi er avhengige av i hverdagen vil fortsette å fungere. Vi forventer derimot økt bekymring og uro i befolkningen. Sosiale og psykologiske reaksjoner kjennetegnes her ved at vi har liten mulighet til å unnsnippe hendelsen, samt at årsakssammenhengen ikke kan kontrolleres. Hendelsen er til dels ukjent for mange. De som husker Tsjernobyl vil kunne kjenne på frykt i fra den hendelsen.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Middels»

Demokratiske verdier og styringsevne: Håndteringen fungerer etter fastlagte rutiner. Roller, ansvar, involverte aktører, forhåndsvurderte tiltak osv, alt dette er systematisert og iverksettes ved behov. Det er ingen ting som tilsier at viktige nasjonale institusjoners funksjonsevne svekkes ved et slikt scenario.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det er nødvendig med befolkningsvarsling, samt rettet kommunikasjon mot spesielt utsatte grupper. Det kan bli aktuelt med evakuering i noen områder. Risikoen lar seg i liten grad styre på regionalt nivå. Vurderingene kan overføres til andre atomhendelser (eks. atomulykke langs kyst).

Usikkerhet: Kunnskapsgrunnet, erfaringer, sammenholdt med nasjonale vurderinger, gjør at vi anser usikkerheten til dette scenarioet for å være lav. Faktorer som antall innbyggere, topografi og næringsgrunnlag, er gitte uavhengig hvordan scenarioet beskrives. Vi har ikke skrevet spesifikke og avgjørende detaljer inn i scenarioet, slik at endringer i forutsetningene ikke vil påvirke analyseresultatet i stor grad. Samlet vurderes sensitiviteten til dette scenarioet å være middels.

Sårbarhet: Systemet for slike hendelser i Norge anses å være godt forberedt, både til å håndtere og å normalisere. Vi har internasjonale avtaler om deteksjon og tidlig varsling, nasjonalt og regionale beredskapsutvalg, samt kommunal beredskap. Dette sikrer oss muligheten til å ta raske beslutninger, samt iverksette forhåndsvurderte tiltak som setter oss i stand til å redusere konsekvensene. Scenarioet vil ikke utløse svikt i noen av våre 14 kritiske samfunnsfunksjoner. Funksjonen «Styring og kriseledelse» er trolig den som vil oppleve størst belastning og press i tidlig fase.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Konsekvensreducerende tiltak

- Vurdere kapasiteten vi har til å drive testing av næringsmiddel og målinger i forurensede områder regionalt. Dette for at vi raskest mulig kan klare å avdekke hva, hvor store mengder og hvor forurensningen er i Innlandet. Gitt endringer i global handel og forsyning, bør tilgang på nødvendig utstyr og komponenter avstemmes med dagens situasjon.
- Gjøre tiltakene bedre kjent, slik at aktuelle næringer er forberedt på disse og kan iverksette ved behov.
- Aktører og kommuner gjennomgår sine beredskapsplaner og tiltaksplaner for atomberedskap, samt evt. øver aktuelle scenarioer. Deretter gjøre nødvendige oppdateringer.
- Veiledning og nødvendig verneutstyr til personer i kritiske samfunnsfunksjoner som kan måtte bevege seg utendørs ved evt. innmelding (antakelig ikke aktuelt i dette scenarioet, men kan være relevant for andre typer hendelser knyttet til radioaktivitet).

MER INFORMASJON

For mer informasjon se [Atomberedskap - DSA](#) eller [Atomberedskap: Hvordan kan man begrense skadene i næringsmiddelproduksjonen ved en ulykke? | Mattilsynet.](#)

(8.1 MFL) Masseankomst av mennesker

Risikoområde: annet | Beskrivelse: masseankomst av mennesker på flukt

Globale hendelser som sult, krig, fattigdom og undertrykking er fortsatt gjeldende. Pandemien herjer videre i fattige land, men i vesten er det «kontroll».

Mottaksapparat i Europa er under sterkt press. Strengt grensekontroller er innført mange steder i verden. Situasjonen er spent, og det oppstår stadig alvorlige hendelser i de store flyktningeleirene i Europa.

Grensene er åpne i Norge. Det oppstår uenigheter i land som Sverige og Danmark om de skal ta imot flere mennesker. Sosial uro og demonstrasjoner skjer hyppig. Vold og trakassering mot flyktninger sprer seg.

Antallet flyktninger som ankommer Norge øker, og man antar at over 100 000 kan være på vei hit.

KOMMENTAR:

Scenarioet bygger på erfaring fra hendelse i 2015 og øvelsesscenario i etterkant av denne. Vi skrev dette scenarioet sommeren 2021, men analysen er foretatt etter invasjonen av Ukraina. Vi valgte å opprettholde scenarioet for å kunne se på flere årsaker til at mennesker blir drevet på flukt.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynligheten for det beskrevne scenarioet antas å være «Middels». Mange hendelser i verden fra 1990 til i dag. Utvikling i den globale situasjonen med både krig og hungersnød, trekker sannsynligheten oppover.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – lav: Samlet konsekvens er vektet 2,07. Det er samfunnsverdien «Materielle verdier» som vurderes høyest (3) i dette scenarioet. Materielle verdier er den som utpeker seg blant kategoriene.

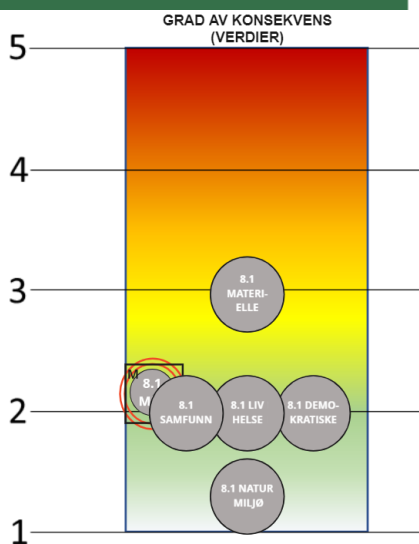
Liv og helse: Scenarioet gir økt press på et allerede presset helsevesen. Nye eller for oss «utryddede» sykdommer kan komme tilbake. Behov for økt kapasitet og eventuell omorganisering kan gå ut over pasientsikkerhet og gi forsinket behandling.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «Lav»

Natur og miljø: Lite trolig at naturen blir nevneverdig berørt i dette scenarioet. Det må nevnes at sykdommer fra kjæledyr og mat/planter er en reell problemstilling som håndteres i dag.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «Svært lav»

Materielle: Å finne et eksakte tall her er utfordrende. Flere utredninger er gjort opp igjennom, med ulike resultater. Eksempelvis Perspektivmeldingen fra 2017 som viser til millionsummer de første 6 årene pr asylsøker, men variasjonen er stor avhengig av hvilken alder man er i ved ankomst.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «Middels»

Samfunnsstabilitet: Sosiale og psykologiske reaksjoner som kan gjøre seg gjeldende er usikkerhet, sinne, frykt, misnøye osv. Dette påvirkes av media, sosiale medier, narrativet, tidsaspekt og integreringssuksess. Scenarioet kan medføre påkjenninger i dagliglivet for andre sårbare grupper i samfunnet.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «Lav»

Demokratiske verdier og styringsevne: For å kunne hjelpe lokalt, er man avhengige av tillit til myndighetene i et slikt scenario. Kostnader må dekkes og utfordringer må tas tak i tidlig og løses.

Konsekvensen for demokratiske verdier og styringsevne vurderes til «Lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Det vil være nødvendig med kommunikasjon til befolkningen nasjonalt. Det er ikke en «befolkningsvarsling», men mer en folkeopplysning. Det vil ikke være behov for evakuering i dette scenarioet. Styrbarheten regionalt anses å være middels, men dette er såkalt «ferskvare». Vurderingene har noe overførbarhet til liknende hendelser, men det er avhengig av situasjonen som har oppstått.

Usikkerhet: Mange faktorer som spiller inn: tidsaspekt, omfang, befolkningsreaksjonen, dimensjonering, samtidige hendelser m.m. Det ser ut til at kunnskap om en tidligere liknende hendelse ikke alltid er direkte overførbar til en annen. Usikkerheten vurderes derfor til å være høy. Sensitiviteten påvirkes av hvor konkret man har beskrevet scenarioet. I dette tilfellet vil trolig ikke små endringer medføre store utslag i konsekvens. Sensitiviteten vurderes å være middels.

Sårbarhet: Slitasje på grunn av annen håndtering og økonomiske konsekvenser må forventes. Det vil være ulik påvirkning på tjenester som for eksempel skole og helse. Systemet for mottak er kompleks og står ikke i beredskap til vanlig. Beslutninger og organisering må til. Kritiske samfunnsfunksjoner som er berørt av dette scenarioet er helse/omsorg, lov og orden, styring og kriseledelse.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreduserende tiltak

- Dimensjonere planleggingen
- At kriser ikke er lineære hendelser, må ta høyde for sammenfallende og sammensatte hendelser
- Sikre at det er nok ressurser

Konsekvensreduserende tiltak

- Samordning av informasjon og møtevirksomhet. Avklare ansvar.
- Planer for å sikre tilstrekkelige helsetjenester må foreligge.

- Planer for raskt å kunne oppskalere mottak.
- Elektroniske systemer for deling av informasjon mellom aktører om hva som er gjort med den enkelte.
- Helseforetak må få tilstrekkelig informasjon til å kunne planlegge behov for lokalisering av masseundersøkelser.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se [Om UDI: Hvem gjør hva i utlendingsforvaltningen? - UDI, Flyktningshjelpen](#) og [Startsiden | IMDi](#).

7. Samfunnets kritiske funksjoner og grunnleggende beredskapsprinsipper

DSB ga i 2016 ut en rapport om samfunnets kritiske funksjoner som gir utfyllende informasjon om de 14 funksjonene og deres ansvar og kapabiliteter. Denne vurderes revidert, men rapporten er gjeldende inntil ny foreligger. Det er også [en liste som ble laget under koronapandemien](#), der også arbeids- og velferdstjenester er tatt med. Tabellen under er hentet i fra veilederen til FylkesROS, og gir en rask oversikt:

Kritisk samfunnsfunksjon	Kapabilitet	Kritisk samfunnsfunksjon	Kapabilitet
1. Styring og kriseledelse	1.1 Konstitusjonelle organer og forvaltningen	6. IKT-sikkerhet i sivil sektor	6.1 Sikre registre, arkiver m.v.
	1.2. Beredskap og kriseledelse		6.2 Personvern
2. Forsvar	2.1 Overvåking og etterretning	7. Natur og miljø	6.3 Hendelsehåndtering i informasjons- og kommunikasjonssystemer
	2.2 Forebyggende sikkerhet		7.1 Forurensningsberedskap
	2.3 Militær respons		7.2 Meteorologiske tjenester
3. Lov og orden	3.1 Rettssikkerhet	8. Forsyningssikkerhet	7.3 Overvåking av flom og skredfare
	3.2 Kriminalitetsbekjempelse		8.1 Matforsyning
	3.3 Etterforskning og irettføring		8.2 Drivstofforsyning
	3.4 Ro og orden	9. Vann og avløp	9.1 Drikkevannsforsyning
	3.5 Grensekontroll		9.2 Avløpshåndtering
	3.6 Fengsels- og institusjonssikkerhet		
4. Helse og omsorg	4.1 Helsetjenester	10. Finansielle tjenester	10.1 Finansmarkedet
	4.2 Omsorgstjenester	11. Kraftforsyning	10.2 Finanstransaksjoner
	4.3 Folkehelseiltak		10.3 Betalingsmidler
	4.4 Atomberedskap	12. Elektroniske kommunikasjonsnett og tjenester	11.1 Forsyning av elektrisk energi
5. Redningstjeneste	5.1 Redningsberedskap	13. Transport	11.2 Forsyning av fjernvarme
	5.2 Brannvern		12.1 Ekom-tjenester
	5.3 Sivilforsvar		12.2 Sikkerhet i elektronisk kommunikasjon
	5.4 Kjemikalie- og eksplosivberedskap	14. Satellittbaserte tjenester	13.1 Transportevne
			13.2 Sikre transportsystemer
		13.3 Sikker transport	
			14.1 Satelitttjenester

Kilde: DSB veileder FylkesROS

Til grunn for vurderingene ligger to premisser: en samfunnsfunksjon anses som kritisk dersom et avbrudd i sju døgn eller mindre vil true befolkningens grunnleggende behov, og det legges til grunn at beredskapsressurser blir utfordret innenfor denne perioden.

Formålet med en slik oversikt er å vise hvilke funksjoner som er kritiske, samt å definere hvilken funksjonsevne det er nødvendig til enhver tid å opprettholde av hensyn til samfunnssikkerheten.

Under håndteringen av pandemien ble det gjort en rekke erfaringer om hva det innebærer å ha en samfunnskritisk funksjon. Eksempelvis ble det viktig å opprettholde

virksomhet i barnehager, slik at personer med samfunnskritiske funksjoner kunne dra på jobb. Stenging av grensene medførte at personell bosatt i utlandet, måtte inneha en slik status, for å kunne krysse grensene.

Samfunnssikkerhet er et felles ansvar på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Det er mange gjensidige avhengigheter. I den sammenheng er det viktig å vise til at beredskapsarbeidet i Norge bygger på fire grunnleggende prinsipper, jfr. regjeringen.no:

1. Ansvarsprinsippet

Den organisasjon som har ansvar for et fagområde i en normalsituasjon, har også ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for å håndtere ekstraordinære hendelser på området. Ansvarlig instans må ta stilling til hva som er akseptabel risiko.

2. Likhetsprinsippet

Den organisasjon man opererer med under kriser, skal i utgangspunktet være mest mulig lik den organisasjon man har til daglig.

3. Nærhetsprinsippet

Kriser skal organisatorisk håndteres på lavest mulig nivå.

4. Samvirkeprinsippet

Myndigheter, virksomheter og etater har et selvstendig ansvar for å sikre et best mulig samvirke med relevante aktører og virksomheter i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering.

I korte trekk innebærer dette at man ikke lager nye systemer og organisasjoner for å håndtere uønskede hendelser. Vi skal også sørge for å benytte samfunnets samlede ressurser på best mulig måte, og så effektivt som mulig.

For mer detaljert informasjon om Innlandets egne beredskapsaktører og deres funksjoner, se kap. 8.

Det er også viktig å bemerke NATO «seven baseline requirements», og hvordan vi evt. forholder oss til disse. Evnene nedenfor er presisert for å synliggjøre hva et samfunn må opprettholde, for å kunne bygge utholdenhet og motstandskraft:

- Evne til å sikre kontinuitet for styresmaktene og kritiske offentlige tjenester
- Evne til å sikre en robust kraftforsyning
- Evnen til å håndtere ukontrollert forflytning av mennesker (regionalt)
- Evne til å sikre tilgang til robust mat og vannforsyning
- Evnen til å håndtere masseskadesituasjoner
- Evnen til å sikre robuste sivile kommunikasjonssystemer
- Evnen til å sikre robuste transportsystemer

Selv under de verst tenkelige katastrofer, er det dette vi som samfunn må etterstrebe og opprettholde.

8. Beredskapsaktører i Innlandet

Utfyllende informasjon om beredskapsaktørene finnes i vedlegg 4. Under følger en kort oppsummering av hver aktør, inkludert organisering i Innlandet. Oversikten er gruppert etter følgende hensyn: Nødetater med tilhørende offentlige forsterkningsaktører, Andre offentlige aktører, Offentlige infrastruktureiere med tilførende forsterkningsaktører, frivillige organisasjoner og medieaktører.

8.1 Nødetater med offentlige forsterkningsaktører

Innlandet politidistrikt - primæroppgaver er hjemlet i Lov om politiet (politiloven), §2. For å kunne ivareta oppgavene er politiet gitt omfattende fullmakter i politiloven §§ 7 og 27. Utfyllende bestemmelser er gitt i politiinstruksen. Politiloven § 27 tredje ledd pålegger politiet å iverksette nødvendige tiltak for å avverge fare og begrense skade i forbindelse med ulykkes- og katastrofesituasjoner. Bestemmelsen innebærer at politiet har et akutt, sektorovergripende ansvar for å håndtere ulykker og katastrofer i fredstid på alle samfunnsområder. I akuttfasen har politimesteren myndighet til å fatte beslutninger på andre myndigheters ansvarsområde – inntil dette ansvaret overtas av den ansvarlige myndigheten i henhold til ansvarsprinsippet. Politiet er blant annet ansvarlig for evakuering, generell bistand til befolkningen, vakthold og sikring, samt etterforskning. Politiet har et særskilt ansvar for å lede søk etter antatt omkomne og ta hånd om døde, og til å varsle pårørende (Politidirektoratet 2020:17). Innlandet politidistrikt dekker alle 46 kommuner i Innlandet fylke. Politidistriktet er landets største i utstrekning. Hovedsetet i politidistriktet med lokal redningsentral (LRS) og lokalisering av Politimesteren er Hamar. Lokal redningsentral (LRS) leder og koordinerer landregningsaksjoner, og ved kompliserte hendelser kalles redningsledelse bestående av Innlandet politidistrikt, Sykehuset Innlandet, Brannvesenet, Sivilforsvaret, FORF, Forsvaret, Statsforvalteren i Innlandet, Den norske kirke, Eidsiva, Telenor og Statens vegvesen inn.

Helseberedskap Innlandet - Helseberedskapens formål er å verne befolkningens liv og helse, og sørge for medisinsk behandling, pleie og omsorg til berørte personer i kriser og krig. Folkehelsearbeidet og helse- og omsorgstjenesten, er sammen med planlegging og øvelser, grunnlaget for å forhindre og møte kriser. Helseberedskapsarbeidet er hjemlet i Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven).

Spesialisthelsetjenesten i Innlandet er fordelt på Akershus universitetssykehus HF (Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog og Grue) og Sykehuset Innlandet HF (Øvrige kommuner i Innlandet, i tillegg til Lunner, Holtålen og Røros etter avtale med Helse Midt).

Primærhelsetjenesten består av kommunens krav til å yte nødvendige helse- og omsorgstjenester til alle som oppholder seg i kommunen, inkludert psykososial beredskap og oppfølging. Kommunene har videre ansvar for å beskytte befolkningens helse og forebygge sykdom og skade – smittevern, miljørettet helsevern, mattrygghet, drikkevann og strålevern (Nasjonal helseberedskapsplan 2018:16-17).

Brannberedskap i Innlandet - Brannberedskaper er kommunalt ansvar, jf. Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven), kapittel 3. 110-sentralen er brannvesenets nødalarmeringssentral. Alarmsentral Brann Innlandet dekker 46 kommuner, og håndterer nødmeldinger i forbindelse med branner og ulykker, og overvåking og mottak av trygghetsalarmer. Alarmsentral Innlandet er samlokalisert med Politiet på Hamar. Alarmsentral Brann Innlandet omfatter 22 kommunale, interkommunale og regionale brannvesen, med til sammen 62 brannstasjoner, ca. 1000 brannkonstabler og over 300 brannbiler.

Forsvaret - Forsvaret kan etter anmodning bistå politiet og øvrige sivile myndigheter for å ivareta samfunnssikkerheten når de sivile ressursene ikke strekker til, for eksempel ved naturkatastrofer, ulykker og alvorlige kriminelle handlinger som terror. Politiet og øvrige sivile myndigheter har ansvaret for å håndtere slike hendelser, og Forsvaret er derfor i en bistandsrolle (Forsvars- og justisdepartementet 2018: 58). Opplandske Heimevernsdistrikt 05 har territorielt militært ansvar over Innlandet fylke, og omfatter alle 46 kommuner. Distriktet har sentrale forsvars- og samfunnsfunksjoner lokalisert i hele sitt ansvarsområde. I tillegg har HV-05 en 350 kilometer lang grense mot Sverige. Hovedsetet i distriktet med lokalisering av distriktssjef er Terningmoen på Elverum.

Sivilforsvaret - Sivilforsvaret er en del av Norges helhetlige beredskap i fred, krise og krig. Primæroppgaven er å beskytte befolkningen i krig. Staten er også statens beredskapsressurs og gir støtte til nød- og beredskapssetater ved ulykker og katastrofer (sivilforsvaret.no). I Innlandet er sivilforsvaret delt i Sivilforsvarsdistrikt Hedmark med distriktssjef og hovedkontor på Hamar, og Sivilforsvarsdistrikt Oppland med distriktssjef og hovedkontor på Starum

8.2 Andre offentlige aktører

Statsforvalteren i Innlandet - er statens representant i et fylke, og bidrar til at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Være bindeledd, gi veiledning, oppfølging og føre tilsyn med kommunene er viktige oppgaver sammen med samordning. Fylkesberedskapsrådet, bestående av representanter fra regionale aktører, er et viktig virkemiddel for å få til denne samordningen.

Mattilsynet - har ansvar for beredskap, risikohåndtering og bekjempelse av hendelser på områder som innbefatter dyr, planter, kosmetikk, mat og drikkevann. Mattilsynet skal håndtere utbrudd av alvorlige sykdommer i befolkningen som overføres fra næringsmidler, drikkevann eller dyr. Mattilsynets tilsyns- og vedtaksansvar er blant annet hjemlet i Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 til §26.

Hamar bispedømme - Kirkens rolle i kriser og katastrofer er formalisert fra myndighetene, og både politi og kommune kan be om slik bistand fra kirken. Kirkens oppgave er først og fremst å gi medmenneskelig støtte når samfunnet rammes av kriser, ulykker og katastrofer. Kirken skal blant annet avgi en prest som rådgiver for Politimesterens stab, lokal redningsledelse (LRS) og hovedredningsentralen (HRS). Der

Den norske kirke har plass i det offentlige beredskapsarbeidet, har prest eller annen ansatt ansvar for å bidra til at representant fra andre tros- og livssynssamfunn blir tilkalt/kontaktet ved behov. Den norske kirke er geografisk inndelt i 11 bispedømmer. Hamar bispedømme omfatter Innlandet fylke.. Hovedsete med biskop og regionale beredskapsressurser er Hamar. I Hamar bispedømme er det 10 prostier og 46 kommuner/fellesråd. Sistnevnte kan bistå kommunenes beredskapsarbeid, blant annet i den psykososiale kriseberedskapen

UDI - UDI behandler søknader om asyl, opphold- og arbeidstillatelser. UDI behandler de sakene som utenriktjenesten og politiet ikke har myndighet til å avgjøre, og de sakene der det er usikkerhet om det bør gis oppholdstillatelse. Som faglig overordnet organ instruerer UDI politiet og utenriksstasjonene i utlendingssaker. UDI har blant annet ansvar for at alle asylsøkere får tilbud om bosted mens de venter på behandling av søknaden. Regionkontoret for Indreøstland omfatter fylkene Innlandet og Viken og er lokalisert med regiondirektør på Gjøvik.

Beredskap for sårbare barn/unge og deres familier i Innlandet – er fordelt i 2 grupper

Bufdir og Bufetat - Bufdir ligger under Barne- og familiedepartementet (BFD), og er fagorgan på områdene barnevern, barn, ungdom og oppvekst, familievern, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner. Bufdir styrer Bufetat som har ansvar for det statlige barne- og familievernet. Bufetat skal gi barn, unge og familier som trenger det, tiltak med høy og riktig kvalitet i hele landet. Direktoratet og etaten har også bistandsoppgaver overfor kommunene. Region Øst dekker fylkene Viken og Innlandet, og i tillegg Oslo når det gjelder familievernet. Regionkontor med regiondirektør er lokalisert i **Lillestrøm**.

Kommunale akutttilbud i Innlandet - Det gis ikke en uttømmende oversikt over kommunenes tilbud til barn og unge her, men det er en rekke interkommunale samarbeid for akutttilbud for barn, unge og familier fordelt på krisesentre i Glåmdalen, hamarområdet, Gudbrandsdalen, gjøvik og Ringerike og barnevakts ordninger for gjøvik, ringsaker, Kongsvingerregionen, Nord-Gudbrandsdalen, Røros, Os og Holtålen samt Ringerike.

NAV - Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV) består av både kommunale og statlige tjenester. Partnerskapet mellom kommune og stat er et av hovedgrepene i NAV-reformen, som skal gi brukerne én dør inn til de offentlige velferdstjenestene (www.nav.no). NAV har beredskapsansvar både etter arbeids- og velferdsloven (§10), sosialtjenesteloven (§ 16) og helseberedskapsloven. NAV Innlandet omfatter alle kommuner, og har sin hovedadministrasjon med fylkesdirektør på Hamar. Det er regionkontorer på Hadeland, Gjøvik, Lillehammer, Valdres, Midt-Gudbrandsdalen, Nord-Gudbrandsdalen, Hamarregionen, Sør-Østerdalen og Glåmdalen. Nav Nord-Østerdalen er den del av NAV Røros.

8.3 Offentlige infrastruktureiere

Norges vassdrags og energidirektorat (NVE) - Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvar for å forvalte Norges vann- og energiresurser. NVE har det statlige forvaltningsansvaret for flom- og skredforebygging. NVE leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen gjennom kraftforsynings beredskapsorganisasjon (KBO), som foruten NVE består av virksomhetene som står for kraftforsyningen. NVE har en funksjonsdelt organisering med seks avdelinger ledet av direktører, i tillegg til en egen «Reguleringsmyndighet for energi». Det er fem regionskontorer underlagt avdelingen for skred og vassdrag, men med medarbeidere fra de fleste avdelinger. Innlandet tilhører region Øst med regionskontor og regionsjef lokalisert på Hamar.

Kraftforsynings beredskapsorganisasjon (KBO) og kraftforsynings distriktssjef (KDS) - Norges kraftforsyningsberedskap er organisert gjennom Kraftforsynings beredskapsorganisasjon (KBO). Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvaret for å samordne beredskapsplanleggingen, og skal lede landets kraftforsyning under beredskap og i krig. KBO er landsdekkende og inndelt i 13 distrikter (KDS-distrikt). NVE inngår en skriftlig avtale om oppgaver og plikter med hver av distriktssjefene med stedfortreder. Kraftforsynings distriktssjefer (KDS) skal sørge for godt samarbeid og samordning om sikkerhet og beredskap mellom KBO-enhetene i det aktuelle distriktet både i ordinære driftssituasjoner, under ekstraordinære hendelser og under nasjonale kriser eller krig. De er også NVE sin representant i fylkesberedskapsrådet (FBR) om spørsmål som angår kraftforsyningen.

Innlandet fylkeskommune - Fylkeskommunen har som en betydelig offentlig tjenesteleverandør en plikt om å opprettholde tjenesteproduksjonen under uønskede hendelser, herunder å drive kontinuitetsplanlegging (den generelle beredskapsplikten). Fylkeskommunen inngår som en aktør i det nasjonale krisehåndteringssystemet og er fast representert i Statsforvalteren sitt fylkesberedskapsråd. Fylkeskommunen er et eget forvaltningsnivå og politisk styrt av fylkestinget. Fylkeskommunen har i overkant av 4000 ansatte og er til stede i hele fylket med 23 videregående skoler, en fagskole, to folkehøgskoler, ni karrieresentre og 41 tannklinikker. Innlandet fylkeskommune er nest størst veieier i Norge etter staten med i underkant av 7000 km fylkesvei. Fylkeskommunen har ansvaret for kollektivtransporten, inkludert all skoleskyss, i hele fylket. Fylkeskommunens sentraladministrasjon har tilholdssted på fylkeshusene på Hamar, Lillehammer og på ulike lokaliteter knyttet til samferdselsområdet.

Bane NOR - Bane NOR har ansvaret for planlegging, utbygging, forvaltning, drift og vedlikehold av det nasjonale jernbanenettet, trafikkstyring og forvaltning og utvikling av jernbaneeiendom. Bane NOR har det operative koordineringsansvaret for sikkerhetsarbeidet og operativt ansvar for samordning av beredskap og krisehåndtering. Ledelse av Samarbeidsforum for sikring og beredskap, som består av jern- og tunnelbaneaktører på det nasjonale jernbanenettet er tillagt BaneNOR, jfr. forskrift om nasjonal beredskap på jernbane §5. Jernbanenettet i Innlandet har viktige strekninger på

deler av Dovrebanen, Rørosbanen, Gjøvikbanen, Raumabanen, Solørbanen og Kongsvingerbanen. Ca. halvparten av Innlandets kommuner berøres direkte av dette.

Statens vegvesen - Statens vegvesens oppgave er å legge til rette for, og å sikre, kontinuitet i veitransporten selv under ekstreme påkjenninger. Følgende nasjonale oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap ligger til ansvarsområdet: koordinering av ressurser mellom veieiere, overvåking, drift og vedlikehold av riksveinettet, landsdekkende bruberedskap, flom- og skredberedskap, totalforsvaret og sivilt-militært samarbeid, digital sikkerhet og samfunnssikkerhet i planlegging av byggeprosjekter. I Innlandet er Statens vegvesen organisert følgende:

Vegtrafikksentralen (forkortet kalt VTS, med tlf.nr. 175) ligger i avdelingen trafikkstyring og beredskap i divisjonen Transport og samfunn. Alt offentlig vegnett er knyttet til vegtrafikksentralen. Selv om det er flere fysiske vegtrafikksentraler, så rutes man til den som er aktuell. Dersom en av vegtrafikksentralene skulle «bortfalle» vil en annen ta over. Dette skal i utgangspunktet ikke brukeren behøve å tenke på eller merke.

Divisjonene transport og samfunn (hovedkontor Trondheim) og drift og vedlikehold (hovedkontor Tromsø), har i tillegg avdelingskontor som blant annet ivaretar ansvaret for kontakt med næringsliv, lokale og regionale myndigheter. For avdeling øst er Lillehammer hovedkontor med avdelingsdirektører som også deltar i fylkesberedskapsrådet på vegne av Statens vegvesen

Ved en beredskapssituasjon i Innlandet er det Transportavdeling Øst (TFØ) og Drift og vedlikehold Øst (DFØ) som er kontaktledd

Tolletaten - Tolletaten er en aktør innen nasjonal beredskap og samfunnssikkerhet som samarbeider aktivt med andre offentlige myndigheter om kontroll med vareførsel over landegrensene, jf. Tolloven. Tolletaten er til stede på mange av landets grenseoverganger, enten med fast bemanning, mobile enheter eller teknologiske løsninger. Fysisk kontroll av varer som krysser grensen, er en sentral del av Tolletatens ansvar. Kontrollen kan blant annet rette seg mot restriksjonsbelagte og ulovlig innførte varer, herunder varer som kan brukes til formål som truer samfunnssikkerheten. Utlendingsforskriften gir Tolletaten hjemmel til å gjennomføre enkelte kontrollhandlinger ved personers innreise til Norge, både på selvstendig grunnlag og på politiets anmodning (Politidirektoratet 2020:86). Tolletaten har divisjonsorganisering med Tolldirektør og seks underliggende divisjoner. Grensedisjonen har hovedkontor og divisjonsdirektør lokalisert i Moss. Innlandet har en 400 km lang grense mot Sverige. Tolletaten har tre ekspedisjonssteder i fylket: Kongsvinger, Åsnes (Flisa) og Østby (Trysil).

8.4 Frivillige organisasjoner

FORF - Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF) er en paraplyorganisasjon for frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner. FORF (www.forf.no) er representert i lokale redningsentraler (LRS) og i redningsledelsen ved hovedredningsentralen (HRS). FORF-representanten i LRS-sentralen kommer fra en av organisasjonene tilknyttet FORF og representerer alle de frivillige organisasjonene med ressurser i politidistriktet. Representantene har sin egen instruks. **I Innlandet er følgende medlemsorganisasjoner representert:**

Røde kors i Innlandet – den største frivillige aktøren innen den norske redningstjenesten, og har oppdrag ved de fleste hendelser. Oppland Røde Kors og Hedmark Røde Kors er samorganisert som distriktskontoret for Røde Kors i Innlandet. Distriktskontoret har to avdelinger med kontorsteder på Hamar og Gjøvik.

Norsk folkehjelp sanitet – en bred beredskapsaktør med kompetanse innen førstehjelp, organisering og ledelse og ulike redningstilfeller etter lokale behov. Regionkontor Østlandet er lokalisert på Gjøvik med nasjonalt kurskontor for førstehjelp og redningstjeneste.

Norske redningshunder – benytter søkshunder i ettersøk etter savnede, og organisasjonen utdanner hunder, hundeførere og operative ledere. Distriktsorganisasjon Innlandet har ett distriktsstyre og fem lokale lag. I utstrekning er Innlandet distrikt det største i NRH.

NLF flytjeneste – organiserer samfunnsnyttige flytjenester gjennom flyklubber tilsluttet NLF, og tilbyr skogbrannvaktjeneste, assistanse ved slukking, søk etter savnede eller antatt omkomne, sambandsstøtte, flyfoto og andre tjenester som kan gjennomføres fra fly. I Innlandet har NAK flytjeneste korps på Gjøvik, i Gudbrandsdalen, på Tynset og i Valdres.

Norsk Radio Relæ Liga (NRRL) – norske radioamatørers organisering av nødsamband i kriser og redning med 40+ sambandsgrupper nasjonalt. De utdanner radioamatører, og har tjenester på krisesamband, redningsoppdrag og øvrige sambandsoppdrag. Sambandstjenesten i Innlandet er en sammenslutning av sambandsvirksomheten i de ulike gruppene på gjøvik- og toten, Gudbrandsdalen, Kongsvingeregionen, Lillehammer og Østerdalen.

8.5 Medieaktører

NRK Innlandet - beredskapsforpliktelser er regulert i kringkastingsloven § 2-4 som fastslår kringkasteres plikt til å sende meldinger fra statsmyndigheter når det har vesentlig betydning, og i forskrift om NRKs virksomhet under beredskap og krig, om at det skal tas beredskapsmessige hensyn ved utbygging av NRKs anlegg. NRK Innlandet dekker alle 46 kommuner, og har sitt hovedkontor med distriktsredaktør på Lillehammer. Det er redaksjoner og lokalkontor på Hamar, Gjøvik, Kongsvinger, Vågå, Elverum og Dalholen.

9. Risiko og sårbarhetsforhold utenfor Innlandets grenser

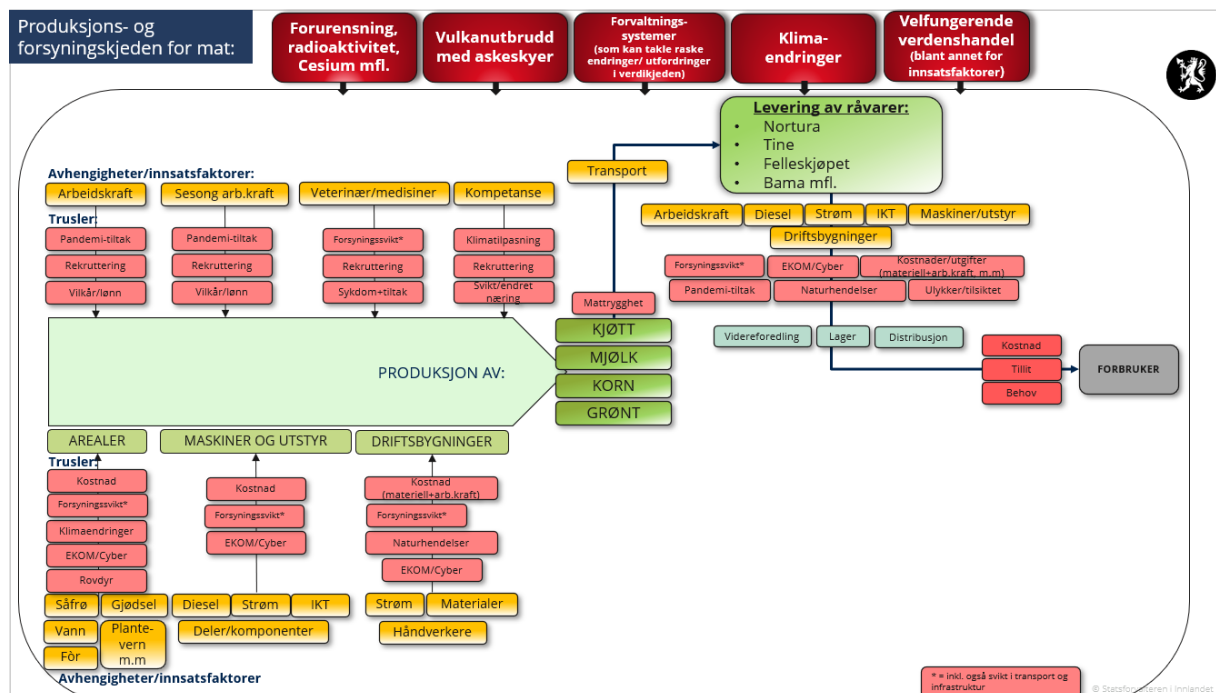
Tradisjonelt har man i tidligere utgaver av FylkesROS hatt et kapittel dedikert forhold utenfor eget fylke, som enten kan ha utløsende årsaker vi ikke har kontroll over, eller at det gir direkte konsekvenser inn over vårt område. Siden forrige revidering er det kommen en rekke nye slike risikoer – Scandinavian Mountains Airport i Dalarna Län, industriutvikling, større veiprosjekter og endringer i den geopolitiske situasjonen internasjonalt. Sistnevnte har ført til NATO-søknad fra Sverige og Finland, som igjen endrer forutsetninger for forsvarsplanlegging.

Som dere ser av scenarioutvalget, er det flere av endringene som ligger utenfor vår «kontroll». Vi ønsker å benytte dette kapittelet til å sette to av våre scenarier inn i en større, og svært aktuelle verdikjeden for produksjon og forsyning av mat.

9.1 Produksjons- og forsyningskjeden for mat

GRUNNLEGGENDE

Vi har analysert 11 til 13 scenarier som på en eller annen måte berører produksjon og forsyningskjeden for mat. Ved å sette disse inn i denne verdikjeden, sammenholdt med annen oppdatert kunnskap, vil vi kunne få et bilde over tilstanden til hele systemet.

Figur 14 Produksjons- og forsyningskjeden for mat Kilde: SFIN v/Stubsjøen og Fossum)

For å kunne produsere kjøtt, mjølK, korn og grønt m.fl., må man ha jordbruksarealer, maskiner, utstyr og driftsbygninger. Produktene sendes så til videreforedling, lager og distribusjon. Dette er de grønne boksene i figuren.

For å få dette til å fungere, er man avhengig av en rekke innsatsfaktorer og andre faktorer. Disse er merket med oransje farger. Avhengigheten kan gjøre seg gjeldende opptil flere ganger i verdikjeden. Eksempler på dette er strøm, drivstoff og arbeidskraft.

De røde boksene er «trusler» mot den normale strukturen, eller driften, vi har hatt over lang tid. Med «trusler» mener vi her uønskede hendelser eller situasjoner som direkte rammer, eller konsekvenser av uønskede hendelser og situasjoner, men også konsekvenser av tiltakene som iverksettes for å håndtere uønskede hendelser.

Avhengigheten «sesongarbeidskraft» kan tjene som et eksempel. Under pandemien i årsskiftet 2020 til 2021 valgte myndighetene å stenge grensene for å hindre spredning av covid-19. Dette førte til at produsenter med behov for sesongarbeidere, ikke fikk tilgang på disse, eller måtte finne arbeidstakere med mindre erfaring/kvalifikasjoner. Om tiltaket stengte grenser har medført varig endring, er for tidlig å konkludere med, men eksempelet viser at tiltak mot en krise, kan medføre nye utfordringer i andre sektorer/andre steder.

Mer dagsaktuelt er «energikrisen». Med energi mener vi her strøm, olje og gass. Krisen består i at disse faktorene har steget voldsomt i pris på kort tid. Krisen har ennå ikke beveget seg over i en mangelsituasjon, noe som vil være en vesentlig forverring, om ikke en katastrofe.

For å kunne drive maskinene i jordbrukssektoren i dag, er man fortsatt helt avhengig av diesel. Prisen på avgiftspliktig diesel har gått opp fra 16,06 kr/l i juli 2021 til 24,64 kr/l i juli 2022(Kilde: SSB). Dette er en økning på 53%. Ikke alt av maskiner går på avgiftspliktig diesel, men økningen i prosent er trolig representativ for den avgiftsfrie varianten også. Dette rammer også andre ledd i verdikjeden som driver transport av varer og ulike innsatsfaktorer.

Kunstgjødsel er en innsatsfaktor av essensiell betydning for produksjon av mat. For å kunne produsere kunstgjødsel er man avhengig av naturgass. Prisen på naturgass har skutt i været. I tillegg var etterspørselen etter kunstgjødsel i sterk vekst og mangel på råvarer til kunstgjødselproduksjonen var gjeldende allerede i 2020 til 2021(se [Verdens gjødselpriser stiger – hvorfor det? | Felleskjøpet.no \(felleskjopet.no\)](https://felleskjopet.no) datert 09.09.21). Invasjonen av Ukraina, samt sanksjoner mot Russland og Hviterussland, har forverret denne situasjonen ytterligere.

Strøm er en essensiell innsatsfaktor. Spotprisen økte i snitt 400% fra desember 2020 til desember 2021. Prisområdene NO3 og NO4 (Midt-Norge og Nord-Norge) er ikke medregnet. Også denne avhengigheten gjør snise gjeldende en rekke steder i verdikjeden.

Produksjons- og forsyningskjeden for mat er som beskrevet avhengig av svært mange innsatsfaktorer; stabil tilgang og strukturert flyt. Økning i priser og/eller redusert tilgang på ulike innsatsfaktorer vil få konsekvenser for produksjon og prissetting, særlig om dette er situasjonen for flere essensielle innsatsfaktorer. Dersom alle ledd i verdikjeden

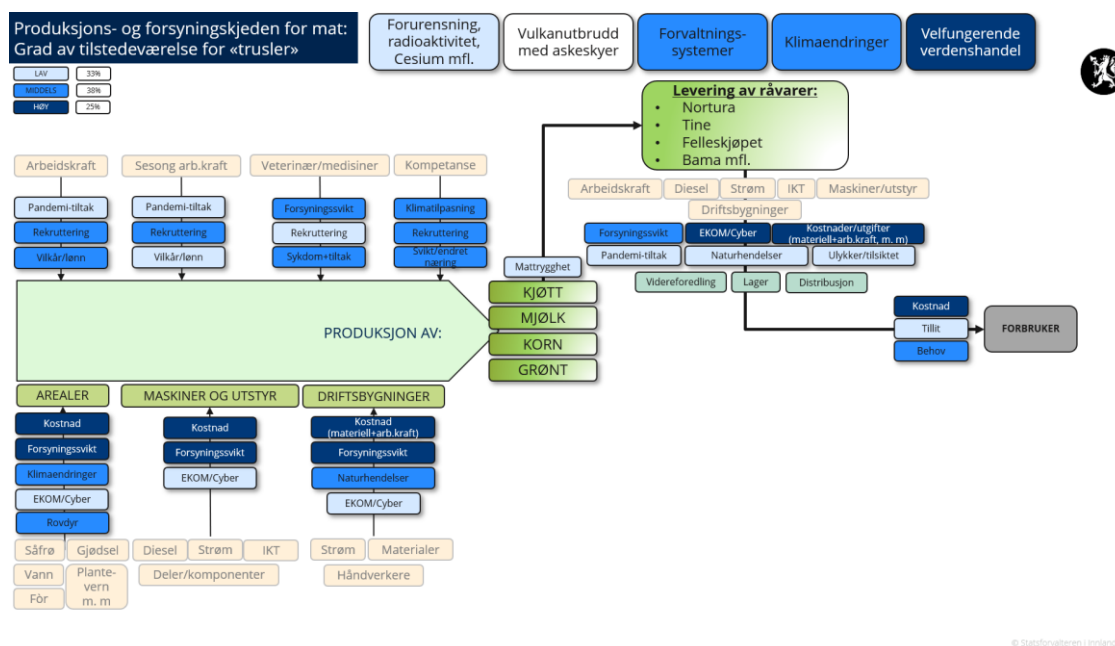
øker sine priser for å dekke inn økte kostnader, vil dette medføre økte priser til sluttbruker. Dette er eksemplifisert ved den grå boksen «forbruker» i Figur 1. Men forbrukeren er også utsatt for de samme truslene som her er nevnt. Kjøpekraften er redusert, og det på meget kort tid. Normalt sett medfører dette at forbrukeren reduserer sitt forbruk, for å få kontroll over galopperende utgifter. Dette kan gi et endret behov, som igjen medfører at enkelte produkter ikke lenger omsettes. I ytterste konsekvens kan vi få brudd på tillit til at maten som kjeden produserer er trygg. Dette kan skje hvis kvaliteten forringes og eventuelt sykdomsutbrudd oppstår, som følge av svikt i rutiner og liknende for å kutte i utgifter.

I tillegg har vi en stigende styringsrente, som setter ytterligere økonomisk press på alle, og vi har pr. i dag ikke sett vesentlig stigning i lønnsinntekter for å motvirke tapt kjøpekraft.

Ifølge rapporten «Norsk matsikkerhet og forsyningsrisiko», utarbeidet av NIBIO, [NIBIO RAPPORT 2021 7 145 Revidert utgave.pdf \(unit.no\)](https://nibio.no/rapport-2021-7-145-revidert-utgave.pdf), er det også to store «overhengende» trusler mot hele verdikjeden. Disse er forurensning av radioaktivitet og vulkanutbrudd med askesky, (se de to røde boksene øverst i Figur 1.). Dette er hendelser som kan sette hele produksjoner ute av spill i lang tid. Historien har vist oss at slike hendelser kan håndteres, eksempelvis Tsjernobyl og vulkanutbrudd på Island. Man må huske på at produksjons- og forsyningskjeden av mat er i en mye mer sårbar situasjon pr. i dag enn tidligere. Dette også fordi pandemien og håndteringen av denne har skapt forstyrrelser som fortsatt er gjeldende, bl.a. logistikkbrist og mangel på komponenter.

VURDERING AV TRUSLENE

I den neste figuren har vi forsøkt å synliggjøre graden av tilstedeværelse for truslene. Dette kan gi et mer nyansert bilde av situasjonen, men merk at dette bildet også endrer seg raskt:

Figur 15 Produksjons- og forsyningskjeden for mat – grad av tilstedeværelse for «trusler»

Med grad av tilstedeværelse mener vi en vurdering av om trusselen har vært til stede og har ettervirkning, pågår nå, eller kan være nært forestående/under oppseiling. Da dette er et system med globale dimensjoner, ser vi på trusler som har oppstått et eller annet sted i verden, og som har påvirkning på vår produksjons- og forsyningskjede for mat.

Lav grad: Forbigående eller liten innvirkning (lys blå).

Middels grad: Pågår nå eller nylig pågått, og har en innvirkning (blå).

Høy grad: Pågår nå, kan forventes langvarig, og har en stor innvirkning (mørk blå).

Scenario «6.5 Atomulykke i utlandet » er et slikt scenario. Det spesifikke scenarioet har svært lav sannsynlighet, men etter invasjonen av Ukraina, har problemstillingen rundt dette temaet dessverre blitt mer aktuell. DSA følger situasjonen nøye for Norges del, og vi vurderer graden av tilstedeværelse til å være lav pr. nå.

Trusselen «forsyningsvikt» under «Maskiner og utstyr», gjelder mangelen på halvledere (chip) helt siden 2020. Dette har medført forsinkelser i leveringen av helt nødvendige maskiner og utstyr for å drive produksjon. Om dette nå er forbigående vet vi ikke pr. i dag. Tilstedeværelsen av trusselen vurderes til høy.

Strømprisen er som tidligere beskrevet relativt høy. Dette gjør at trusselen kostnad er vurdert til høy grad. Vi ser at andre Europeiske land bare nå i august 2022 har vært oppe i over 8kr/KWh. Vi er som sagt ikke i en mangelsituasjon, men sterk økning i priser på kort tid er ikke lett for en verdikjede å absorbere.

Oppsummert ser vi at «Lav grad» utgjør 36%, «Middels grad» 36% og «Høy grad» 25%. På sikt vil dette gi oss mulighet til å se om verdikjeden fortsetter å være i «ubalanse», eller om kontrollen gjenoppnås ved at truslene avtar.

I en rekke land har myndighetene møtt disse utfordringene gjennom diverse tilpasninger og etablering av ulike tiltak. Vi ser at det gjøres forskjellige grep for å håndtere situasjonen. Noen land gir strømstøtte, andre gir støtte til drivstoff, leverandører blir pålagt pristak, rasjonering er vurdert/planlagt eller allerede iverksatt. Større tiltak som for eksempel å starte opp igjen nedlagte kullkraftverk og atomreaktorer er besluttet. Når dette får en merkbar effekt, er derimot heftet med mer usikkerhet.

Matproduksjon og selvforsyning er et nasjonalt ansvar.

Flere sentrale aktører er engasjert på dette fagområdet, og det er utarbeidet ulike fagrappporter og utredninger på dette feltet.

NIBIO sin rapport er oppdatert og dagsaktuell: [NIBIO RAPPORT 2021 7 145 Revidert utgave.pdf \(unit.no\)](#). I tillegg har de skrevet følgende artikkel, [Matsikkerhet – en varm potet - Nibio](#), som gir et svært godt oversiktsbilde og skisserer løsninger både på kort og lang sikt. Utover dette har de nå nylig levert følgende rapport til Miljødirektoratet: <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2022/august-2022/verdikjedene-for-mat-truet-av-klimaendringer/>.

Landbruksdirektoratet leverte 15. juni 2022 sitt oppdrag om beredskapslager for matkorn. [Beredskapslagring av matkorn Endelig versjon 2022 .pdf \(landbruksdirektoratet.no\)](#). Her finnes grunnlag for hvordan man vurderer dagens situasjon, samt om og hva som skal til for å ha slik lagring.

Verdensbanken utgir månedlig en samlet vurdering av global matsikkerhet: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/40ebbf38f5a6b68bfc11e5273e1405d4-0090012022/related/Food-Security-Update-LXIX-September-15-2022.pdf>. Her finner man informasjon om pågående sanksjoner og restriksjoner for matvarer og innsatsfaktorer, samt konsumprisindekser i en rekke land.

Når det gjelder produksjon av mat, produserer Innlandet betydelig mer enn fylkets innbyggere konsumerer. Vi må derfor se etter mulighetene som finnes hos oss i Innlandet, slik at vi kan bidra til økt matsikkerhet for hele landet. Dette er et tema som blant annet regional plan for samfunnssikkerhet vil jobbe videre med i kapittelet «Matsikkerhet og selvforsyning». «Tiltaksplan for jordbruket i Innlandet» er også viktig å nevne i denne sammenheng.

10. Oppfølgingsplan

Instruks for Statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbards sitt arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering setter krav om at FylkesROS skal inneholde en oppfølgingsplan.

Oppfølgingsplan FylkesROS 2022-2026 for Innlandet

Gjelder for:	2022-2026
Forankret i embetsledelsen:	17.10.22
Revidert, inkludert FBR:	-
Neste revidering:	Høsten 2023
Oppfølgingsansvarlig:	Statsforvalteren i Innlandet

1. Bakgrunn og forankring

Det vises til «Instruks for Statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbard sitt arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering» pkt. IV nr.2, samt kommentardelen.

På bakgrunn av FylkesROS og funnene i denne, utarbeides en fireårig oppfølgingsplan. I oppfølgingsplanen skal det beskrives hvilket ansvar Statsforvalteren har for oppfølgingen av FylkesROS, og Statsforvalteren pådriverrolle i oppfølgingen overfor andre samfunnssikkerhetsaktører. Oppfølgingsplanen forankres i embetets ledelse.

Statsforvalteren bør understreke de regionale samfunnssikkerhetsaktørenes fagansvar i oppfølgingsplanen sammen med aktørenes ansvar for egenberedskap. Dette gjøres gjennom grundig behandling i fylkesberedskapsrådet. Det er videre avgjørende at fylkesberedskapsrådets medlemmer sørger for god forankring og tydeliggjøring av tiltakene hos egen overordnet ledelse.

Oppfølgingsplanen skal oppdateres årlig, både internt i embetet og gjennom statusoppdateringer i fylkesberedskapsrådet.

2. Om Statsforvalteren i Innlandets rolle i oppfølgingsplanen

Det er Statsforvalteren sitt ansvar å utarbeide samt å følge opp denne planen, i samarbeid med regionale aktører for å ivareta samfunnssikkerhetshensyn i samfunnsplanleggingen.

Statsforvalteren i Innlandet er ikke eier av materiell, ressurs eller infrastruktur for å ivareta den daglige beredskapen i fylket. Statsforvalteren i Innlandet er gitt en rolle som samordner, rådgiver, veileder og pådriver. Dette innebærer at eventuelle tiltak må vurderes utført av ansvarlig aktør, i henhold til deres ansvar og dimensjonering. Statsforvalteren veileder med et helhetlige samfunnssikkerhetsperspektiv for Innlandet i eventuelle prioriterings spørsmål i forslagene til tiltak. Dette er eksemplifisert ved målrettet forebygging, styrket beredskap og god krisehåndtering.

Risikoaksept er naturlig nok førende for hvordan man skal ta stilling til resultatene, samt hvilke tiltak som må prioriteres fremfor andre. I Innlandet er det fylkesberedskapsrådet som sammen må komme frem til hva vi kan akseptere, og hva vi eventuelt må prioritere i de neste 4 årene.

3. Forslag til gjennomgående tiltak

Her følger en liste over mulige tiltak som enten bør forsterkes, eller vurderes iverksatt. Felles for disse tiltakene, er at de gjennomgående er identifisert som aktuelle i mange av de analyserte scenarioene i FylkesROS. Tiltakene er også gjeldende for de aller fleste aktørene i Innlandet. Listen er ikke uttømmende.

- **Egenberedskap:** Dette innebærer at innbyggere, aktører og virksomheter har dekket sine mest grunnleggende behov i en periode. Dette kan være alt fra mat, drikkevann og energi/brensel, til nødvendige reservedeler for å kunne levere kritiske innsatsfaktorer som samfunnet er avhengig av. Poenget med en slik egenberedskap er å gjøre samfunnet sterkere, og litt mindre avhengig av hyppig «krisehåndtering». Egenberedskapskampanjen til DSB sier 3 dager. Andre land har satt lengere intervall, og justert dette i lys av dagens usikre globale situasjon.
- **Samfunnssikkerhet i planlegging:** At samfunnssikkerheten har fokus i fremtidig utbygging er svært viktig. Dette for å sikre at vi ikke skaper nye sårbarheter som senere krever omfattende håndtering. Eksempler her er klimaendringene som fører til nye og kraftigere værphenomener, og jordvern for å sikre tilstrekkelig grunnlag for økt grad av produksjon og selvforsyning.
- **Samarbeid og samordning, samt erfaringsdeling:** hendelser har vist at styrken i krisehåndtering ligger i å kunne samarbeide for bedre utnyttelse av felles ressurser og deling av kunnskap. Arenaer har blitt skapt, og erfaringer er innhentet og delt.
- **Tydelige roller:** Et slikt samarbeid på tvers fordrer tydelige roller og ansvar. Hvem gjør hva og når? Dette for å motvirke dobbeltarbeid og uønsket merbelastning på enkelte aktører.
- **Kommunikasjon:** før, under og etter de uønskede hendelsene. Aktører og myndigheter må ha en aktiv og tidsriktig kommunikasjon i forbindelse med de utfordringer vi har stått i, og kan komme opp i nå fremover. Tillit er nøkkelordet.
- **Befolkningsvarslings:** Det er behov for et nasjonalt system for varslings av alle som oppholder seg i vårt område. Dette systemet er under utvikling, og er forventet klart i 2023.
- **Ressursoversikt:** Alle aktører innen samfunnssikkerhet bør ha lister over aktuelle ressurser og personer som kan og bør kontaktes ved uønskede hendelser. Dette bør være identifisert i gjennomførte ROS-analyser. Både online og offline løsning.
- **Oppdatert planverk og øvelser:** Sørge for jevnlig oppdatering av beredskapsplanverk. Holde jevnlig øvelser og iverksette funn i fra disse.

4. Forslag til tiltak basert på funn i FylkesROS 2022-2026

Her følger lister over forslag til tiltak for de enkelte scenarioene. Det listes bare opp nye tiltak, evt. vesentlig forsterkning av eksisterende tiltak. Sortering kan være planverk, øvelse, overvåkning, varslings, kommunikasjon m.m.

Scenario	Type tiltak	Beskrivelse – ønsket oppnåelse	Ansvarlige aktører	Frist
3.4 KF «Forsyningssvikt i kraft»	Overvåkning	Statusoppdateringer fra relevante aktører, samt forventet utvikling til FBR.	SFIN	Nå
	Varsling - dialog	Overvåking av situasjonen og dialog med forbrukere og samfunnet.	KBO m. flere	Høst 2022
	Øvelse	Øve scenarioet, med fokus på egen virksomhets evne til å fungere samt å levere pålagte tjenester i sitt område.	Alle	Vinter 22/23
	Planverk	Gjennomgang av planverk og revisjon av prioriteringslister i kommunene.	Alle	Høst/vinter 2023
	Regulering	Vurdere dagens tillatte grenser for minimum vannstand på nytt, slik at produksjonsgrunnlaget for strøm er sikret til vinteren.	Nasjonalt	Neste revisjon
3.3 STR «Svikt i transport-evne»	Planverk	All fremtidig utbygging av infrastruktur planlegges og gjennomføres med tanke på klimaendring og sikringsbehov.	Alle, inkl. Innlandet FK	Neste revisjon
	Planverk/ kartlegging	Eksisterende infrastruktur kartlegges, vurderes og prioriteres etter konsekvens med tanke på sikring.	Alle	Neste revisjon

	Planverk	Regionale planer om alternative omkjøringsruter ved ulike frafall av infrastruktur	SVV og Innlandet fylkeskommune	Neste revisjon
	Ressursoversikt	System for kartlegging og tilgang til ressurser i alle deler av samfunnet – definerte oppmøtesteder ved hendelse, både for aktører og publikum.	Alle	Neste revisjon
3.6 CYB «Løsepengevirus mot kommuner»	Planverk	Plan for sikkerhetssystem: teknologiske tiltak, opplæring og kompetanse. Øv på planverket. Beredskapsplan: med prioriteringsliste over systemer virksomheten må gjenopprette, alternative kommunikasjonskanaler, samt avklarte juridiske, økonomiske og sikkerhetsmessige internt i organisasjonen. Øv på planverket.	Alle	Høst 2022
	Risiko- og sårbarhetsanalyser	Identifisere virksomhetens verdier og tjenester. Prioriter basert på informasjonsverdi og kritikalitet. Legger grunnlag for tekniske tiltak.	Alle	Høst 2022
3.5 EKOM «Brudd i telenett ved graving»	Økt redundans og robusthet	Forsterke eksisterende systemer: forsterkede EKOM-punkter samt systemer som verifiserer økt redundans. Videreutvikle og trene	EKOM-eier og nasjonalt	Neste revisjon

		<p>alternative kommunikasjonssystemer.</p> <p>Krav til robusthet ved innføring eller kjøp av nye systemer: målrettede krav til robusthet ved innkjøp eller innføring av nye tjenester eller produkter.</p>		
	Planverk	<p>Helhetlig kommunikasjonsplan for Innlandet: planverk som legger felles grunnlag for alternative kommunikasjons- og samarbeidsplattformer ved EKOM-bortfall. Dette legges til grunn for øvelse og trening. Bør inkludere oppmøtesteder sentralt og lokalt.</p> <p>Manuelle rutiner og kommunikasjonssystemer: sikre at det er tilgang til medisiner, samfunnskritiske tjenester og å dekke samfunnets grunnleggende behov.</p>	SFIN og IFK	2022/2023
	Kommunikasjon	<p>Sikre felles risikoforståelse: kommunisere sårbarheter avdekket i analysen, slik at samfunnet er kjent med risikoen for at dette kan forekomme og kan selv gjøre nødvendige avbøtende tiltak.</p> <p>Sikre kjennskap til relevante manuelle rutiner: sikre at</p>	Alle	Høst 2022

		samfunnet er kjent med manuelle rutiner dersom de har behov for tjenester under EKOM-bortfall.		
6.2 SUB «Storulykke i befolket området»	Økt kunnskap	Kartlegge bygningsmasse og konstruksjon: redusere usikkerhet ved håndtering gjennom økt kunnskap og formidle informasjon til relevante aktører. Dette bør inkludere avklaringer rundt forsikringsselskapenes rolle i «normaliseringsfasen».	Brann- og redning	Neste revisjon
	Samordning av ressurser	Dialog med relevante aktører: sikre opplæring og avklarte roller ved innsats gjennom tidlig dialog og planlegging med relevante aktører lokalt og regionalt.	Nødetater	Neste revisjon
3.1 FOR «Forsyningssvikt»	Beredskapslagre og økt selvforsyningsgrad	Vurdere tiltak for å heve selvforsyningsgraden nasjonalt og regionalt, inkludert tiltak for å redusere sårbarhet for svikt i tilgang til innsatsfaktorer. Dette bør sees i sammenheng med forventede klimaendringer. Beredskapslagre for utvalgte produkter bør vurderes.	Ukjent	Neste revisjon
	Planverk	Sikre at det finnes planer for prioritering av eksisterende ressurser ved knapphet/svikt. Dette	SFIN	Neste revisjon

		bør også inneholde en plan for omlegging av eksisterende produksjonsevne.		
1.1 SKR «Jordskred i bebygd område»	Kompetanse- og kunnskapsgrunnlag	Sikre at planmyndigheter har godt plangrunnlag gjennom felles kunnskaps- og tiltaksversikt. Forskningsprosjekter bør gjennomføres for å få oversikt over hvordan ulike aktiviteter påvirker naturfarer (eks. videreutvikle planverktøy for skogdrift).	Alle	
	Lovverk	Presisere tydeligere ansvar og forventninger til tiltak (se i sammenheng med klimatilpasning), samt støtte kommunal saksbehandling i møte med andre pressfaktorer og målsetninger.	Nasjonalt, SFIN og NVE	Neste revisjon
	Varslings- og kommunikasjonsrutiner	Sikre varslingsrutiner for bekymringsmeldinger til relevante myndigheter om naturfarer, inkludert et system for kartlegging av innrapporterte bekymringer.	Nasjonalt, SFIN og NVE	Neste revisjon
8.1 MFL «Masseankomst av mennesker»	Dimensjonering av planleggingsgrunnlag og beredskap	Planverk må dimensjoneres for høyeste ankomsttall, ikke gjennomsnittlig behov over tid. Dette må også gjenspeiles i planverk, der kapasitet raskt må kunne økes for å håndtere en	Nasjonalt	Høst 2022

		<p>masseankomstsituasjon. Det må sikres at helsehjelpskapasitet er tilstrekkelig før man etablerer mottaks- eller bosettingskapasitet i et område, inkludert screeningskapasitet.</p>		
	<p>Felles situasjonsforståelse og samordning av aktører</p>	<p>Plan for håndtering av masseankomst må sikre deling av informasjon mellom aktører som har en rolle i mottaks- og bosettingsarbeidet, samt skape felles situasjonsforståelse nødvendig for å sikre at alle ressurser utnyttes korrekt i en masseankomstsituasjon.</p>	<p>Nasjonalt</p>	<p>Høst 2022</p>
<p>6.1 SB «Skogbrann»</p>	<p>Situasjonsforståelse og prioritering av ressurser</p>	<p>Verktøy for raskt å skape felles situasjonsforståelse er under utvikling, og bør iverksettes hos aktører som felles skal håndtere hendelsen. Omfanget vil kreve prioritering av ressurser, noe som bør øves.</p>	<p>Regionale aktører</p>	<p>Neste revisjon</p>
	<p>Kompetanse og kunnskap</p>	<p>Sikre at lokalt, regionalt og nasjonalt støtteapparat er kompetente til å yte bistand under håndteringen av større skogbranner. Dette innebærer kjennskap til planverk og rutiner, samt avklart ansvarsforhold.</p>	<p>Alle</p>	<p>Neste revisjon</p>

2.1 AMS «Alvorlig menneskesykdom»	Nasjonalt utstyrslager	Lagret smittevern- og CBRNe utstyr og kapasiteter, inkludert utstyr for helsehjelp for spesialisthelsetjenesten dimensjonert for internasjonal pandemi med ustabile marked	Nasjonalt	Neste revisjon
	Reviderte planverk	Sikre at læringspunkter og avdekkede svakheter ved håndteringen av Covid-19 pandemien, samt mulighet for å isolere utbrudd lokalt/regionalt. Et viktig moment som planverket må avklare er prioritering av ressurser ved en knapphets-situasjon.	Nasjonalt, regionalt og lokalt	Neste revisjon
1.3 FLS «Flom i vassdrag»	Utstyrslager for flomvernsutstyr	Vurdere nasjonalt eller regionalt utstyrslager for flomvernsutstyr på sentrale punkter langs vannveiene i Innlandet.	Nasjonalt	Neste revisjon
	EKOM og strøm	Sikre at EKOM- og strøminfrastruktur ikke påvirkes av flomhendelser.	NVE, KBO og EKOM-eiere	Neste revisjon
	Samvirke og planverk	Sikre at planverk er samkjørt og legger til rette for godt samarbeid under en hendelse. Dette inkluderer liaison/støtteordninger, samt samarbeid med frivillige aktører. Planverk og momenter må også øves.	Alle	Neste revisjon

Det er scenarioene med høyest risiko som vektlegges. Merk at enkelte aktører kan ha behov for å innføre tiltak i sitt ansvarsområde i scenarioene som har antatt «lav» risiko. Tiltakene er ikke kost/nytte vurdert. Dette tilligger de ansvarlige å utrede nærmere i samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet.

5. Veien videre og forankring i regional plan for samfunnssikkerhet

Denne oppfølgingsplanen benyttes som grunnlag for handlingsprogrammet til regional plan for samfunnssikkerhet i Innlandet. Det vises til Innlandet fylkeskommune sitt fremtidige arbeid med dette, med forventet slutføring juni 2023. Se Planprogrammet til regional plan for samfunnssikkerhet kapittel 2.3 punkt 4.

Oppfølgingsplanen revideres årlig i henhold til ovennevnte tidsramme, i tett samarbeid med fylkesberedskapsrådet.

Det anbefales at prosjektgruppen til FylkesROS består, og at denne gruppen har ansvar for den årlige oppfølgingen.

11. Litteraturliste - scenariogrunnlag

Oversikt over anvendte kilder fordelt på scenarier:

1.1 Skred - Jordskred

NGI (2022:1) – fakta om jord- og flomskred – kontrollert 6. september 2022 - <https://www.ngi.no/Tjenester/Fagekspertise/Jordskred-og-flomskred/Fakta-om-jordskred-og-flomskred>

NVE (2022:1) – jordskred – kontrollert 6- september 2022 - <https://www.nve.no/naturfare/laer-om-naturfare/om-skred/jordskred/>

KMD (2018) – Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling – Rundskriv H-5/18

1.2 Skred - Snø

Lunde, Albert (2015) – norske redningsmannskapers skredrisikovurdering og -håndtering ved skred-over-veg-aksjoner

NGI (2022:2) – Snøskred – kontrollert 6. september 2022 - <https://www.ngi.no/Tjenester/Fagekspertise/Snoeskred>

NIBIO (2022) – kulturminneoversikt – kontrollert 6 september 2022 - https://kilden.nibio.no/?topic=arealinformasjon&lang=nb&X=7195706.12&Y=275054.87&zoom=0&bgLayer=graatone_cache

1.3 Storflom

NVE (2022:2) – vårflom – kontrollert 7. september 2022 - <https://varsom.no/flom-og-jordskred/om-flom-og-jordskred/varflom/>

NVE (2021:1) – vesleofsen, stor flom på Østlandet – kontrollert 7. september 2022 - <https://www.nve.no/om-nve/vassdrags-og-energihistorie/nves-historie/1995-vesleofsen-stor-flom-pa-ostlandet/>

NVE (2022:3) – Flomberegning for Mjøsa/Vorma (002.z) – rapport Nr. 5/2022

1.4 Ustabil fjellparti over vann

NVE (2022:4) – Om fjellskred – kontrollert 7. september 2022 - <https://www.nve.no/naturfare/overvaking-og-varsling/fjellskredovervaaking/om-fjellskred/>

2.1 Alvorlig menneskesykdom

FHI (2010:1) – Smittevernveileder Hemoragiske feber – kontrollert 7. september 2022 - <https://www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen/sykdommer-a-a/hemoragiske-feber-blodningsfebre---/>

NOU 2021:6 (2021) – Koronakommisjonens hovedbudskap – kontrollert 16. september 2022 -
<https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/421/files/2021/04/Kommisjonens-hovedbudskap.pdf>

2.2 Alvorlig dyresykdom

Veterinærinstituttet (ikke datert) – Informasjonsside afrikansk svinepest – kontrollert 16. september 2022 <https://www.vetinst.no/sykdom-og-agens/afrikansk-svinepest> ..

NIBIO (2021) – Norsk matsikkerhet og forsyningsrisiko – kontrollert 16. september 2022
https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2767673/NIBIO_RAPPORT_2021_7_145_Revidert%20utgave.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Mattilsynet (2012:1) – Fakta artikkel ansvar og oppgaver ved lokale og nasjonale utbrudd – kontrollert 16. september 2022
https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/smitte_fra_mat_og_drikke/ansvar_og_oppgaver_ved_lokale_og_nasjonale_utbrudd.3240

Mattilsynet (2012:2) – Faktaside afrikansk svinepest – kontrollert 16. september 2022
https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/dyresykdommer/afrikansk_svinepest/

EU kommisjonen (ikke datert) – African swine fever – kontrollert 16. september 2022
https://food.ec.europa.eu/animals/animal-diseases/diseases-and-control-measures/african-swine-fever_en

Veterinærinstituttet (2020) – oppdatert statusrapport og risikovurdering for afrikansk svinepest – kontrollert 16. september 2022
https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/dyresykdommer/afrikansk_svinepest/statusrapport_og_risikovurdering_for_asp.40446/binary/Statusrapport%20og%20risikovurdering%20for%20ASP

AgriAnalyse (2018) – Villsvin – problem for mange, nytte for få – kontrollert 16. september 2022 <https://www.agrianalyse.no/getfile.php/133483-1529495056/Dokumenter/Dokumenter%202018/Notat%201%20Villsvin%20%28web%29.pdf>

VKM (2018) – Wild boar population growth and expansion – implications for biodiversity, food safety, and animal health in Norway – kontrollert 16. september 2022

Økokrim (2022) – Trusselvurdering 2022 – finnes på <https://www.okokrim.no/oekokrimstrusselvurdering-2022.6527255-549350.html>

Mattilsynet (2022:1) – Konsekvenser av krigen i Ukraina – kontrollert 16. september 2022
https://www.mattilsynet.no/incoming/konsekvenser_av_krigen_i_ukraina.46030

2.3 Alvorlig plantesykdom

Forskrift om plantehelse (2001). Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere. FOR-2022-04-07-588. <https://lovdata.no/forskrift/2000-12-01-1333>

Forskrift om settepoteter (1996). Forskrift om settepoteter. FOR-2020-04-24-853. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-07-02-1447>

VKM (2021) - VKM report 2021:09 – Pest risk categorization – New plant health regulations for Norway. Kontrollert 16. September 2022
<https://vkm.no/download/18.6dd9e77217f1b6489fda623f/1646044451358/Pest%20risk%20categorization.pdf>

Mattilsynet (2010) – Retningslinje: Forvaltningspraksis ved påvisning av gul og/eller hvit potetcystenematode (PCN). Kontrollert 16. september 2022
<https://vkm.no/download/18.6dd9e77217f1b6489fda623f/1646044451358/Pest%20risk%20categorization.pdf>

Fagforum Potet (2011) – nasjonal bransjestandard for PCN. Kontrollert 16. september 2022 <https://potet.no/files/documents/Fagforum-Potet/Veilederebransjestandard/Bransjestandard-for-PCN-Nov-2011-medvedlegg.pdf>

Fagforum Potet (2021) – ulovlig omsetning av settepoteter. Kontrollert 16. september 2022 <https://potet.no/nyhetsarkiv/potet/2021/ulovlig-omsetning-av-settepoteter>

3.1 Forsyningssvikt

DSB (2019:1) – Analyser av krisescenarier. Kontrollert 19. september 2022
https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/rapporter/p1808779_aks_2018.cleaned.pdf

Næringsberedskapsloven – Lov om næringsberedskap. LOV-2011-12-16-65

3.2 Sårbarhet i Vannforsyning

HIAS – Vannforsyning. Kontrollert 19. september 2022 <https://www.hias.no/om-hias/vann-og-avlop/vannforsyning/>

NVE (2022:5) – Drikkevann. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/drikkevann/>

FHI (2010:2) – Vannhygiene – veileder for helsepersonell. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen/temakapitler/10.-vannhygiene---veileder-for-hels/>

3.3 Svikt i Transportevne

NVE (2016) – 1995: Vesleofsen, stor flom på Østlandet. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.nve.no/om-nve/vassdrags-og-energihistorie/nves-historie/1995-vesleofsen-stor-flom-pa-ostlandet/>

NVE (2015:1) – Flommen på Østlandet i mai 2013. Rapport 2015:21. Kontrollert 19 september 2022 https://publikasjoner.nve.no/rapport/2015/rapport2015_21.pdf

NVE (2015:2) – Flom- og skredhendelser i Gudbrandsdalen. Rapport 2015:123. Kontrollert 19. september 2022
https://publikasjoner.nve.no/rapport/2015/rapport2015_123.pdf

NCCS (2021) – Klimaprofiler for fylker. NCCS report 2/2021. Finnes på
https://klimaservicesenter.no/kss/rapporter/rapporter-og-publikasjoner_2

3.4 Svikt i Kraftforsyning

DSB (2019:1) – Analyser av krisescenarier. Kontrollert 19. september 2022
https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/rapporter/p1808779_aks_2018.cleaned.pdf

NRK (2022:1) – Statnett oppjusterer beredskapen til gult nivå. Kontrollert 19. september 2022 <https://www.nrk.no/vestland/statnett-oppjusterer-beredskapen-til-gult-niva-1.15978633>

NRK (2022:2) – Den omstridde «eksportkabelen» har importert straum i hele mai. Kontrollert 19. september 2022 <https://www.nrk.no/vestland/den-omstridde-eksportkabelen-har-importert-straum-i-heile-mai-1.15972265>

NRK (2021) – Det norske kraftoverskotet vil vere ete opp innan fem år. Kontrollert 19. september 2022 <https://www.nrk.no/vestland/det-norske-kraftoverskotet-vil-vere-ete-opp-innan-fem-ar-1.15781369>

NVE (2005) – Kraftbalansen i Norge mot 2020. Rapport 2005:19. Kontrollert 19. september 2022 https://publikasjoner.nve.no/rapport/2005/rapport2005_19.pdf

OED (2021) – Meld. St. 36. Energi til arbeid – langsiktig verdiskapning fra norske energiressurser. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.regjeringen.no/contentassets/3d9930739f9b42f2a3e65adadb53c1f4/no/pdfs/stm202020210036000dddpdfs.pdf>

NVE (2021:2) – NVE rapport nr. 29/2021. Langsiktig kraftmarkedsanalyse 2021-2040. Kontrollert 19. september 2022
https://publikasjoner.nve.no/rapport/2021/rapport2021_29.pdf

NOU (2012) – Energiutredningen – verdiskapning, forsyningssikkerhet og miljø. NOU 2012:9. Kontrollert 19. september 2022 <https://lovdata.no/static/NOU/nou-2012-09.pdf>

3.5 Bortfall av Elektronisk kommunikasjon

NKOM (2021) – Risikovurdering i ekomsektoren 2021 – en sektor i endring. Kontrollert 19. september 2022
https://issuu.com/nasjonalkommunikasjonsmyndighet/docs/ekomros_2021?fr=sZTZkODE1Mjg1NjA

3.6 Cyberangrep

Rønning, Knut Ivar (2022) – Hva er løsepengeangrep? Kontrollert 19. september 2022
<https://norsis.no/fakta/hva-er-losepengeangrep/>

Coveware (2020) – Ransomware Costs Double in Q4 as Ryuk, Sodinokibi Proliferate. Kontrollert 19. September 2022
<https://www.coveware.com/blog/2020/1/22/ransomware-costs-double-in-q4-as-ryuk-sodinokibi-proliferate>

4.1 Terror - større arrangement

PST (2022) – Nasjonal trusselvurdering. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2022/>

4.2 Trussel om PLIVO

DSB (2015) – Risikoanalyse av skoleskyting i Nordland. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.dsbinfo.no/DSBno/2016/Tema/NRB2015skoleskytingNordland/?page=2>

DSB (2019:1) – Analyser av krisescenarier. Kontrollert 19. september 2022
https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/rapporter/p1808779_aks_2018.cleaned.pdf

PST (2022) – Nasjonal trusselvurdering. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2022/>

5.1 Jernbaneulykke

SJT (ikke datert) – Begrepene jernbaneulykke, alvorlig jernbanehendelse og jernbanehendelse. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.sjt.no/jernbane/veiledere-jernbane/rapportering-av-ulykker-og-hendelser-pa-jernbanen/presisering-av-begrepene-jernbaneulykke-alvorlig-jernbanehendelse-og-jernbanehendelse/>

5.2 Luftfartsulykke

Ikke analysert

6.1 Skogbrann - Flere samtidige

DSB (2019:2) – beredskapsanalyse skogbrann. Kontrollert 19. september 2022
<https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/beredskapsanalyse-skogbrann/>

6.2 Storulykke - I befolket område

SWECO (2019) – Risiko og sårbarhetsanalyse – områderegulering Raufoss Industripark. Kontrollert 19. september 2022
https://www.vestre-toten.kommune.no/globalassets/kunngjoringer-og-nyheter/2020/omraderegulering-for-raufoss-industripark/16_1-ros-analyse_sweco-des2019.pdf

Raufoss industripark (ikke datert) – nøkkeltall. Kontrollert 19. september 2022

<https://www.raufossindustripark.no/nokkeltall>

6.3 Dambrudd

NVE (2020) – Introduksjon til klassifisering. Kontrollert 22. september 2022

<https://www.nve.no/energi/tilsyn/damsikkerhet/introduksjon-til-klassifisering/>

NVE (2013) -Dammer som kulturminne. Kontrollert 22. september 2022

https://publikasjoner.nve.no/rapport/2013/rapport2013_64.pdf - Avsnitt «Dambrudd» (s 41-.42)

6.4 Fjerntliggende turistdestinasjon

Ingen kilder oppgitt

6.5 Atomulykke i utlandet med utslipp til luft

DSB (2013) – Nasjonalt risikobilde. Kontrollert 22. september 2022

https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/rapporter/nrb_2013.pdf

DSB (2019:1) – Analyser av krisescenarier. Kontrollert 19. september 2022

https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/rapporter/p1808779_aks_2018.cleaned.pdf

DSA (2006) – Stråleverninfo. Info 2006:10. Kontrollert 22. september 2022

https://dsa.no/sok/_/attachment/inline/6eb7ccf8-f84e-4507-821a-23f54944f0d6:ee15c02d50aa3fc1914b8a46a040f406a236d539/StralevernInfo_10_2006.pdf

DSA (2021) – 35 år siden Tsjernobylulykken. Kontrollert 22. september 2022

<https://dsa.no/nyheter/35-ar-siden-tsjernobyl-ulykken>

Miljødirektoratet (udatert) -Tsjernobylulykken og Norge. Kontrollert 22. september 2022

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/straling/radioaktiv-forurensning/tsjernobyl-ulykken/>

FHI (2022) – Vurdering av risiko for drikkevannsforsyning ved atomutslipp. Kontrollert

22. september 2022 <https://www.fhi.no/ml/drikkevann/rad/vurdering-av-risiko-for-drikkevannsforsyningen-ved-atomutslipp/>

Mattilsynet (2022:2) – Tiltak for næringsmidler ved et radioaktivt nedfall. Kontrollert 22.

september 2022 <https://www.mattilsynet.no/mat/radioaktivitet/tiltak-for-naeringsmidler-ved-et-radioaktivt-nedfall>

8.1 Maseankomst av mennesker

NRK (2015) – Dette betaler Norge for én flyktning. Kontrollert 22. september 2022

<https://www.nrk.no/sapmi/dette-betaler-norge-for-en-flyktning-1.12612611>

IMDi (udatert) – Bosetting og kommuneøkonomi. Kontrollert 22. september 2022

<https://www.imdi.no/planlegging-og-bosetting/kommunens-arbeid/bosetting-og-kommuneokonomi/#:~:text=Tilskudd%20til%20kommunene%20ved%20bosetting,ut%20tilskudd%20til%20din%20kommune>

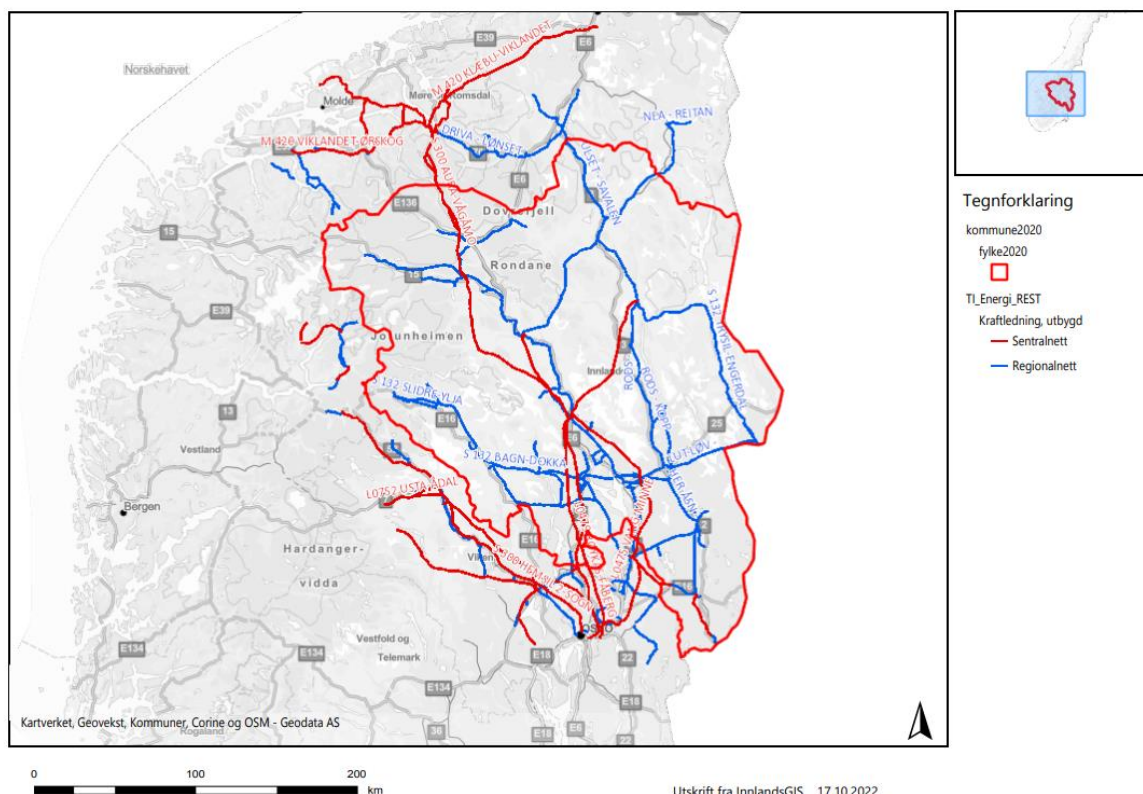
Mattilsynet (2022:1) – Konsekvenser av krigen i Ukraina. Kontrollert 22. september 2022

https://www.mattilsynet.no/incoming/konsekvenser_av_krigen_i_ukraina.46030

Vedlegg 1: Systembeskrivelser for EKOM-infrastruktur, kraft-infrastruktur, matforsyning, naturfarer, store ulykker, transportevne og vannforsyning.

SYSTEMBESKRIVELSE:	
EKOM-tjenester	
BESTÅR AV: Kommersielle nett og Nødnett	
<p>Transportnett - som innebærer nasjonale og regionale nett om knytter forbindelser over lange avstander. Under her ligger fiberkabel og radiolinje, der eiere og aktører ofte er kommersielle.</p>	<p>Aksessnett - knytter forbindelse mellom den enkelte sluttbruker og transport- og tjenestenettene. Mye av dette bygges om til fiber i dag. Mobilnettet er å regne som en type aksessnett hvor det er trådløse forbindelse mellom basestasjoner og brukernes mobiltelefoner.</p>
<p>Tjenestenett - er ikke et selvstendig fysisk overføringsnett, men består av systemer og utstyr som er nødvendig for å levere de enkelte tjenestene. Telefonsentral kan være et eksempel.</p>	<p>Drifts- og støttesystemer - er IT-systemer som overvåker og styrer elektronisk kommunikasjons- og tjenestenett.</p>
<p>Sentrale lover og forskrifter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) • Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) • Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) • Forskrift om klassifisering og sikring av anlegg i elektroniske kommunikasjons-nett (klassifiserings-forskriften) • Forskrift om prioritet i mobilnett 	
<p>Overordnet: EKOM-loven §1-1 Formål og §2-10 Sikkerhet og beredskap (Kilde: Lovdata.no)</p>	<p>Lovens formål er å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og fremtidsrettede elektroniske kommunikasjonstjenester, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser ved å legge til rette for bærekraftig konkurranse, samt stimulere til næringsutvikling og innovasjon.</p> <p>Tilbydere skal tilby elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste med forsvarlig sikkerhet for brukerne i fred, krise og krig. Tilbydere skal opprettholde nødvendig beredskap, og viktige samfunnsaktører skal prioriteres ved behov. Tilbydere skal formidle viktig melding fra statsmyndighet. Myndigheten kan treffe enkeltvedtak for å sikre at tilbyder iverksetter tiltak som gir forsvarlig sikkerhet og nødvendig beredskap. Tilbydere skal dekke kostnadene ved oppfyllelsen av dette.</p>
<p>Verdi:</p>	<p>Evne til å opprettholde tilgangen til elektroniske kommunikasjonstjenester.</p>
<p>Ansvar og involverte:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samferdselsdepartementet • Nasjonal kommunikasjonsmyndighet • Tilbydere • Infrastruktureiere • Forsvarsdepartementet
<p>Nødnett:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Justis- og beredskaps-departementet • Direktoratet for nødkommunikasjon til 1.3.2017 • Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap fra 1.3.2017
<p>Avhengigheter (DSB, 2012):</p> <pre> graph LR EK[ELEKTRONISK KOMMUNIKASJON] --- H1[Fasttelefoni] EK --- H2[Mobiltelefoni] EK --- H3[Internett] EK --- H4[ELEKTRISK KRAFT] subgraph Sectors F[Finanssektoren] N[Næringssektoren] J[Justissektoren] K[Kommunesektoren] H[Helse- og omsorgssektoren] S[Samferdselssektoren] P[Petroleumssektoren] E[Energissektoren] end H1 --- Sectors H2 --- Sectors H3 --- Sectors H4 --- Sectors F <--> N N <--> J J <--> K H <--> S S <--> P P <--> E </pre>	

Systembeskrivelse:				
Kraftforsyning i Innlandet				
1. Består av:	Produksjon	Overføring	Omsetning	
1.1 Beskrivelse av Overføring (strømnettet):	Transmisjonsnettet: I hovedsak eid av Statnett. «Hovedveien» i kraftsystemet og inkluderer også kraftledninger til utlandet. 300kV til 420 kV. Binder sammen kraftnettet i Norge. Se kart	Regionalnettet: Eies av de lokale nettselskapene, og er en del av forbindelsen mellom sentralnettet og distribusjonsnettet. 66kV til 132 kV.	Distribusjonsnettet: Eies også av nettselskapene. Transporterer strømmen i det siste stykket frem til sluttbruker. 22 kV til 230 volt.	
1.2 Beskrivelse av Produksjon:	Vannkraft: I NVE's kraftdatabase, er det registrert 121 produsenter i Innlandet. 9,76 TWh i årlig middelproduksjon.	Vindkraft: 2 registrerte produsenter i Innlandet jfr. NVE. Disse har en årlig middelproduksjon på 0,564 TWh.	Solkraft: Utgjør en svært liten del av kraftproduksjonen i landet. Stipulert til 0,14 TWh årlig middelproduksjon i Norge.	
2. Sentrale lover og forskrifter:	<ul style="list-style-type: none"> Energiloven og forskrift El-tilsynsloven Sivilbeskyttelsesloven 	<ul style="list-style-type: none"> Systemansvarsforskriften Kraftrasjoneringsforskriften Kraftberedskapsforskriften 	<ul style="list-style-type: none"> Forskrift om elektriske forsyningsanlegg 	
2.1 Overordnet: Energiloven §1-1 og §1-2	Formål og virkeområde: «Sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning fordeling og bruk foregår på en samfunnsmessig og rasjonell måte..» Ansvar og tilsyn: <ul style="list-style-type: none"> Olje og energi departementet(overordnet). 	<ul style="list-style-type: none"> Statnett(systemansvarlig og ivaretar forsyningsikkerheten, også under energiknapphet). NVE(operativt ansvar og beredskapsmyndighet, er gitt rasjoneringsmyndighet, fører tilsyn med dammer.) 		
3. Aktører og involverte:	<ul style="list-style-type: none"> OED, JD, KD NVE Statnett SF DSB Meteorologisk institutt 	Nettselskaper i Innlandet med områdekonesjon, 10 stk: <ul style="list-style-type: none"> Elvia AS, Vevig AS 	<ul style="list-style-type: none"> Skjåk Energi AS Nett Sør Aurdal Energi AS Nett Griug Vang Energiverk AS Etna Nett AS Stange Energi Nett AS 	<ul style="list-style-type: none"> Klive AS Fjellnett AS
4. Verdi:	Evne til å sikre sluttbrukere tilgang til tilstrekkelig elektrisk kraft, herunder evnen til raskest mulig å gjenopprette energiforsyningen når svikt oppstår.			
5. Forutsetninger og avhengigheter:	<ul style="list-style-type: none"> Nesten alle viktige samfunnsoppgaver og -funksjoner er kritisk avhengige av et velfungerende kraftsystem med pålitelig strømforsyning. Oppvarming av bygg, og stabilt EKOM er svært avhengig av energiforsyningen. 			

Systembeskrivelse:

Matforsyning

Består av:	Produksjon	Import	Distribusjon	Omsetning
Sentrale lover og forskrifter:	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om næringsberedskap (næringsberedskapsloven) • Lov om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og liknende forhold (beredskapsloven) • Lov om militære rekvisisjoner • Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesl.) • Lov om matproduksjon og mattrygghet(matloven) 			
Overordnet: Fra Næringsberedskapsloven Fra Matloven:	<p>Formål og virkeområde: Avhjelpе forsyningsmessige konsekvenser av kriser, ved å styrke tilgang på varer og tjenester, prioritere og sørge for samarbeid. I fred, krise og krig.</p> <p>Ansvar: Kommuner, Fylkeskommuner og næringsdrivende. Planlegging, forberedelse og gjennomføring.</p> <p>Tilsyn: Statsforvalter.</p> <p>Omfatter alle forhold i forbindelse med produksjon, bearbeiding og distribusjon av innsatsvarer og næringsmidler, herunder drikkevann. Mattilsynet er tilsynsmyndighet med vide fullmakter.</p>			
Verdi:	<p>Evne til å sikre befolkningen tilgang til matvarer slik at tilnærmet normalt kosthold kan opprettholdes.</p>			
Ansvar og involverte:	<ul style="list-style-type: none"> - Nærings og fiskeridepartementet(Koordineringsansvar for forsyningsberedskapsen for matvarer) - Landbruks og matdepartementet(Matproduksjon og mattrygghet, best mulig dekket med innenlandsk produksjon i en krise) - Samferdselsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse og omsorgsdepartementet, Arbeids og sosialdepartementet, Fiskeridirektoratet, Rådet for matvareberedskap, Landbruksdirektoratet, Transportbransjen, Fylkeskommuner, Kommuner og Mattilsynet. - Andre: Primærnæringer, industri, importører, grossister og detaljister 			
Forutsetninger og avhengigheter:	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuerlig produksjon av mat og fôrvarer - Ivaretagelse av produksjonsgrunnlaget - Velfungerende handelssystemer - Innsatsfaktorer: vann, gjødsel, såfrø, plantevern, medisin, arbeidskraft, maskiner, utstyr, kapital m.m. 			

Systembeskrivelse:						
Vern av befolkningen ved <u>naturfarer</u> ; Før, under og etter						
Består av:	Beredskap og kriseledelse	Rednings-tjenester	Helsetjenester	Meteorologiske tjenester	Overvåking av flom- og skredfare	Kommunale plikter
Sentrale lover og forskrifter:	<ul style="list-style-type: none"> • Sivilbeskyttelsesloven • Politiloven • Beredskapsloven • Næringsberedskapsloven • Plan og bygningsloven 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiloven • EKOM-loven • Lov om helsemessig og sosial beredskap 	<ul style="list-style-type: none"> • Fylkesmannens samfunnsikkerhetsinstruks • Forskrift om kommunal beredskapsplikt • Brann og eksplosjonsvern-loven 	Overordnet:		
<p>Formål og virkeområde: Norge har integrert redningstjeneste som omfatter redningsaksjoner til land, luft og sjø. Plikter og ansvar for å forebygge, dimensjonere, håndtere og normalisere.</p> <p>Ansvar: Beredskapsprinsippene ligger til grunn. Samvirkeprinsippet er fremtredende.</p> <p>Tilsyn: DSB, Statsforvalter, HRS, Brannvesen, Kommune, NSO m.fl.</p>						
Verdi:		Evne til å forebygge, implementere tiltak, overvåke, varsle, yte øyeblikkelig livreddende hjelp, håndtere kriser, ivareta skadde/pårørende og raskt normalisere.				
Aktører og involverte:	<ul style="list-style-type: none"> - Regjeringen - Kriserådet og Krisestøtteenheten - Justis- og beredskapsdepartementet - Helse- og omsorgsdepartementet - Kunnskapsdepartementet - Hovedredningssentralene - Politiet - DSB - Sivilforsvaret - Statsforvalter - Kommunene 	<ul style="list-style-type: none"> - Brann- og redningsvesen - Helsedirektoratet - Regionale helseforetak - Helseforetak - Telenor maritim radio - <u>Nødmedesentraler</u> - Avinor - Forsvaret - Luftambulansetjenesten - Forsvaret - LRS 	<ul style="list-style-type: none"> - Frivillige organisasjoner - Meteorologisk institutt - NVE - Olje og energidepartementet - NGI - Norsk polarinstitutt - Redningshelikoptertjenesten - Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO) - Industrivernpliktige virksomheter 			
Forutsetninger og avhengigheter:	<ul style="list-style-type: none"> - Systemets evne til å beskytte og ivareta innbyggerne mot <u>naturfarer</u>(før, under og etter) er kompleks, og avhengig av svært mange aktører. Fragmentert, offentlig og frivillighet. God samhandling, kunnskap om hverandre og bruk av ressurser på tvers, er avgjørende for at systemet skal kunne fungere. 					

Systembeskrivelse:				
Vern av befolkningen ved store ulykker; Redningstjeneste				
Består av:	Redningsberedskap	Brannvern	Sivilforsvaret	Kjemikalie og eksplosivberedskap
Sentrale lover og forskrifter (utvalg):	<ul style="list-style-type: none"> • Sivilbeskyttelsesloven • Politiloven • Beredskapsloven • Næringsberedskapsloven • Plan og bygningsloven 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiloven • EKOM-loven • Lov om helsemessig og sosial beredskap 	<ul style="list-style-type: none"> • Fylkesmannens samfunnsikkerhetsinstruks • Forskrift om kommunal beredskapsplikt • Brann og eksplosjonsvern-loven 	
Overordnet:	<p>Definisjon: «Offentlig organisert øyeblikkelig innsats fra flere samvirkepartnere for å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner, og som ikke blir ivaretatt av særskilte opprettede organer eller ved særlige tiltak».</p> <p>Formål og virkeområde: Norge har integrert redningstjeneste som omfatter redningsaksjoner til land, luft og sjø. Plikter og ansvar for å forebygge, dimensjonere, håndtere og normalisere.</p> <p>Ansvar: Beredskapsprinsippene ligger til grunn. Samvirkeprinsippet er fremtredende. JD koordinerer administrativt.</p> <p>Tilsyn: DSB, Statsforvalter, HRS, Brannvesen, Kommune, NSO m.fl.</p>			
Verdi:	Evne til øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner.			
Aktører og involverte:	<ul style="list-style-type: none"> - Regjeringen - Kriserådet og Krisestøtteenheten - Justis- og beredskapsdepartementet - Helse- og omsorgsdepartementet - Kunnskapsdepartementet - Hovedredningssentralene - Politiet - DSB - Sivilforsvaret - Statsforvalter - Kommunene 	<ul style="list-style-type: none"> - Brann- og redningsvesen - Helsedirektoratet - Regionale helseforetak - Helseforetak - Telenor maritim radio - <u>Nødmedesentraler</u> - Avinor - Forsvaret - Luftambulansetjenesten - Forsvaret - LRS 	<ul style="list-style-type: none"> - Frivillige organisasjoner - Meteorologisk institutt - NVE - Olje og energidepartementet - NGI - Norsk polarinstitutt - Redningshelikoptertjenesten - Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO) - Industrivernpliktige virksomheter 	
Forutsetninger og avhengigheter:	HRS leder og koordinerer alle redningsaksjoner (land, sjø og luftredningstjeneste). <u>LRS'ene</u> leder på land i sine områder. Planhierarkiet: Nivå 1 = Strategisk, Nivå 2 = Operasjonelt og Nivå 3 = Taktisk.			

Systembeskrivelse:				
Transportevne				
Består av:	Veitransportsystem	Luftfartssystem	Jernbanesystemet	Maritimt
Sentrale lover og forskrifter:	<ul style="list-style-type: none"> • Veglova • Vegtrafikkloven • Luftfartsloven • Jernbaneloven 	<ul style="list-style-type: none"> • Sjøloven • Havne og farvannsloven • Losloven • Forurensningsloven 	<ul style="list-style-type: none"> • Yrkestransportloven • Beredskapsloven • Næringsberedskapsloven • Forskrift om sivil transportberedskap 	
Forklaring: Med «Tilstrekkelig transportevne» menes fremføring av vare og persontransport som til enhver tid er nødvendig for å ivareta kritiske samfunnsfunksjoner og grunnleggende behov	<p>Overordnet: Samfunnsfunksjonen «Transport» har tre definerte kapabiliteter; <i>Transportevne, Sikre transportsystemer og Sikker transport.</i></p> <p>Ansvar og tilsyn: Samferdselsdepartementet har det overordnede ansvaret. En rekke etater, foretak og virksomheter er tildelt områdeansvar og tilsynsmyndighet.</p>			
Verdi:	Evne til å opprettholde funksjonalitet i anlegg og systemer som er nødvendig for å ivareta samfunnets behov for transport.			
Aktører og involverte:	<ul style="list-style-type: none"> - Samferdselsdepartementet - Statens vegvesen - Kystverket - Jernbanedirektoratet - Statens jernbanetilsyn - Luftfartstilsynet - Vegtilsynet - Havneiere 	<ul style="list-style-type: none"> - Statens havarikommisjon - Senter for oljevern og marint miljø - Avinor AS - Bane NOR SF - Entur AS - Norske tog AS - Nye Veier AS 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Vygruppen</u> AS - Fylkeskommunen - Kommuner - Private aktører - Godstransport 	
Forutsetninger og avhengigheter:	<ul style="list-style-type: none"> - Det eksisterer en rekke avhengigheter for opprettholdelse av systemet. - Nord/sør: I hovedsak Gudbrandsdalen og Østerdalen. Både veg og bane. Svekket redundans? 			

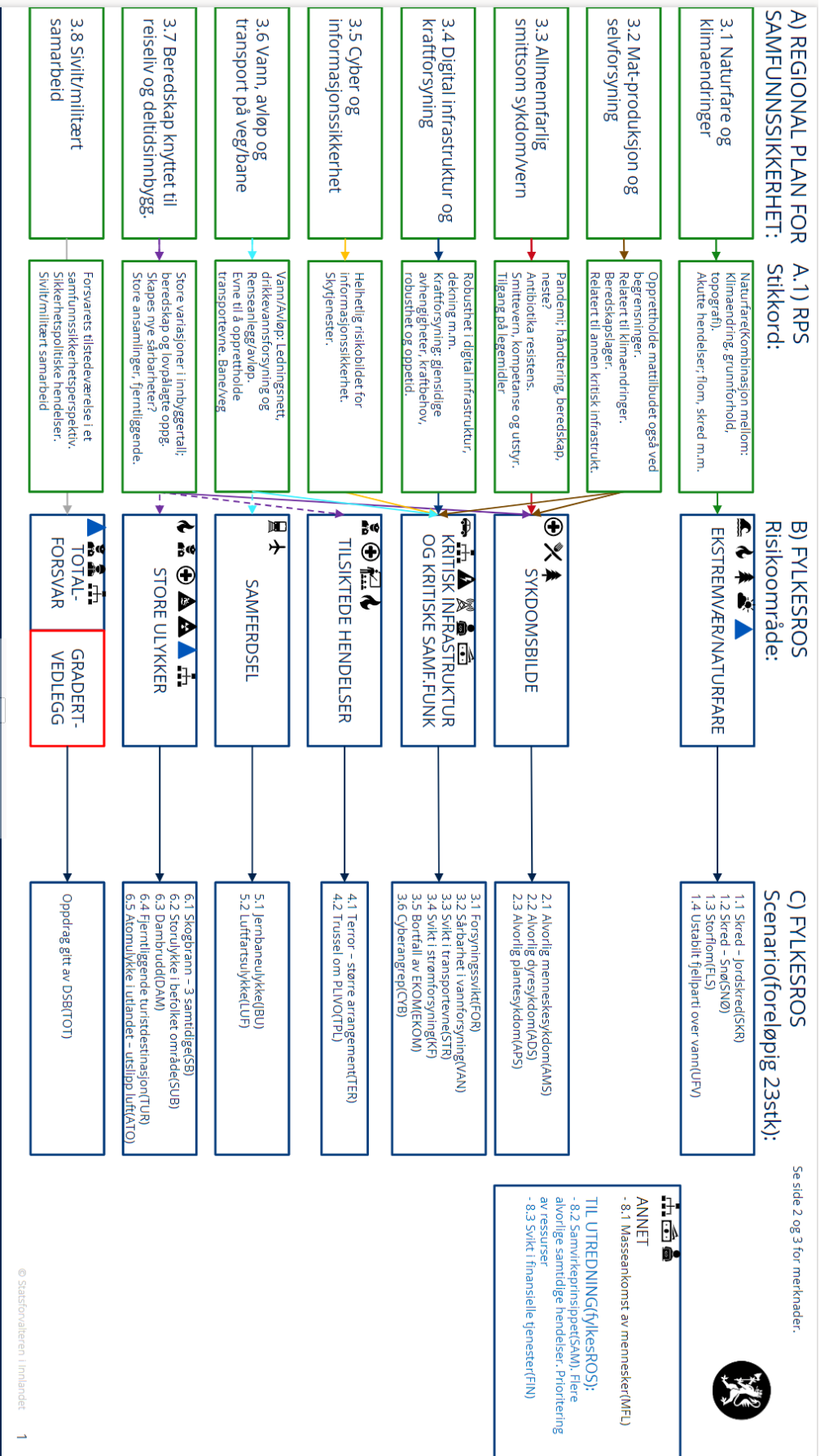
Systembeskrivelse:			
Vannforsyning			
1. Innebærer:	Dekke til enhver tid rådende etterspørsel i normaltilstand	Helsemessig trygt drikkevann, herunder klart og uten fremtredende lukt, smak og farge	Beredskap for å sikre forsyning av et minimumskvantum
2. Viktige faktorer/infrastruktur:	<ul style="list-style-type: none"> • Vanntilsigsområde • Råvannskilde og råvann • Vannbehandlingsanlegg 	<ul style="list-style-type: none"> • Vannforsyningsystem (ikke enkeltvannforsyning) • Distribusjonssystem 	<ul style="list-style-type: none"> • Internt fordelingsnett • Hygieniske barrierer • Vannverkseier
3. Sentrale lover og forskrifter:	<ul style="list-style-type: none"> • Folkehelseloven • Vass- og avløpsanleggslova • Sivilbeskyttelsesloven • Helseberedskapsloven 	<ul style="list-style-type: none"> • Forurensningsloven • Plan og bygningsloven • Forskrift om vannforsyning og drikkevann 	<ul style="list-style-type: none"> • Forskrift om begrensning av forurensning • Forskrift om miljørettet helsevern
3.1 Overordnet:	<p>Definisjon: «Drikkevann: alt vann som produseres i et vannforsyningsanlegg eller som tas ut av en vannkilde og som går til forbruk i boliger til næringslivet (også dyrehold) eller i samfunnet for øvrig. Krav til at det skal være «hygienisk betryggende».</p> <p>Ansvar og tilsyn: Helse og omsorgsdepartementet har det overordnede ansvaret.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Mattilsynet fører tilsyn etter drikkevannsforskriften §28, jfr. Matloven §23-26. • Tilligger også kommune, fylkeskommune og statsforvalter plikter og tilsyn.
3. Aktører og involverte:	<ul style="list-style-type: none"> • Helse- og omsorgsdepartementet • Klima og miljødepartementet • Landbruks og matdepartementet • Mattilsynet • FHI • DSA 	<ul style="list-style-type: none"> • Miljødirektoratet • Kommunene • Vannverk 	
4. Verdi:	Evne til å levere tilstrekkelig mengde drikkevann til befolkningen og virksomheter med kritisk samfunnsfunksjon.		
5. Forutsetninger og avhengigheter:	<ul style="list-style-type: none"> - Slukkevann til brannvesenet. - Matproduksjon - Helsevesenet 		

Vedlegg 2: Aktøroversikt over deltagelse i prosjektet

Aktører som deltok i analysene:

Apotekeforeningen	NAV Innlandet
ASKO Hedmark AS	NLR
Bane Nor	Norsk Folkehjelp
Brannvesenet	Norsk Radio Relæ Liga
CBRNE - NINA	Norsvin
DSA	NTNU
DSB og DSB Nødnett	NVE Region Øst
Eidsiva Bredbånd	Raufoss Industripark
Elverum Kommune	Ringsaker kommune
FTU	Rødekors
HIAS	Sivilforsvaret
HV-05	SpareBank 1 Østlandet
Innlandet fylkeskommune	Statens Vegvesen
diverse	Statsforvalteren diverse
Innlandet politidistrikt	Sykehuset Innlandet
KDS	Telenor
Kommunelege Hamar	Vang Kommune
Meteorologisk institutt	Vestre Toten
Midt-Gudbrandsdalen region	

Vedlegg 3: Sammenheng tema i F-ROS og IFK

Vedlegg 4: Oversikt over beredskapsaktører i Innlandet

Statsforvalteren

Departementstilhørighet: Administrativt underlagt Kommunal og distrikts departementet, og utfører forvaltningsoppgaver på vegne av en rekke departementer.

Statsforvalteren er statens representant i et fylke. Bidrar til at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Være bindeledd, gi veiledning, oppfølging og føre tilsyn med kommunene er viktige oppgaver. Det samme er samordning.

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:

[Instruks for statsforvalteren og Sysselmasteren på Svalbard sitt arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering - Lovdata](#)

[Instruks for statsforvaltere - Lovdata](#)

B. Organisering og ressurser i Innlandet

Hovedsetet er på Lillehammer, med noen avdelinger på Hamar. [Om oss | Statsforvalteren i Innlandet](#). Statsforvalteren skal på regionalt nivå samordne den sivile krisehåndteringen, og mellom sivile og militære myndigheter, for å sikre optimale løsninger i samarbeid med berørte aktører, og i samsvar med gitte instruks, retningslinjer og lover, jfr. statsforvalterens samfunnssikkerhetsinstruks. Videre følger det særskilte bestemmelser hvis man beveger seg til «væpnet konflikt, krigsfare og lignende forhold» hvor statsforvalteren skal bidra til fremskaffing, samordning og prioritering av sivil støtte til Forsvaret.

Fylkesberedskapsrådet er et viktig virkemiddel for å kunne få til denne samordningen.

Statsforvalteren skal oppnevne og lede Fylkesberedskapsrådet. Hele rådet skal innkalles minst en gang i året. Dette kommer i tillegg til eventuelle andre felles møtearenaer med representanter i rådet.

Fylkesberedskapsrådet skal bestå av representanter for regionale aktører med ansvar for kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner, ledere fra politiet og øvrige nødetater, Forsvaret, Sivilforsvaret, frivillige organisasjoner, fylkeskommunen og statlige etater med vesentlige beredskapsoppgaver i fylket. Statsforvalteren kan invitere andre aktører. Ifølge kommentardelen, må Fylkesberedskapsrådet ha en slik sammensetning for å ivareta de strategiske oppgavene rådet har. Fylkesberedskapsrådets rolle er å:

1. drøfte relevante samfunnssikkerhets- og beredskapsspørsmål og være en arena for oversikt og gjensidige orienteringer
2. bidra til et felles risiko- og sårbarhetsbilde og en felles plattform for planlegging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid i fylket
3. være forberedt på å bistå i statsforvalterens samordning av krisehåndtering

Mattilsynet

Departementstilhørighet: Landbruks- og matdepartementet – LMD (administrativ tilhørighet). Men rapporterer også til Helse- og omsorgsdepartementet – HOD og Nærings- og fiskeridepartementet - NFD

Se nasjonal beredskapsplan (Helse og sosial)

Mattilsynet har ansvar for beredskap, risikohåndtering og bekjempelse av hendelser på områder som innbefatter dyr, planter, kosmetikk, mat og drikkevann. Mattilsynet skal håndtere utbrudd av alvorlige sykdommer i befolkningen som overføres fra næringsmidler, drikkevann eller dyr. Mattilsynets tilsyns- og vedtaksansvar er blant annet hjemlet i Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 til §26.

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:

Mattilsynet har beredskapsplaner for enkelte hendelser og utbrudd av sykdom, radioaktivitet og naturkatastrofer som berører sitt forvaltningsområde:

https://www.mattilsynet.no/om_mattilsynet/administrativ_beredskapsplan.125

[Smitte fra mat og drikke | Mattilsynet](#)

https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/beredskap_for_drikkevann/

B. Mattilsynets organisering og ressurser i Innlandet:

Mattilsynet er delt inn i fem geografiske regioner. Kommunene i Innlandet hører til region øst med hovedkontor og regiondirektør lokalisert i Brumunddal. Regionene er igjen delt inn i avdelinger med tilhørende kontorsteder. Oversikt finnes på Mattilsynet sine hjemmesider:

https://www.mattilsynet.no/om_mattilsynet/kontakt_oss/region_ost.762

Politiet

Direktorats-/departementstilhørighet: Politidirektoratet / Justis- og beredskapsdepartementet

Politiets primæroppgaver er hjemlet i Lov om politiet (politiloven), §2. For å kunne ivareta oppgavene er politiet gitt omfattende fullmakter i politiloven §§ 7 og 27. Utfyllende bestemmelser er gitt i politiinstruksen. Politiloven § 27 tredje ledd pålegger politiet å iverksette nødvendige tiltak for å avverge fare og begrense skade i forbindelse med ulykkes- og katastrofesituasjoner. Bestemmelsen innebærer at politiet har et akutt, sektorovergripende ansvar for å håndtere ulykker og katastrofer i fredstid på alle samfunnsområder. I akutfasen har politimesteren myndighet til å fatte beslutninger på andre myndigheters ansvarsområde – inntil dette ansvaret overtas av den ansvarlige myndigheten i henhold til ansvarsprinsippet. Politiet er blant annet ansvarlig for evakuering, generell bistand til befolkningen, vakt og sikring, samt etterforskning. Politiet har et særskilt ansvar for å lede søk etter antatt omkomne og ta hånd om døde, og til å varsle pårørende.

A. Sentralt og regionalt planverk:

Politiets beredskapssystem handler om politiets planlegging av beredskap. En helhetlig oversikt over sentrale dokumenter ligger på <https://www.politiet.no/rad/beredskap>

B. Politiets organisering og ressurser i Innlandet:

Politidirektoratet leder etaten som består av 12 politidistrikt, særorgan og andre enheter med spesialoppgaver.

Innlandet politidistrikt dekker alle 46 kommuner i Innlandet fylke. Politidistriktet er landets største i utstrekning. Hovedsetet i politidistriktet med lokal redningsentral (LRS) og lokalisering av Politimesteren er Hamar.

Utfyllende om lokal redningsentral (LRS): Politimesteren leder og koordinerer landredningsaksjoner i Innlandet. De aller fleste redningsaksjonene blir ledet og koordinert av operasjonsentralen som LRS uten at redningsledelsen blir kalt inn. Ved spesielt store, komplekse eller redningsaksjoner som pågår over lang tid, kalles redningsledelsen – eller deler av denne inn til LRS. Samvirkepartnerne i redningsledelsen ved LRS er: Innlandet politidistrikt, Sykehuset Innlandet, Brannvesenet, Sivilforsvaret, FORF, Forsvaret, Statsforvalteren i Innlandet, Den norske kirke, Eidsiva, Telenor og Statens vegvesen.

Brumunddal politistasjon	Dokka politistasjon
Dombås politistasjon	Elverum politistasjon (<i>hoved</i>)
Fagernes politistasjon	Flisa politistasjon
Gjøvik politistasjon (<i>hoved</i>)	Gran politistasjon
Hamar politistasjon (<i>hoved</i>)	Kongsvinger politistasjon
Koppang politistasjon	Lillehammer politistasjon (<i>hoved</i>)
Lom politistasjon	Otta politistasjon (<i>hoved</i>)
Rena politistasjon	Stange politistasjon
Trysil politistasjon	Tynset politistasjon
Vang politistasjon	Magnor politistasjon

5 politistasjonsdistrikt med 21 lokasjoner. Du finner også oversikten på politiet.no/Innlandet

Når kommunen setter kriseledelse, bør alltid politiet ha fast plass og møteplikt ved hendelser som involverer begge organisasjonene.

NRK – Norsk Rikskringkasting

Departementstilhørighet: NRK er organisert som et aksjeselskap med staten som eneste aksjeeier. Kulturdepartementet er NRKs generalforsamling

NRKs beredskapsforpliktelser er regulert i kringkastingsloven § 2-4 som fastslår kringkasteres plikt til å sende meldinger fra statsmyndigheter når det har vesentlig betydning, og i forskrift om NRKs virksomhet under beredskap og krig, om at det skal tas beredskapsmessige hensyn ved utbygging av NRKs anlegg (www.nrk.no).

NRK har ansvar for å sende myndighetenes beredskapsmeldinger og viktig informasjon på radio. NRK P1 er beredskapskanalen som skal sikre informasjon til publikum, også dersom andre nyhetsmedier og offentlige nettsteder ikke er tilgjengelige. NRK kan også bryte igjennom med viktige meldinger til befolkningen på alle NRKs radiokanaler

Ved viktige regionale hendelser, spiller radioens distriktsendinger en viktig rolle. Distriktskontorene kan overstyre NRK P1s sendinger med regionalt innhold når det er behov for det.

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:

- Forskrift om virksomheten i Norsk rikskringkasting under beredskap og i krig
- Samarbeidsavtale mellom NRK, Telenor, Norkring og Norsk lokalradioforbund om lokal- og riksradiostasjoners virksomhet under kriser og katastrofer. Denne er ikke tilgjengelig på nett.

NRK plakaten § 23 <https://info.nrk.no/vedtekter/#l3v4qr5cy50>

NRK skal ha et særlig beredskapsansvar. NRK skal legge til rette for at styremaktene kan nå ut til befolkningen med informasjon over kringkastingsnett ved nasjonale kriser og katastrofer.

B. NRKs organisering og ressurser i Innlandet:

Distriktsdivisjonene i NRK er delt inn i fire regioner. NRK Innlandet hører til region Midt, sammen med Møre og Romsdal og Trøndelag.

NRK Innlandet dekker alle 46 kommuner, og har sitt hovedkontor med distriktsredaktør på Lillehammer. Det er redaksjoner og lokalkontor på Hamar, Gjøvik, Kongsvinger, Vågå, Elverum og Dalholen.

Bane NOR

Departementstilhørighet: Bane NOR SF er organisert som et statsforetak som eies og styres av Samferdselsdepartementet. Jernbanedirektoratet har som fagorgan et nasjonalt koordineringsansvar og faglig ansvar for å samordne jernbanesektoren

Bane NOR har ansvaret for planlegging, utbygging, forvaltning, drift og vedlikehold av det nasjonale jernbanenettet, trafikkstyring og forvaltning og utvikling av jernbaneeiendom (www.banenor.no). Bane NOR har det operative koordineringsansvaret for sikkerhetsarbeidet og operativt ansvar for samordning av beredskap og krisehåndtering. Ledelse av Samarbeidsforum for sikring og beredskap, som består av jern- og tunnelbaneaktører på det nasjonale jernbanenettet er tillagt BaneNOR, jfr. forskrift om nasjonal beredskap på jernbane §5.

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:

All beredskapsinformasjon i Bane NOR er samlet i Beredskapsportalen. Tilgang kan gis samarbeidspartnere ved behov (www.banenor.no)

B. Bane NORs organisering og ressurser i Innlandet

Jernbanenettet i Innlandet har viktige strekninger på deler av Dovrebanen, Rørosbanen, Gjøvikbanen, Raumabanen, Solørbanen og Kongsvingerbanen. Ca. halvparten av Innlandets kommuner berøres direkte av dette.

Forsvaret

Departementstilhørighet: Forsvarsdepartementet - FD

Forsvaret kan etter anmodning bistå politiet og øvrige sivile myndigheter for å ivareta samfunnssikkerheten når de sivile ressursene ikke strekker til, for eksempel ved naturkatastrofer, ulykker og alvorlige kriminelle handlinger som terror. Politiet og øvrige sivile myndigheter har

ansvaret for å håndtere slike hendelser, og Forsvaret er derfor i en bistandsrolle (Forsvars- og justisdepartementet 2018: 58).

Retningslinjer for Forsvarets bistand til politiet, er hjemlet i Bistandsinstruksen. Heimevernet (HV) utgjør hoveddelen av Norges førstelinjeforsvar. HV kan også bli bedt om å bistå sivile myndigheter ved naturkatastrofer, leteaksjoner og ulykker, mens godt trente innsatsstyrker kan beordres til å løse ekstraordinære oppdrag.

A. Sentralt og regionalt planverk:

Alle avdelinger har en beredskapsplan som regulerer avdelingens handlinger ved tiltak gitt i «Beredskapssystem for forsvarssektoren» (BFF). Utover dette har HV-05 planverk for styrkeoppbygging ved mobilisering av avdelingen.

B. Heimevernets organisering og ressurser i Innlandet:

Heimevernet (HV) er en nasjonal beredskaps- og innsatsstyrke fordelt på 11 HV-distrikter. Distriktene har det territorielle ansvaret for beskyttelse av viktige militære og sivile installasjoner. Opplandske Heimevernsdistrikt 05 har territorielt militært ansvar over Innlandet fylke, og omfatter alle 46 kommuner. Distriktet har sentrale forsvars- og samfunnsfunksjoner lokalisert i hele sitt ansvarsområde. I tillegg har HV-05 en 350 kilometer lang grense mot Sverige. Hovedsetet i distriktet med lokalisering av distriktssjef er Terningmoen på Elverum (<https://www.forsvaret.no/heimevernet/om-heimevernet>)

HV-05 har 14 HV-områder og 1 innsatsstyrke og teller totalt ca. 3000 soldater. De ordinære HV-områdene er Nord-Gudbrandsdal, Nord-Østerdal, Valdres, Sør-Østerdal, Lillehammer, Elverum, Gjøvik, Vinger, Hadeland, Hamar & omegn, samt Løten. Videre har HV-05 3 utrykningsområder: Hedmark UTR, Oppland UTR og Birkebeiner UTR. Innsatsstyrke GREBE har 4 fast ansatte, og teller totalt ca. 200. Andre kapabiliteter i Innlandet er primært:

- Heimevernsstaben på Terningmoen.
- Heimevernets våpenskole på Dombås
- Hærens avdelinger på Rena med Hærens Våpenskole og Telemark bataljon (med samvirkeavdelinger).
- Forsvarets Spesialstyrker på Rena.
- Cyberforsvarets avdelinger på Jørstadmoen/Lillehammer.
- Forsyning- og forvaltningsavdelinger

Helseberedskap i Innlandet

Direktorat-/departementstilhørighet: Helsedirektoratet/Helse- og omsorgsdepartementet -

Helseberedskapens formål er å verne befolkningens liv og helse, og sørge for medisinsk behandling, pleie og omsorg til berørte personer i kriser og krig. Folkehelsearbeidet og helse- og omsorgstjenesten, er sammen med planlegging og øvelser, grunnlaget for å forhindre og møte kriser ([Helse- og omsorgsdepartementet](#)). Helseberedskapsarbeidet er hjemlet i Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven).

Nasjonal helseberedskapsplan er det overordnede rammeverket for helse- og omsorgssektorens forebygging og håndtering av alle typer kriser og katastrofer. Planen beskriver lov- og plangrunnlag, aktørene, deres roller, ansvar og oppgaver, samt ressurser i forebygging og beredskap. Henvvisning til

planen ligger her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/a-verne-om-liv-og-helse/id2583172/>

Spesialisthelsetjenesten:

I henhold til Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. §2-1, skal de regionale helseforetakene – RHF, sørge for at befolkningen tilbys spesialisthelsetjenester i og utenfor institusjon, herunder sykehustjenester, medisinske laboratorietjenester, radiologiske tjenester, akuttmedisinsk beredskap og medisinsk nødmeldetjeneste, luftambulansetjeneste og ambulansetjeneste med bil og eventuelt med båt.

Helse Sør-Øst RHF har ansvar for spesialisthelsetjenestene i Viken, Oslo, Innlandet, Vestfold og Telemark, og Agder.

Regionalt planverk: Regional beredskapsplan for Helse Sør-Øst, 2022 (<https://helse-sorost.no/beredskap/beredskapsplaner>) bygger på nasjonal helseberedskapsplan og skal bidra til å verne befolkningens liv og helse gjennom å sikre at nødvendige spesialisthelsetjenester kan tilbys befolkningen ved kriser og katastrofer i fredstid og ved sikkerhetspolitisk krise og krig.

Organisering av spesialisthelsetjenesten i Innlandet:

Foretaksgruppen Helse Sør-Øst består av 11 helseforetak. Opptaksområdet for kommunene i Innlandet er fordelt på 2 helseforetak:

- Akershus universitetssykehus HF: Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog og Grue
- Sykehuset Innlandet HF: Øvrige kommuner i Innlandet, i tillegg til Lunner. Holtålen og Røros etter avtale med Helse Midt. Sykehuset Innlandets hovedsete med foretaksadministrasjon og administrerende direktør er i Brumunddal.

Sykehuset Innlandet har ansvaret for all offentlig spesialisthelsetjeneste innenfor somatikk, psykisk helsevern, tverrfaglig spesialisert rusbehandling og prehospitale tjenester. Helseforetaket har virksomhet på om lag 40 steder. En fullstendig oversikt ligger her: <https://sykehuset-innlandet.no/steder> (ikke medregnet ambulansestasjoner).

Divisjon Prehospitale tjenester organiserer AMK-sentralen (Gjøvik), ambulansetjenesten med 44 ambulanser fordelt på 26 ambulansestasjoner, pasientreiser og den medisinske tjenesten ved luftambulansestasjonens base på Dombås.

Primærhelsetjenesten/kommunehelsetjenesten:

I henhold til helse og omsorgstjenesteloven m.m. §3-1 skal kommunene yte nødvendige helse- og omsorgstjenester til alle som oppholder seg i kommunen, inkludert psykososial beredskap og oppfølging. Kommunene har videre ansvar for å beskytte befolkningens helse og forebygge sykdom og skade – smittevern, miljørettet helsevern, mattrygghet, drikkevann og strålevern (Nasjonal helseberedskapsplan 2018:16-17). Denne oversikten vil ikke inneholde en fullstendig oversikt over det kommunale helse- og omsorgsapparatet i Innlandet. Dette vil måtte synliggjøres i den enkelte kommune-ROS.

Kommunalt planverk: Krav til kommunenes helseberedskapsplaner er hjemlet i helseberedskapsloven §2-2, samt helse- og omsorgstjenesteloven §5-2. Forskrift om kommunal beredskapsplikt §4 hjemler samordning og integrering mellom kommunens overordnede beredskapsplan og øvrige beredskapsplaner. Videre har kommunene plikt til psykososial kriseberedskap og oppfølging jf. 3-2 i helse- og omsorgstjenesteloven. Kommunene har ansvar for å

tilby en legevaktordning som sikrer befolkningens behov for øyeblikkelig hjelp hele døgnet, jf. akuttmedisinforskriften §6. I Innlandet er det utstrakt interkommunalt samarbeid om ordningen:

Legevaktsamarbeid	Omfatter følgende kommuner	Administrasjons-/vertskommune
Elverum interkommunale legevakt	Elverum, Våler, Åmot og Åsnes	Elverum (lokasjon: Helsehuset)
Engerdal legevakt	Engerdal (samarbeider med Trysil om legevaktformidling og KAD)	Engerdal
Gjøvik interkommunale legevakt	Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten og Østre Toten	Gjøvik (lokasjon: Sykehuset Gjøvik)
Glåmdal interkommunale legevakt	Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal og Sør-Odal	Kongsvinger (lokasjon: Sykehuset Kongsvinger)
Hedmarken legevakt	Hamar, Løten, Ringsaker (søndre del) og Stange	Hamar (lokasjon: Åkershagan, Ottestad)
Interkommunal legevakt Røros, Os og Holtålen kommune	Holtålen, Os og Røros	Røros
Lillehammer interkommunale legevakt	Gausdal, Lillehammer, Nord-Fron, Ringebu, Ringsaker (nordre del), Sør-Fron og Øyer	Lillehammer (lokasjon: Sykehuset Lillehammer)
Nord-Gudbrandsdal legevakt og legevaktsentral	Dovre, Lesja, Lom, Sel, Skjåk og Vågå (legevaktsentral og alarmmottak omfatter flere kommuner)	Sel (lokasjon: Nord-Gudbrandsdal lokalmedisinske senter)
Nord-Østerdal interkommunale legevakt	Alvdal, Folldal, Rendalen, Tolga, Tynset	Tynset (lokasjon:
Trysil legevakt	Trysil (samarbeider med Engerdal om legevaktformidling og KAD)	Trysil (lokasjon: Trysil legesenter)
Valdres legevakt	Etnedal, Nord Aurdal, Sør Aurdal, Vang, Vestre Slidre og Øystre Slidre	Nord Aurdal (lokasjon: Valdres lokalmedisinske senter)
Stor-Elvdal		

Folkehelse, smittevern og samfunnsmedisin:

Folkehelseloven §28 gjør det klart at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter har ansvar for nødvendige beredskapsforberedelser og for tiltak i beredskapssituasjoner. Kapittel 3 om miljørettet helsevern gir kommunen ansvar for å føre tilsyn med miljøfaktorer som kan ha innvirkning på helsen. Det skal utarbeides beredskapsplan i henhold til oppgavene i lovens nevnte kapittel.

Smittevernloven skal sikre at helsemyndighetene og andre myndigheter iverksetter nødvendige tiltak og samordner sitt smittevernarbeid. Loven pålegger videre kommuner og regionale helseforetak (RHF) å utarbeide smittevernplaner, jf. §§7-1 og 7-3.

Det er flere interkommunale samarbeid knyttet til folkehelse, smittevern og samfunnsmedisin i Innlandet

Tannhelsetjenesten/fylkeskommunen:

Fylkeskommunene har ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten, jf. tannhelsetjenesteloven §1-1. I henhold til helseberedskapsloven §§ 2-1 og 2-2 har fylkeskommunen plikt til å utarbeide beredskapsplan for tannhelsetjenestene de er ansvarlige for. Videre har tannhelsetjenesten et ansvar for å støtte og samarbeide med kommunene i folkehelsearbeidet.

Brannberedskap i Innlandet

Direktorat-/departementstilhørighet: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – DSB (nasjonal fagmyndighet brann)/ Justis og beredskapsdepartementet.

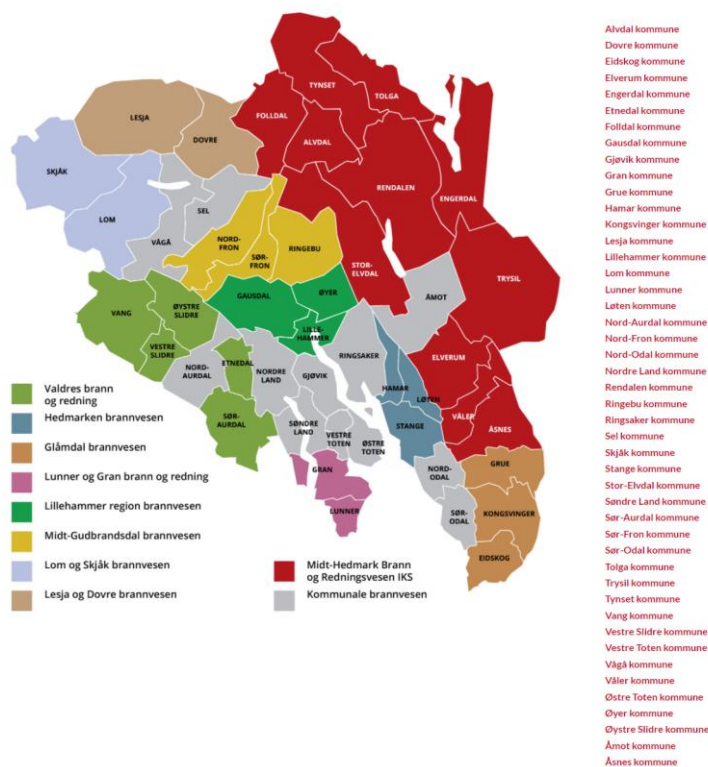
Brannberedskapen er kommunalt ansvar, jf. Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven), kapittel 3.

Ut fra rollen som nasjonal fagmyndighet, har DSB ulike oppgaver i relasjon til brannvesen og 110-sentralene:

- Eier, forvalter og drifter Nødnett, ICCS, Vision og radioradioterminalene i brannetaten
 - Brannfaglig myndighet som utøver tilsyn og utvikler lov og forskrift
 - Fagmyndighet for brannfarlige og eksplosive stoffer
 - Gjennomføring og utvikling av utdanning gjennom brannskolen
- A. Sentralt og regionalt planverk/styringsdokumenter og avtaler
- Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenforskriften), hjemler kravene til bemanning, kompetanse, ROS og planverk både i normal- og beredskapssituasjoner
 - Forskrift om brannforebygging, kapittel 4 hjemler kommunens plikter
 - Samarbeidsavtale for skogbrannberedskap i Innlandet (2022) er signert av Glommen-Mjøsen skog, Nortømmer AS, SB Skog, Viken Skog, Brannsjefutvalget i Innlandet, Statskog og Statsforvalteren i Innlandet. Avtalen styrker samarbeidet innen fire områder:
 - Tilgang til samlede ressurser og kompetanse gjennom økt samarbeid
 - Tydeliggjøring av roller, ansvar og oppgaver i forebyggings- og beredskapsarbeid
 - Etablering av Skogbrannråd for evaluering og videreutvikling
 - Samarbeid på lokalt nivå
 - Samarbeidsavtale for skogbrannovervåking i Innlandet (2022) er signert av Statsforvalter, flyklubber og brannsjefene.
 - Avtale mellom kommunene om IUA vertskommuner (Lillehammer dekker gamle Oppland og Hamar dekker det meste av gamle Hedmark)
 - Avtale om restverdiredning mellom Finans Norge og Lillehammer og Hamar.

B. Brannvesenets organisering og ressurser i Innlandet

110-sentralen er brannvesenets nødalarmersentral. Alarmsentral Brann Innlandet dekker 46 kommuner. 110-sentralen håndterer nødmeldinger i forbindelse med branner og ulykker, og overvåking og mottak av trygghetsalarmer. Alarmsentral Innlandet er samlokalisert med Politiet på Hamar.

Alarmsentral Brann Innlandet omfatter 22 kommunale, interkommunale og regionale brannvesen, med til sammen 62 brannstasjoner, ca. 1000 brannkonstabler og over 300 brannbiler (<https://110-innlandet.no/110-sentralen/>)

Organisering av kommunale brannvesen i Innlandet:

Brannvesen	Omfatter	Administrasjons-/vertskommune	Stasjoner
Lom og Skjåk brannvesen	Lom og Skjåk	Skjåk	Bismo og Lom
Lesja og Dovre brannvesen	Dovre og Lesja	Dovre	Dombås og Lesjaskog
Sel brannvesen	Sel	Sel	Heidal og Otta
Vågå brannvesen	Vågå	Vågå	Vågåmo
Midt-Gudbrandsdal brannvesen	Nord-Fron, Ringebru og Sør-Fron	Ringebru	Fåvang, Ringebru, Skåbu, Sør-Fron og Vinstra
Lillehammer region brannvesen	Gausdal, Lillehammer og Øyer	Lillehammer	Lillehammer, Olstad, Segalstad Bru og Tretten
Valdres brann- og redningstjeneste IKS	Etnedal, Sør-Aurdal, Vestre Slidre, Vang og Øystre Slidre	Fagernes (Nord-Aurdal) er administrasjonssted	Bagn, Begna, Beitostølen, Bruflat, Grindaheim, Hedalen, Heggnes, Røn og Ryfoss
Nord-Aurdal brannvesen	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal	Fagernes
Nordre Land brannvesen	Nordre Land	Nordre Land	Dokka
Søndre Land brannvesen	Søndre Land	Søndre Land	Hov
Lunner-Gran brann og redning	Gran og Lunner(Viken)	Gran	Gran og Lunner
Vestre Toten brann og redning	Vestre Toten	Vestre Toten	Raufoss
Østre Toten brannvesen	Østre Toten	Østre Toten	Lena
Gjøvik brannvesen	Gjøvik	Gjøvik	Hunndalen
Ringsaker	Ringsaker	Ringsaker	Brumunddal, Mesnali, Moelv og Nes

Hedmarken brannvesen	Hamar, Løten og Stange	Hamar	Hamar, Løten og Stange
Nord-Odal brannvesen	Nord-Odal	Nord-Odal	Sand
Sør-Odal brannvesen	Sør-Odal	Sør-Odal	Skarnes
Glåmdal brannvesen IKS	Eidskog, Grue og Kongsvinger	Kongsvinger	Austmarka, Eidskog, Kirkenær og Kongsvinger
Åmot	Åmot	Åmot	Rena
Midt-Hedmark Brann og redningsvesen - IKS	Våler, Elverum, Trysil, Engerdal, Stor-Elvdal, Alvdal, Rendalen, Tolga, Tynset, Follidal og Åsnes	Elverum	Alvdal, Drevsjø, Elverum, Follidal, Koppang, Kvikne branndepot, Rendalen, Sjølisand branndepot (?), Solliå/Atnbrua (?), Tolga, Trysil, Tynset, Våler, Øversjødalen branndepot (?), Åkrestrand branndepot (?)
Røros brann og redningstjeneste	Holtålen, Os, Røros og Tydal	Røros	Os, Narbuvoll depot, Tufsingdal depot,

Generelt har alle brannvesen utstyr for overflateredning på vann i tillegg til utstyr for brann og redning. Hedmarken brannvesen: Vertsbrannvesen IUA Hedmark, vertsbrennvesen RVR, ressurser for tynge redning, ressurser for bruk ved tunnelhendelser. Tilleggsressurser Lom og Skjåk brannvesen har: Skjåk stasjon tungbil redning. Gjøvik brann- og redning har redningsdykkerberedskap som det eneste brannvesen i Innlandet. Nord-Aurdal: Tauredningsgruppe, noe ekstra IUA materiell og lift. Lillehammer region brannvesen: Vertsbrannvesen IUA Oppland, verstbrannvesen for RVR, kurs og øvelsesfasiliteter godkjent av Fylkeskommunens miljøavd. Vestre Toten brann og redning: IUA-ressurs, kjemikalievernberedskap, leverer industrivern brann og redning til Raufoss Industripark.

Den norske kirke og andre trossamfunn

Departementstilhørighet: Barne- og familiedepartementet har ansvar for den helhetlige politikken på tros- og livssynsfeltet

Kirkens rolle i kriser og katastrofer er formalisert fra myndighetene, og både politi og kommune kan be om slik bistand fra kirken. Kirkens oppgave er først og fremst å gi medmenneskelig støtte når samfunnet rammes av kriser, ulykker og katastrofer. Kirken skal blant annet avgi en prest som rådgiver for Politimesterens stab, lokal redningsledelse (LRS) og hovedredningssentralen (HRS). Der Den norske kirke har plass i det offentlige beredskapsarbeidet, har prest eller annen kirkelig ansatt ansvar for å bidra til at representant fra andre tros- og livssynssamfunn blir tilkalt/kontaktet ved behov (kirken.no/nb-NO/om-kirken/diakoni- og samfunnsansvar/beredskap/).

- A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:
- Ressursdokumenter knyttet til beredskap for Den norske kirke ligger her: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/diakoni-og-samfunnsansvar/beredskap/>
 - Prinsipper og planverk for beredskap for Hamar bispedømmekontor ligger her: <https://kirken.no/nb-NO/bispedommer/Hamar/om-oss/beredskap/>

B. Kirkens organisering og ressurser i Innlandet:

Den norske kirke er geografisk inndelt i 11 bispedømmer. Hamar bispedømme omfatter Innlandet fylke, og er landets neststørste fylke i utstrekning. Hovedsete med biskop og regionale beredskapsressurser er **Hamar**. I Hamar bispedømme er det 10 prostier og 46 kommuner/fellesråd. Sistnevnte kan bistå kommunenes beredskapsarbeid, blant annet i den psykososiale kriseberedskapen.

Kontaktinformasjon og organisering ligger her: <https://kirken.no/nb-NO/bispedommer/Hamar/om-oss/beredskap/>

Statens vegvesen

Direktorats-/departementstilhørighet: Vegdirektoratet/Samferdselsdepartementet

Statens vegvesens oppgave er å legge til rette for, og å sikre, kontinuitet i veitransporten selv under ekstreme påkjenninger. Følgende nasjonale oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap ligger til ansvarsområdet

- Koordinering av ressurser mellom veieiere
- Overvåking, drift og vedlikehold av riksveinettet
- Landsdekkende bruberedskap
- Flom- og skredberedskap
- Totalforsvaret og sivilt-militært samarbeid
- Digital sikkerhet
- Samfunnssikkerhet i planlegging av byggeprosjekter

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:

Under den enkelte oppgaven, jf. oversikten innledningsvis, ligger det henvisning til ressurser og kontaktinformasjon:

<https://www.vegvesen.no/om-oss/om-organisasjonen/om-statens-vegvesen/samfunnsoppdrag-ansvar-oppgaver/samfunnssikkerhet-og-beredskap/>

B. Statens vegvesens organisering og ressurser i Innlandet:

Statens vegvesen er underlagt Samferdselsdepartementet og består av seks divisjoner og Vegdirektoratet.

- Vegtrafikksentralen (forkortet kalt VTS, med tlf.nr. 175) ligger i avdelingen *trafikkstyring og beredskap* i divisjonen *Transport og samfunn*. Alt offentlig vegnett er knyttet til vegtrafikksentralen. Selv om det er flere fysiske vegtrafikksentraler, så rutes man til den som er aktuell. Dersom en av vegtrafikksentralene skulle «bortfalle» vil en annen ta over. Dette skal i utgangspunktet ikke brukeren behøve å tenke på eller merke.
- Divisjonene transport og samfunn (hovedkontor Trondheim) og drift og vedlikehold (hovedkontor Tromsø), har i tillegg avdelingskontor som blant annet ivaretar ansvaret for kontakt med næringsliv, lokale og regionale myndigheter. For avdeling øst er Lillehammer hovedkontor med avdelingsdirektører som også deltar i fylkesberedskapsrådet på vegne av Statens vegvesen
- Ved en beredskapssituasjon i Innlandet er det Transportavdeling Øst (TFØ) og Drift og vedlikehold Øst (DFØ) som er kontaktledd.

Norges vassdrags og energidirektorat- NVE

Departementstilhørighet: Olje- og energidepartementet - OED

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvar for å forvalte Norges vann- og energiresurser. NVE har det statlige forvaltningsansvaret for flom- og skredforebygging. NVE leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen gjennom kraftforsyningsens beredskapsorganisasjon (KBO), som foruten NVE består av virksomhetene som står for kraftforsyningen.

NVEs beredskapsrolle handler i hovedsak om å gi råd til kommuner, politi og andre samvirkeaktører, utforme vedtak, informere og ha oversikt over situasjoner knyttet til egne fagansvar (www.nve.no)

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:
NVE har egen temaside for beredskap: <https://www.nve.no/beredskap-i-nve/>. Her er det gitt orientering om NVEs roller og ansvar i beredskap, og det er egne temasider med henvisning til regelverk, veiledere og kontaktinformasjon når det gjelder:

- Kraftforsyning og KBO
- Damsikkerhet
- Flom og skred

Det er også henvisning til NVEs karttjenester og varsom.no

B. NVEs organisering og ressurser i Innlandet:
NVE har en funksjonsdelt organisering med seks avdelinger ledet av direktører, i tillegg til en egen «Reguleringsmyndighet for energi». Det er fem regionskontorer underlagt avdelingen for skred og vassdrag, men med medarbeidere fra de fleste avdelinger. Innlandet tilhører region Øst med regionskontor og regionsjef lokalisert på Hamar.

Kontaktinformasjon knyttet til forebygging og håndtering av hendelser innenfor NVEs ansvarsområder er synliggjort på temasiden for beredskap.

KBO – Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon/KDS – kraftforsyningens distriktssjef

Direktorats-/departementstilhørighet: Norges vassdrags- og energidirektorat – NVE /Olje-

Norges kraftforsyningsberedskap er organisert gjennom Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvaret for å samordne beredskapsplanleggingen, og skal lede landets kraftforsyning under beredskap og i krig (www.nve.no).

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:
NVE har egen temaside knyttet til regelverk og skjema. Energiloven kapittel 9, kraftberedskapsforskriften, energilovforskriften §§ 3-5 c og 5-3 c, kraftrasjoneringsforskriften og sikkerhetsloven har bestemmelser om beredskap og sikkerhet som gjelder virksomheter som inngår i Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Bestemmelsene i energilovforskriften gjelder alle med konsesjon, også de som ikke inngår i KBO (www.nve.no):

- <https://www.nve.no/energi/tilsyn/kraftforsyningsberedskap-og-kbo/regelverk-og-skjema/>

B. KBOs organisering og ressurser i Innlandet:
KBO er landsdekkende og inndelt i 13 distrikter (KDS-distrikt). NVE inngår en skriftlig avtale om oppgaver og plikter med hver av distriktssjefene med stedfortreder. Kraftforsyningens distriktssjefer (KDS) skal sørge for godt samarbeid og samordning om sikkerhet og beredskap mellom KBO-enhetene i det aktuelle distriktet både i ordinære driftssituasjoner, under ekstraordinære hendelser og under nasjonale kriser eller krig. De er også NVE sin representant i fylkesberedskapsrådet (FBR) om spørsmål som angår kraftforsyningen(www.nve.no)

[Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon \(KBO\) - NVE](#)

Annet:

[Forskrift om leveringskvalitet - NVE](#)

Innlandet fylkeskommune

Direktorats-/departementstilhørighet: Kommunal- og distriktsdepartementet, men har også linjer til flere andre departement.

Fylkeskommunen har som en betydelig offentlig tjenesteleverandør en plikt om å opprettholde tjenesteproduksjonen under uønskede hendelser, herunder å drive kontinuitetsplanlegging (den generelle beredskapsplikten). Fylkeskommunen inngår som en aktør i det nasjonale krisehåndteringssystemet og er fast representert i Statsforvalterens fylkesberedskapsråd.

A. Sentralt og regionalt planverk:

Fylkeskommunen ivaretar tre samfunnskritiske områder/kapabiliteter:

- Styring og kriseledelse/konstitusjonelle organer. Fylkeskommunen skal ha evne til å ivareta en korrekt og sikker valg gjennomføring. Dette gjelder både ved Stortingsvalg og kommune- og fylkestingsvalg.
- Helse og omsorg/den offentlige tannhelsetjenesten. Fylkeskommunen skal ha evne til å tilby tannhelsetjenester som er nødvendig for å unngå død, varig nedsatt funksjonstilstand, alvorlig skade eller sterke smerter, under ulike påkjenninger.
- Transportevne og fremkommelighet. Fylkeskommunene skal ha evne til å opprettholde funksjonalitet i anlegg og systemer som er nødvendig for å ivareta samfunnets behov for transport. Dette gjelder blant annet busser i rute og drosjer. Videre skal fylkeskommunen ha evne til å opprettholde funksjonalitet i transportinfrastrukturen og i nødvendige tilknyttede fysiske og digitale tjenester, dette inkluderer trafikkovervåkning og styring. Fylkeskommunen skal ha nødvendig beredskap for å sikre best mulig fremkommelighet på det viktigste vegnettet under ulike påkjenninger.

Innen totalforsvarskonseptet har fylkeskommunen ansvar for sivil transportberedskap i fredstid, ved beredskap, i krig og ved ekstraordinære kriseforhold jf. §4 i Forskrift for sivil transportberedskap. Dette innebærer blant annet at fylkeskommunen skal avklare fylkets transportberedskapsbehov ved å avdekke hvilke kriser som kan utløse transportbehov, hvilke typer transportbehov det dreier seg om og hvordan organiseringen gjøres mest hensiktsmessig.

Fylkeskommunen har et spesielt ansvar for ivaretagelse av kulturminner under kriser og katastrofer. Spesielt gjelder dette ved hendelser som flom og brann i verneverdige områder. Fylkeskommunen har ansvar for å innarbeide sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn i fylkesplanleggingen. Jevnlige oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser skal legges inn som en selvstendig faktor i enhver samfunnsplanprosess. Fylkeskommunen er underlagt Lov om nasjonal sikkerhet og medfører blant annet jevnlig verdi- og risikovurderinger og sikkerhetsledelse.

B. Fylkeskommunens organisering og ressurser i Innlandet:

Fylkeskommunen er et eget forvaltningsnivå og politisk styrt av fylkestinget. Fylkeskommunen har i overkant av 4000 ansatte og er til stede i hele fylket med 23 videregående skoler, en fagskole, to folkehøgskoler, ni karrieresentre og 41 tannklinikker. Innlandet fylkeskommune er nest størst veieier i Norge etter staten med i underkant av 7000 km fylkesvei. Fylkeskommunen har ansvaret for kollektivtransporten, inkludert all skoleskyss, i hele fylket. Fylkeskommunens sentraladministrasjon har tilholdssted på fylkeshusene på Hamar, Lillehammer og på ulike lokaliteter knyttet til samferdselsområdet.

Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum (FORF)

Direktorats-/departementstilhørighet: Kommunal- og distriksdepartementet, men har også linjer til flere andre departement.

Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF) er en paraplyorganisasjon for frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner. FORF (www.forf.no) er representert i lokale redningsentraler (LRS) og i redningsledelsen ved hovedredningsentralen (HRS). FORF-representanten i LRS-sentralen kommer fra en av organisasjonene tilknyttet FORF og representerer alle de frivillige organisasjonene med ressurser i politidistriktet. Representantene har sin egen instruks.

Oversikt over FORF sine LRS-representanter i det enkelte politidistrikt, finnes her:

https://www.forf.no/?_id=91&FORF-sine-LRS-representanter

A. Sentral og regional organisering

FORF har følgende formål:

- Å være et samarbeidsorgan for de frivillige organisasjonene som er engasjert i den norske redningstjenesten.
- Å fremme medlemsorganisasjonenes redningsfaglige kompetanse.
- Arbeide for utvikling av standarder for taktisk, praktisk og tekniske metoder til bruk for medlemsorganisasjonenes arbeid, innen redningstjenesten der dette er naturlig.
- Arbeide for et godt samarbeid mellom medlemsorganisasjonene og de redningsfaglige myndigheter.
- Arbeide for utarbeidelse av felles faglitteratur der det er naturlig og mulig.
- Arbeide for aktivt å synliggjøre behovet for de frivillige organisasjonene særlig overfor politiske myndigheter.
- Arbeide aktivt for å skaffe nødvendig offentlig økonomisk støtte til medlemsorganisasjonene.

Justisdepartementet har besluttet å opprette et nasjonalt redningsfaglig råd (NRR), og rådet har som mål å være et organ for å utvikle og styrke samhandling mellom sentrale aktører innen landredning. Rådet vil også være en naturlig møteplass for deltagerne til å drøfte aktuelle problemstillinger og utfordringer, samt gi innspill og andre redningsfaglige tilbakemeldinger til justisdepartementet

B. Medlemsorganisasjoner i FORF med ressurser i Innlandet

I Innlandet er følgende medlemsorganisasjoner representert:

Røde kors i Innlandet – den største frivillige aktøren innen den norske redningstjenesten, og har oppdrag ved de fleste hendelser. Oppland Røde Kors og Hedmark Røde Kors er samorganisert som distriktskontoret for Røde Kors i Innlandet. Distriktskontoret har to avdelinger med kontorsteder på Hamar og Gjøvik.

Norsk folkehjelp sanitet – en bred beredskapsaktør med kompetanse innen førstehjelp, organisering og ledelse og ulike redningstilfeller etter lokale behov. Regionkontor Østlandet er lokalisert på Gjøvik med nasjonalt kurskontor for førstehjelp og redningstjeneste.

Norske redningshunder – benytter søkshunder i ettersøk etter savnede, og organisasjonen utdanner hunder, hundeførere og operative ledere. Distriktsorganisasjon **Innlandet** har ett distriktsstyre og fem lokale lag. I utstrekning er Innlandet distrikt det største i NRH.

NLF flytjeneste – organiserer samfunnsnyttige flytjenester gjennom flyklubber tilsluttet NLF, og tilbyr skogbrannvaktjeneste, assistanse ved slukking, søk etter savnede eller antatt omkomne, sambandsstøtte, flyfoto og andre tjenester som kan gjennomføres fra fly. I Innlandet har NAK flytjeneste korps på Gjøvik, i gudbrandsdalen, på Tynset og i Valdres.

Norsk Radio Relæ Liga (NRRL) – norske radioamatørers organisering av nødsamband i kriser og redning med 40+ sambandsgrupper nasjonalt. De utdanner radioamatører, og har tjenester på kriesamband, redningsoppdrag og øvrige sambandsoppdrag. Sambandstjenesten i Innlandet er en sammenslutning av sambandsvirksomheten i de ulike gruppene på gjøvik- og toten, gudbrandsdalen, kongsvingeregionen, lillehammer og østerdalen.

Utlendingsdirektoratet - UDI

Direktorats-/departementstilhørighet: Justis- og beredskapsdepartementet - JD

UDI behandler søknader om asyl, opphold- og arbeidstillatelser. UDI behandler de sakene som utenriktjenesten og politiet ikke har myndighet til å avgjøre, og de sakene der det er usikkerhet om det bør gis oppholdstillatelse. Som faglig overordnet organ instruerer UDI politiet og utenriksstasjonene i utlendingssaker. UDI har blant annet ansvar for at alle asylsøkere får tilbud om bosted mens de venter på behandling av søknaden (<https://www.udi.no/om-udi/om-udi-og-utlendingsforvaltningen/hvem-gjor-hva-i-utlendingsforvaltningen/>).

A. Sentralt og regionalt planverk/andre relevante styringsdokumenter:

- Hovedinstruks til Utlendighetsdirektoratet (UDI):
<https://www.regjeringen.no/contentassets/c7a16faa2e014a6ca48990e162c23778/hovedinstruks-udi-20221.pdf>
- Instruks til Utlendingshetsdirektoratet om innkvartering av asylsøkere:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a240abb0e69f45819905f898d7714476/gi-13-2017-instruks-til-utlendingsdirektoratet-om-innkvartering-av-asylsokere.pdf>

B. UDIs organisering og ressurser i Innlandet:

UDI er organisert med fem regionkontor. Regionkontoret for Indre Østland omfatter fylkene Innlandet og Viken og er lokalisert med regiondirektør på **Gjøvik**.

Beredskap for sårbare barn/unge og deres familier i Innlandet

Direktorat-/departementstilhørighet: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)/Barne- og familiedepartementet BFD

Bufdir og Bufetat

Bufdir ligger under Barne- og familiedepartementet (BFD), og er fagorgan på områdene barnevern, barn, ungdom og oppvekst, familievern, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner. Bufdir styrer Bufetat som har ansvar for det statlige barne- og familievernet. Bufetat skal gi barn, unge og familier som trenger det, tiltak med høy og riktig kvalitet i hele landet. Direktoratet og etaten har også bistandsoppgaver overfor kommunene (www.bufdir.no).

- Bufdir/Bufetat har blant annet ansvar for omsorgssentre for enslige, mindreårige asylsøkere som er under 15 år når de kommer til Norge

- o Bufdir leder den nasjonale koordineringsgruppen for tjenester til sårbare barn og unge, jf. covid-19 pandemien. Mer informasjon her: https://www.bufdir.no/aktuelt/temaside_koronavirus/

Organisering og tjenester med beredskapsrelevans i Innlandet:

Bufetat er organisert i fem regioner. Regionene i Bufetat leverer statlige barne- og familieverntjenester. Ansvar er blant annet hjemlet i barnevernsloven og familievernkontorloven.

Region Øst dekker fylkene Viken og Innlandet, og i tillegg Oslo når det gjelder familievernet. Regionkontor med regiondirektør er lokalisert i **Lillestrøm**.

Det er en rekke tjenester og lokasjoner knyttet til barne- og familievernsområdet i Innlandet. Det gis ikke en uttømmende oversikt her, men «Finn Bufetat-tjeneste eller kontor» ligger her:

<https://www.bufdir.no/>

Kommunale akutttilbud i Innlandet

Det gis ikke en uttømmende oversikt over kommunenes tilbud til barn og unge her. Dette vil høre hjemme i ROS og beredskapsplaner for den enkelte kommune. Her følger en oversikt over interkommunale samarbeid når det gjelder kommunale akutttilbud for barn, unge og familier:

Krisesentre:

I henhold til Krisesenterlova §2 skal kommunene sørge for et krisesentertilbud som skal kunne benyttes av personer som er utsatte for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og som har behov for rådgivning og et trygt og midlertidig botilbud.

Krisesentre	Omfatter følgende kommuner i Innlandet	Administrasjons-/vertskommune
Glåmdal Interkommunale Krisesentre	Eidskog, Grue, Kongsvinger Nord-Odal, Sør-Odal og Åsnes	Kongsvinger
Hamar interkommunale krisesentre	Elverum, Engerdal, Hamar, Løten, Ringsaker, Stange, Trysil, Våler og Åmot	Hamar
Gudbrandsdal krisesentre IKS	Alvdal, Dovre, Folldal, Gausdal, Lesja, Lillehammer, Lom, Nord Fron, Os, Rendalen, Ringebu, Sel, Skjåk, Stor-Elvdal, Sør Fron, Tolga, Tynset, Vågå, og Øyer	Lillehammer
Gjøvik krisesentre IKS	Gjøvik, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten og Østre Toten	Gjøvik
Ringerike krise- og kompetansesentre for vold i nære relasjon	Etnedal, Gran, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre og Øystre Slidre	Ringerike (Hønefoss)

Barnevernvakt:

Barnevernvakt	Omfatter følgende kommuner i Innlandet	Administrasjons-/vertskommune
Barnevernvakten i Gjøvik	Gjøvik, Gran, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten, Østre Toten	Gjøvik
Barnevernvakten i Ringsaker	Alvdal, Elverum, Engerdal, Folldal, Gausdal, Hamar, Lillehammer, Løten, Nord Fron, Rendalen, Ringebu, Ringsaker, Stange, Stor-	Ringsaker

	Elvdal, Sør-Fron, Trysil, Tolga, Tynset, Øyer, Åmot	
Vakt Kongsvingerregionen	Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord Odal, Sør-Odal, Våler og Åsnes	Ambulerende
Vakt Nord-Gudbrandsdal	Dovre, Lesja, Lom, Sel, Skjåk, Vågå	Ambulerende
Barneverntjenesten Røros, Os og Holtålen	Os	Røros
Barnevernvakta i Ringerike	Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre og Øystre Slidre	Ringerike

NAV

Direktorats-/departementstilhørighet: Arbeids- og velferdsdirektoratet/Arbeids- og inkluderingsdepartementet - AID

Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV) består av både kommunale og statlige tjenester. Partnerskapet mellom kommune og stat er et av hovedgrepene i NAV-reformen, som skal gi brukerne én dør inn til de offentlige velferdstjenestene (www.nav.no). NAV har beredskapsansvar både etter arbeids- og velferdsloven (§10), sosialtjenesteloven (§ 16) og helseberedskapsloven. NAV's beredskapsansvar etter ovennevnte lover er i hovedsak knyttet til:

- Opprettholdelse av virksomheten i etaten ved kriser i fred eller krig
- Driftssikkerhet for rekrutteringsbistand og behandling av krav om ytelser, utbetaling og forsvarlig saksbehandlingstid også i en beredskapssituasjon
- Bistand med håndtering av endringer i arbeidskraftsbehovet for samfunnskritiske virksomheter ved kriser i fred eller krig.
- Inntektssikring, midlertidig bolig og befolkningens primære behov foruten helsetjenester
- Disposisjon og bruk av medarbeidere i etaten ved hendelser

A. Sentralt og regionalt planverk/styringsdokument og avtaler

Den kommunale beredskapsplanen etter sosialtjenesteloven, jf. §16 skal samordnes med kommunens øvrige beredskapsplaner

B. NAVs organisering og ressurser i Innlandet

NAV Innlandet omfatter alle 46 kommuner, og har sin hovedadministrasjon med fylkesdirektør på **Hamar**. NAV-kontorene i Innlandet har slik organisering:

- NAV Hadeland omfatter kommunene **Gran** og **Lunner**
- **Gjøvik, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten og Østre Toten**
- **Lillehammer-Gausdal** og **Øyer**
- NAV Valdres omfatter kommunene **Etnedal, Nord Aurdal, Sør Aurdal, Vang, Vestre Slidre og Øystre Slidre**
- NAV Midt-Gudbrandsdal omfatter kommunene **Nord-Fron, Ringebu og Sør-Fron**
- **Lesja-Dovre, Lom-Skjåk, Sel og Vågå**
- **Hamar, Løten, Ringsaker og Stange**
- **Elverum, Engerdal, Stor-Elvdal, Trysil, Våler og Åmot**
- **Eidskog, Grue, Kongsvinger, Odal (Nord-og Sør-Odal) og Åsnes**
- NAV Nord-Østerdal omfatter kommunene **Alvdal, Follidal, Rendalen, Tolga og Tynset**. **Os** er en del av NAV Røros, Holtålen og Os

Sivilforsvaret

Direktorats-/departementstilhørighet: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – DSB/Iustis- og beredskapsdepartementet

Sivilforsvaret er en del av Norges helhetlige beredskap i fred, krise og krig. Primæroppgaven er å beskytte befolkningen i krig. Staten er også statens beredskapsressurs og gir støtte til nød- og beredskapsetater ved ulykker og katastrofer (sivilforsvaret.no).

A. Sentralt og regionalt planverk

Sivilforsvarets oppgaver og ansvar er hjemlet i Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven), kapittel II.

B. Sivilforsvarets organisering og ressurser i Innlandet

Sivilforsvaret er delt inn i 20 distrikter. Hvert distrikt har sitt distriktskontor. Herfra ledes ressursene i distriktet operativt og administrativt. Innlandet er delt inn i to distrikt:

Sivilforsvaret i Hedmark: Distriktssjef og hovedkontor lokalisert på **Hamar**. Mer om organisering og ressurser: <https://www.sivilforsvaret.no/ditt-distrikt/hedmark/>

Sivilforsvaret i Oppland: Distriktssjef og hovedkontor lokalisert på **Starum**. Mer om organisering og ressurser: <https://www.sivilforsvaret.no/ditt-distrikt/oppland/>

Tolletaten

Departementstilhørighet: Finansdepartementet - FD

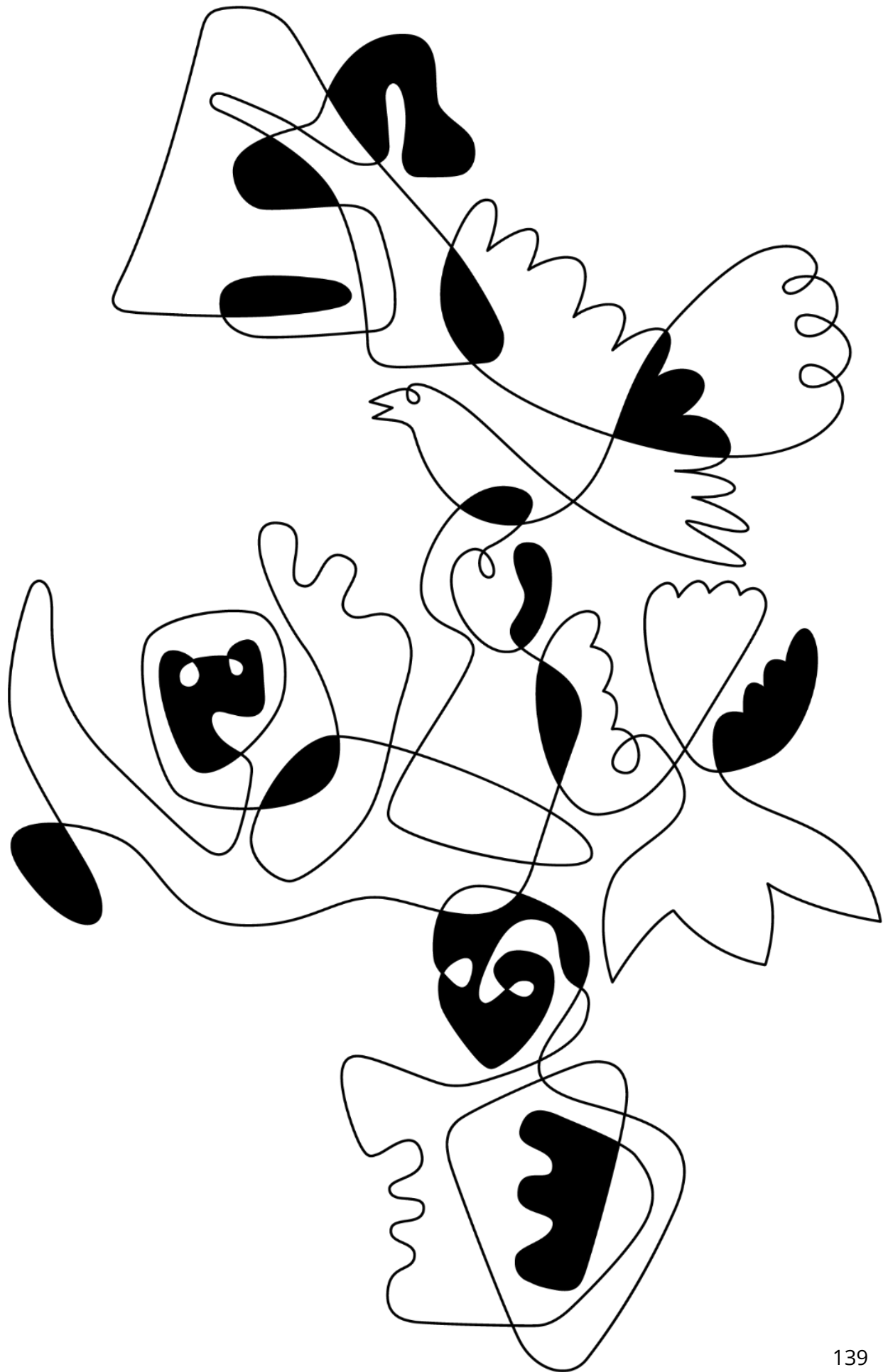
Tolletaten er en aktør innen nasjonal beredskap og samfunnssikkerhet som samarbeider aktivt med andre offentlige myndigheter om kontroll med vareførsel over landegrensene, jf. Tolloven. Tolletaten er til stede på mange av landets grenseoverganger, enten med fast bemanning, mobile enheter eller teknologiske løsninger. Fysisk kontroll av varer som krysser grensen, er en sentral del av Tolletatens ansvar. Kontrollen kan blant annet rette seg mot restriksjonsbelagte og ulovlig innførte varer, herunder varer som kan brukes til formål som truer samfunnssikkerheten. Utlendingsforskriften gir Tolletaten hjemmel til å gjennomføre enkelte kontrollhandlinger ved personers innreise til Norge, både på selvstendig grunnlag og på politiets anmodning (Politidirektoratet 2020:86).

A. Sentralt og regionalt planverk/styringsdokumenter:

Tolletaten er en virksomhet under Finansdepartementet, og styres gjennom tildelingsbrev. I tildelingsbrevet fastsetter departementet resultatmål for virksomheten, og utgifts- og inntektsrammer. Mer informasjon finnes her <https://www.toll.no/no/om-tolletaten/om-oss/tildelingsbrev/>

B. Tolletatens organisering og ressurser i Innlandet:

Tolletaten har divisjonsorganisering med Tolldirektør og seks underliggende divisjoner. Grensdivisjonen har hovedkontor og divisjonsdirektør lokalisert i **Moss**. Innlandet har en 400 km lang grense mot Sverige. Tolletaten har tre ekspedisjonssteder i fylket: Kongsvinger, Åsnes (Flisa) og Østby (Trysil).

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

Postboks 987, 2604 Lillehammer | sfinpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/innlandet

ISBN: 978-82-8410-030-2